Wyśmienite Koniaki - Likiery - Wina
Kaźmierskiego
zadowoli najwybredniejszych smakoszy
Nowość: Staruszek Pomorski

Sobota-Niedziela, 2-3 października 1937 - Nr. 228
(Pismo wychodzi w dniu datowania).

Dzień Pomorza

18 Stron
Cena 20 gr

ORAZ WYDAWNICTWA: DZIEŃ GRUDZIĄDZKI ILUSTROWANY — DZIEŃ BYDGOSKI ILUSTROWANY — GAZETA GDAŃSKA
DZIEŃ KOCIEWSKI — GŁOS NIESZAWSKI (DZIEŃ CIECHOCIŃSKI) — GAZETA MORSKA ILUSTROWANA
DZIEŃ TCZEWSKI ILUSTROWANY — DZIEŃ CHEŁMIŃSKI — GAZETA MOGILEŃSKA — — — —

REDAKCJA: Toruń, ul. Bydgoska 56, telefony 29-90, 29-01, 29-02, 29-60 (nocny). — ADMINISTRACJA: Toruń, ulica Bydgoska 56, telef. 29-70 (kierownik administracji). — FILIA ADMINISTRACJI: Toruń, ulica Szeroka 42 I. piętro, telefon 29-80 — P. K. O. 206.874.

Milion dzieci bez szkół...

Uwagi na otwarcie „Tygodnia Szkoły Powszechnej“

Dźwięczy szkolny dzwonek. Porusza się miarowo, rytmicznie. Jego ostry, donośny, a dziwnie urzekający dźwięk rozlega się po całej Polsce. Wzywa...

Z suteryn i poddaszy, z wiejskich chat i wielopiętrowych kamienic idą do szkół dzieci. Setki, tysiące dzieci. Jedne w schludnych mundurkach, z nowymi tornistrami na plecach, inne obdarte i bose z książkami owiniętymi w starą gazetę. Biegną przez ruchliwe, gwarne ulice miast, idą drogami polnymi do oddalonej nieraz o kilka kilometrów od ich wioski szkoły. Dmie wicher, deszcz jesienny zacina, czy mróz dech w piersiach zapiera — one idą wytrwale. Idą ku światłu. Nic to, że czasem zakasać trzeba portczyny i brnąć przez rzeczkę, by nie nadłożyć drogi, albo przeprawiać się starym czółnem przez bagna i moczary. Tam przecież czeka na nich szkoła!

Szeroko, gościnnie otwarte są szkolne wrota. Płyną przez nie dzieci wartkim strumieniem. Wesołe, rozśpiewane. Te w nowych mundurkach i te w parcianych koszulach i lipowych łapciach. Zbratane, zespolone wspólnym pragnieniem, wspólnym celem, któremu na imię: nauka.

Naraz tak gościnne dotychczas szkolne wrota zamykają się. Dzieci jeszcze nie rozumieją. Wspinają się na okalające szkołę sztachety, słabymi piąstkami kołacza w kraty. Napróżno. Nie ma miejsc!

DLA MILIONA DZIECI W POLSCE NIE MA W SZKOŁACH MIEJSC!

Ze smutnie zwieszonymi na piersiach głowami odchodzą od szkolnej bramy dzieci, dla których zabrakło szkoły. Dzieci „bezrobotne“. Dzieci, które skazane zostały na analfabetyzm, na ciemnotę, na tkwienie w prymitywie.

* * *

Według oficjalnych obliczeń Polsce potrzeba jest około 40.000 nowych izb szkolnych. Aby umożliwić coraz to większej liczbie dzieci naukę w odpowiednich warunkach, powinniśmy corocznie budować co najmniej 5.000 izb szkolnych. Budujemy zaś ich najwyżej 2 tysiące. Jakże smutnie w obliczu tych cyfr wygląda obowiązek powszechnego nauczania!

Dodajmy, że gminy bez pomocy z zewnątrz nie byłyby w stanie wybudować nawet tych 2 tysięcy izb szkolnych. Pomaga im w tym wydatnie, powstałe w 1933 r. Towarzystwo Popierania Budowy Publicznych Szkół Powszechnych. Towarzystwo to gromadzi fundusze ze składek członkowskich, sprzedaży nalepek, cegiełek, imprez dochodowych, ze znaczków na świadectwach szkolnych, podręcznikach uczniowskich itp. Zebrane tą drogą fundusze Towarzystwo rozdziela gminom w postaci bezprocentowych pożyczek, spłacanych ratami przez 20 lat. Pożyczka może dochodzić do wysokości 25 proc. kosztów budowy szkoły. Poza tym Towarzystwo zaopatruje najbiedniejsze szkoły w konieczne pomoce naukowe.

Podziw musi ogarnąć każdego, kto sobie uprzytomni, że dotąd (w okresie 1934-36 r.) Towarzystwo wydało na cele szkolnictwa powszechnego imponującą sumę 8.435.169,27 zł. Podziw ten będzie tym głębszy, jeśli zważymy, że fundusze, jakimi rozporządza Towarzystwo, to niemal groszowe wpływy, groszowe ofiary. A liczba członków i uczestników Towarzystwa wynosiła w r. 1936 zaledwie 1.226.868 osób. Jak na 34 milionowy naród, jak na potrzeby naszego szkolnictwa jest to zawstydzająco mała liczba.

W stosunku do funduszów, jakimi rozporządza, Towarzystwo robi niezmiernie dużo. Ale nie może podołać wszystkim zapotrzebowaniom. Setki podań o pożyczki na budowę szkół muszą być załatwiane odmownie. Przecież Towarzystwo Popierania Budowy Publicznych Szkół Powszechnych może udzielić pożyczek najwyżej na sumę 3 do 3 i pół milionów zł. rocznie. A z terenów proszą o 10 do 12 milionów... I co tu począć?

Milion dzieci odeszło od zamkniętych wrót szkolnych. Winny one być jednym wielkim wyrzutem sumienia społeczeństwa. Zaradźmy złu! Niech każdy obywatel będzie członkiem Towarzystwa Popierania Budowy Publicznych Szkół Powszechnych. Żeby się zwiększyły fundusze Towarzystwa, żeby móc budować rocznie choć te 5 tysięcy nowych izb szkolnych. By nie marnować naszych dzieci. By nadszedł taki dzień, kiedy dźwięk szkolnego dzwonka zadźwięczy dla wszystkich dzieci.

6768
Reumatykom
szczególnie dają się we znaki nagłe i częste zmiany pogody. Bóle reumatyczne i artretyczne uśmierza Togal. Tabletki Togal stosowane w dawkach po 2 do 3 tabletek 3 lub 4 razy dziennie przynoszą ulgę w tych cierpieniach.
Togal

Strajk okupacyjny

300-tu urzędników Związku Nauczycielstwa Polskiego

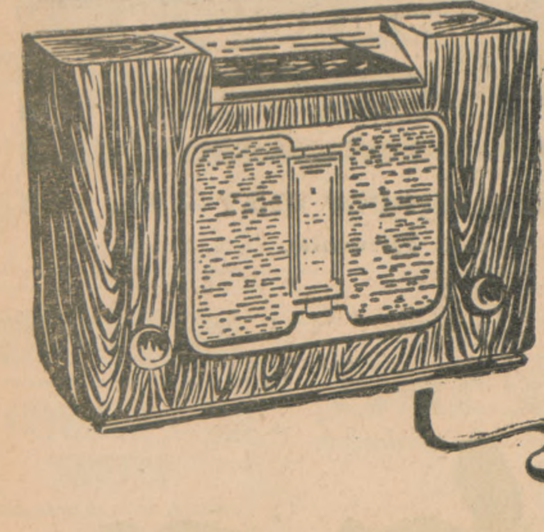
(ch) WARSZAWA, (Tel. wł.). Po wprowadzeniu zarządu Komisarycznego w Związku Nauczycielstwa Polskiego pracujący w Związku urzędnicy w ilości 300 osób nie opuszczają lokali biurowych. Przebieg strajku jest spokojny. Żywność, a częściowo i pościel dostarczają strajkującym rodziny z miasta. Strajk okupacyjny prawdopodobnie do dnia dzisiejszego będzie już zlikwidowany.

Obniżka stawek podatku dochodowego w Gdańsku

Senat gdański wydał dekret obniżający stawki podatku dochodowego przeciętnie o 15 procent. (Pat).

Kto dostarcza Chinom broni?

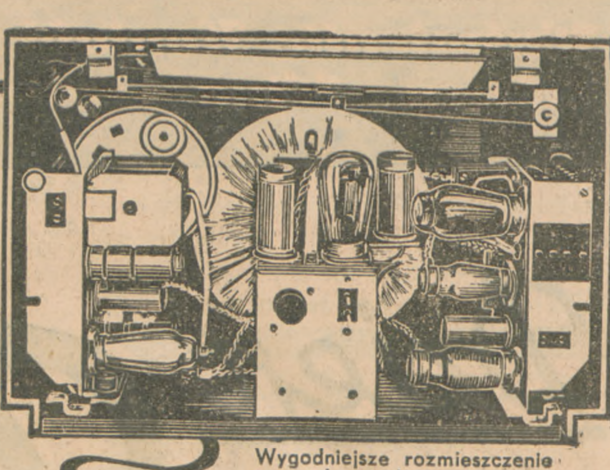
Tokio. Dziennik „Niszi-Niszi Szimbun“ zamieszcza wiadomość, że w ciągu września do Hongkongu zawinęło 11 brytyjskich statków z bronią i amunicją. Dziennik stwierdza, że W. Brytania udziela Chinom pomocy w postaci dostaw broni i amunicji oraz podkreśla, że czynią to prawie wszystkie państwa z wyjątkiem Włoch, Stanów Zjedn. i Niemiec. (PAT).

TANIA 7 OBWODOWA SUPERHETERODYNA

posiadająca wszystkie cechy dużej klasycznej superhetero-dyny. Pod względem czułości i selektywności nie ustępuje znacznie droższym modelom. Pierwszy odbiornik z trójblokowym chassis, które umożliwiło ustalenie tak niskiej ceny.

PHILIPS Super 4·38

Wygodniejsze rozmieszczenie części konstrukcyjnych i duża oszczędność miejsca dzięki trójblokowemu chassis.

„Fuehrer" przyjął zaproszenie Mussoliniego do Rzymu

Sam król będzie witał Hitlera w Rzymie

PARYŻ. Agencja Havasa donosi z Rzymu, iż w tamtejszych kołach politycznych utrzymują, że wizyta kanclerza Hitlera we Włoszech nastąpi w dn. 28 października. Wiadomość tą wy daje się być problematyczną, gdyż termin ten nie pozwoliłby na przygotowanie przyjęcia dla kanclerza Hitlera, które ma przewyższyć to, z którym spotkał się Mussolini w Niemczech. Według wiadomości, pochodzących z tych samych kół, kanclerz Hitler jako szef państwa niemieckiego, będzie witany przez króla włoskiego.

Rzym. Wiadomość, że kanclerz Hitler przyjął zaproszenie Mussoliniego i przybędzie niebawem urzędowo z rewizytą do Rzymu, wywołała w społeczeństwie włoskim bardzo duże wrażenie. Jakkolwiek data tej rewizyty nie została jeszcze ogłoszona, przeważa tu przekonanie, że kanclerz Hitler zaproszony został na dzień 28 października b. r. tj. na rocznicę marszu faszystowskiego na Rzym. Data ta odpowiadałaby charakterowi przyjaźni włosko-niemieckiej, opartej przede wszystkim na solidarności ideowej obu ruchów faszystowskiego i narodowo - socjalistycznego. Zaznaczyć należy, że wiadomość ta nie została dotychczas urzędowo potwierdzona.

Berlin. Oficjalna wiadomość, że kanclerz Hitler „przyjął z radością nadzwyczaj uprzejme zaproszenie Mussoliniego, by rewizytował go we Włoszech" ukazało się na pierwszych stronach pism niemieckich obok tekstu przemówienia Mussoliniego na placu Weneckim.

Warunki gen. Franco

w sprawie wycofania ochotników obcokrajowców z Hiszpanii

Paryż. — Havas donosi, iż wedle wiadomości z Salamanki, gen. Franco przestudiował sprawę ewentualnego wycofania ochotników obcokrajowców. Gen. Franco miał oświadczyć rządom mocarstw, że gotów jest zgodzić się na całkowitą ewakuację ochotników, walczących po obu stronach, pod warunkiem aby ewakuacja ochotników, walczących po stronie Walencji, odbyła się pod kontrolą 3 oficerów powstańczych oraz specjalnej policji, zaopatrzonej w kartoteki, które mogłyby w wątpliwych wypadkach okazać pomoc oficerom powstańczym. (Pat).

Zjazd żołnierzy 205 pp. im. Kilińskiego

Warszawa. — W dniu 2 października r. b. rozpoczynają się w Warszawie uroczystości, związane ze zjazdem ochotników b. 205 pp. im Jana Kilińskiego.

Protektorat nad zjazdem objęli: b. dowódca dywizji ochotniczej płk. Adam Koc, b. dowódca brygady płk. Jerzy Ferek - Błeszyński, płk. Mieczysław Wyżeł - Ścieżyński oraz b. dowódca pułku gen. Mond.

Bohaterskie boje 205 pp. są zapisane złotymi głoskami w historii walk z najeźdźcą.

205 pułk powstał w r. 1920, stworzony przez ówczesnego majora Monda, który 25 lipca obejmuje jego dowództwo.

Ostrołęka, Nowogród, Miastkowo, Maków, Przewodowo, Nasielsk, Grodno, Orany — oto nazwy miejscowości, gdzie żołnierze 205 pułku walczyli o wyzwolenie ojczyzny.

„Za pracę i wytrwałość, za ofiarę i krew, za odwagę i śmiałość, dziękuję wam żołnierze, w imieniu całego narodu i Ojczyzny naszej" — brzmiał rozkaz Naczelnego Wodza Józefa Piłsudskiego, odczytany nazajutrz po zakończeniu wojny we wszystkich kompaniach.

POKOJE

czyste, wygodne, ciche i tanie z wodą bież. i telefonami, blisko Dworca Główn. w Warszawie

W HOTELU ROYAL

ul. Chmielna nr. 31

Kawiarnia Bezpłatny garaż. 5981

P. Premier na terenie okr. sandomierskiego

Warszawa. Dnia 1 października prezes Rady Ministrów gen. Sławoj-Składkowski w towarzystwie powołanych w tym celu delegatów zainteresowanych resortów oraz posła z okręgu sandomierskiego p. dr. Krawczyńskiego zbadał porty na prawym i lewym brzegu Wisły w Sandomierzu, interesując się szczególnie ich przydatnością do wyładunku węgla. Kierownicy miejscowych warsztatów i urzędów przedstawili panu Premierowi stan prac i plan robót na najbliższą przyszłość, stwierdzając duże zainteresowanie kapitału prywatnego tymi pracami. Następnie pan Premier zwiedził powiaty niżański i rzeszowski, stwierdzając wszędzie znaczne ożywienie ruchu budowlanego i przemysłowego oraz zwiększenie zatrudnienia, zwłaszcza wśród ludności miejscowej tych okręgów. W czasie przejazdu, kontrolując przebieg prac inwestycyjnych p. Premier zbadał m. in. również prace przy budowie gazociągu obserwując jego trasę i przekroje. W rozmowach z rzemieślnikami i robotnikami pan Premier interesował się ich zarobkami oraz zaznajomił się z warunkami zatrudnienia i sytuacją miejscowej ludności. (Pat).

Podróż króla greckiego do Londynu

Ateny. Król grecki Jerzy II ma się udać z końcem października b. r. do Londynu. Podróż jego łączą w kołach politycznych z zamiarem przeprowadzenia rozmów z kierownikami polityki angielskiej w związku ze stanowiskiem, jakie Grecja zajęła wobec Włoch na konferencji w Nyon. (Pat).

Wyjazd min. Romana do Estonii, Finlandii i Łotwy

Warszawa. W dniu wczorajszym wyjechał do Estonii, Finlandii i Łotwy p. min. przemysłu i handlu Antoni Roman, w celu omówienia szeregu spraw gospodarczych, interesujących Polskę, oraz wspomniane kraje.

Marszałek Badoglio w Budapeszcie

Budapeszt. Szef włoskiego generalnego sztabu marszałek Badoglio przybył wczoraj o godz. 14,40 z Berlina do Budapesztu, gdzie przebywać będzie kilka dni, biorąc udział w polowaniach oraz przeprowadzając rozmowy polityczne i wojskowe. (PAT).

Bokserskie mistrzostwa Europy 1939 r. w Polsce?

Berlin. — Irlandczycy zrzekli się na rzecz Polski mandatu organizatora bokserskich mistrzostw Europy w r. 1939, zastrzegając sobie, że Polska zapewni reprezentacji irlandzkiej na powyższe zawody pełny zwrot kosztów. (Pat).

Stan wojenny w Palestynie

Surowe represje władz angielskich — Przywódcy Arabów skazani na zesłanie na wyspę na oceanie Indyjskim

Londyn. Administracja brytyjska w Palestynie dokonała wczoraj szeregu posunięć, świadczących, że Anglia zdecydowała się na surowe zarządzenia w celu stłumienia nieustającej rewolty. Zarządzenia brytyjskie wprowadzono zupełnie nieoczekiwanie dla Arabów. Gdy wczoraj rano Jerozolima się obudziła, miasto znalazło się w obliczu surowych represyj, dokonanych w ciągu nocy. Liczni przywódcy arabscy zostali uwięzieni i natychmiast ich deportowano. Naczelny komitet arabski został rozwiązany i uznany za organizację nielegalną. Przewódcę rewolty arabskiej Wielkiego Muftiego Jerozolimy pozbawiono urzędu. Wprowadzono surową cenzurę. Telefony poddano ścisłej kontroli a ulice są obstawione policją.

Granice Palestyny strzeżone są przez wojsko. Zarządzenia administracji brytyjskiej podano do publicznej wiadomości w następującym oficjalnym komunikacie, rozplakatowanym wczoraj w Jerozolimie:

„Rząd palestyński jest głęboko zaniepokojony istnieniem zorganizowanej kampanii teroryzmu i zabójstw, skierowanej przeciw poszczególnym osobom w Palestynie. W ciągu ostatnich 4 miesięcy kampania ta wzmogła się na sile. Podjęte obecnie zarządzenia są bezpośrednim wynikiem tej kampanii morderstw. Dnia 13 czerwca dokonano zamachu na życie inspektora generalnego policji palestyńskiej Speizera. Potem nastąpił szereg zabójstw zarówno Arabów jak i Żydów, przy czym kulminacyjnym punktem było podstępne zamordowanie dnia 26 września komisarza rządowego okręgu Galilei Andrewsa oraz policjanta brytyjskiego Macewan'a.

Wydane zostały nakazy aresztowania następujących osób, które będą deportowane z Palestyny: Jamal Husseini, Achmed Hilmi-Pasza, Fuad Saba — sekretarz komitetu arabskiego, Józef Husseini oraz dr. Hussein Chalidi — burmistrz Jerozolimy. Wielki Mufti Jerozolimy Effendi Husseini został pozbawiony swego urzędu, jako prezydent najwyższej religijnej rady muzułmańskiej".

Wielki Mufti uniknął aresztowania, chroniąc się do meczetu Omara, którego teren jest nietykalny. Burmistrza Jerozolimy oraz sekretarza komitetu arabskiego już aresztowano i przewieziono na pokład okrętu brytyjskiego „Sussex". Jamal Husseini aresztowany został w Berszebie.

Krążownik „Sussex" odwiezie skazanych na deportację na wyspę Seychelles na oceanie Indyjskim, położoną na północ od Madagaskaru.

Za pozostałymi dwoma przewódcami, którzy znajdują się w ukryciu — trwa pościg. Achmet Hilmi Pasza jest skarbnikiem naczelnego komitetu arabskiego i prezydentem Banku Arabskiego, który zarządzał finansami komitetu. Gdy policja wkroczyła do banku, by dokonać aresztowania Achmet Hilmi Pasza, zdołał już uprzednio zbiec.

Zarządzenia te wywołały w Londynie wielką sensację i komentowane są jako zasadniczy zwrot w polityce brytyjskiej w stosunku do Arabów.

Posłowie polscy na Sejm gdański

u prezydenta Senatu gdańskiego

Prezydent Senatu gdańskiego Greiser przyjął wczoraj posłów polskich na Sejm gdański Budzyńskiego i Lendziona, którzy mu przedstawili całokształt położenia ludności polskiej. W szczególności poruszyli oni sprawy polityki krajowego urzędu pracy wobec pracowników Polaków, sprawy drobnego rzemiosła i handlu, przewlekszczeń nieruchomości i zezwoleń budowlanych, szkolnictwa polskiego i niedopuszczenia młodzieży polskiej do zawodów kwalifikowanych. Polityka ta sprzeczna jest z konstytucją i prawami ludności polskiej, które są zagwarantowane umowami.

P. prezydent Senatu oświadczył, że prawa ludności polskiej w Gdańsku będą uszanowane. Nie przecząc, że zachodzą fakty nieprzestrzegania tych uprawnień, prosił posłów o komunikowanie mu tych wypadków. P. prezydent Senatu gotów jest pójść na szczerą współpracę z przedstawicielami ludności polskiej w celu usunięcia tych niedomagań. (Pat).

W niedzielę, dn. 26 ub. m., odbyła się na lotnisku mokotowskim w obecności przedstawicieli władz i tłumów publiczności piękna uroczystość przekazania 126 samolotów, ufundowanych przez społeczeństwo, zorganizowane w L. O. P. P. — Na zdjęciu na pierwszym planie samolot R. W. D. 8, ufundowany przez akcjonariuszów, urzędników i robotników fabryki czekolady Branka S. A. we Lwowie.

Krwawy blask rubinów zapłonie na Kremlu

Moskwa. Na wieżach Kremlu rozpoczęto ustawianie nowych gwiazd, wysadzanych rubinami. Gwiazdy te będą oświetlone w dzień i w nocy, a wewnątrz wież będą urządzone specjalne instalacje dla automatycznego chłodzenia i oczyszczania gwiazd od kurzu, śniegu i lodu. Waga każdej z gwiazd przewyższa jedną tonę. Ustawienie rubinowych gwiazd na 5-ciu wieżach Kremlu będzie zakończone przed 20-tą rocznicą rewolucji.

Zaznaczyć należy, że prasa podając szczegółowe opisy, dotyczące owych gwiazd, przemilcza jednak zupełnie koszt tych luksusowych dekoracyj Kremlu. (PAT).

Przygoda w oazie Lob

podczas poszukiwań nowego szlaku powietrznego

Berlin. Niemieckie biuro informacyjne donosi o następujących szczegółach zatrzymania samolotu niemieckiego „De Arcy" w m. Khotan (Turkiestan chiński). Samolot podczas pierwszego lotu przeleciał nad przełęczą Wakhan w Pamirze. Podczas lotu powrotnego z m. Anczi (Chiny) do Kabulu (Afganistan) samolot na skutek uszkodzenia motoru musiał lądować w oazie Lob (30 km. na wschód od Khotan w zachodniej części prowincji Sing-kiang). Naprawianie motoru trwało około godziny, lecz w momencie startu do dalszego lotu w kierunku Kabulu nadbiegli żołnierze i otworzyli ogień. Pociski w kilku miejscach trafiły samolot. Załoga, wśród której znajdował się dyrektor Lufthansy baron von Gablonz, została aresztowana i osadzona w więzieniu w Lob. Następnie więźniowie zostali przewiezieni do cytadeli w Khotan, gdzie poddano ich licznym badaniom. Lotnikom niemieckim odebrano paszporty, które dowództwo twierdzy odesłało do Jarkentu z prośbą o dalsze instrukcje. Władze źle obchodziły się z więźniami niemieckimi.

W międzyczasie w Khotan wybuchły rozruchy, przy czym powstańcy, po gwałtownych walkach, zdobyli cytadelę. Dowódca powstańców zażądał od lotników niemieckich, aby odlecieli w ciągu 24 godzin, grożąc im w przeciwnym razie deportowaniem do Indyj przez Karakorum. Ponieważ samolot znajdował się w ciągu 4 tygodni pod gołym niebem, z trudem udało się go doprowadzić do porządku. Z rana 27 września samolot wystartował do Kabulu, gdzie wylądował po 5 i pół godzinnym locie, raz jeszcze przelatując przez Pamir. Lotnicy znajdują się obecnie w drodze do Niemiec, gdzie oczekiwani są w niedzielę, 3 bm. (Pat.)

Skarb rumuński poszkodowany na 100 milionów lei

Czerniowce. Prasa donosi o wykryciu sensacyjnej afery fałszowania świadectw przywozowych i wywozowych. Sprawcą oszustw jest obywatel irański niejaki Prahinan, właściciel firmy „Alliance Distributors", który został aresztowany. Szkody skarbu państwa, wyrządzone na skutek afery, obliczane są na 100 milionów lei. (Pat)

Statek japoński w ogniu dział kontrtorpedowca holenderskiego

Haga. Holenderski kontrtorpedowiec „Flores" zatrzymał wczoraj na wodach Indyj Holenderskich japoński statek rybacki „Tokeimaru". Ponieważ „Tokeimaru" nie posłuchał nakazu zatrzymania się, kontrtorpedowiec holenderski oddał do niego kilka strzałów. 2 członków załogi japońskiego statku zostało zabitych, a kilkunastu rannych. (PAT).

Nowy typ książeczek premiowanych PKO

Dla udostępnienia najszerszemu ogółowi systematycznego oszczędzania wprowadziła P K O z dniem 1. X. 1937 r. obok istniejących wkładów premiowanych z wygranymi w kwocie zł 100, 250, 500 i 1000

NOWĄ V SERIĘ
KSIĄŻECZEK PREMIOWANYCH

Książeczki te są dostępne dla wszystkich i oparte na następujących zasadach:

składka miesięczna wynosi zł 5.–

premie specjalne za wytrwałość w oszczędzaniu, losowane w terminie upływu książeczki wynoszą zł 1.000.– zamiast zł 600.–

premie po zł 500.–, 250.–, 100.– i 50.– za systematyczne oszczędzanie losowane są 4 razy do roku w okresach trzech miesięcznych.

kapitał po 9 i ½ latach oszczędzenia wynosić będzie zł 600.–, a więc sumę większą od złożonej.

pożyczki pod zastaw książeczek do wysokości 80% złożonego kapitału, co w nagłych wypadkach daje możność korzystania ze złożonego kapitału, przy czym książeczka bierze nadal udział we wszystkich losowaniach.

ilość posiadanych na osobę książeczek premiowanych jest nieograniczona a więc posiadacz może otrzymać większą ilość premii.

Każdy kto pragnie połączyć oszczędności z premią za wytrwałość powinien zaopatrzyć się w książeczkę premiowaną V serii.

Armia chińska w odwrocie

Walka o betonowe okopy pod Szanghajem

Tokio. Komunikat dowództwa wojsk japońskich w Chinach:

Front Szansi: Natarcie japońskie na szerokim froncie celem zdobycia miasta Tajuan, stolicy prowincji Szansi, rozwija się pomyślnie. Japończycy maszerują w głąb prowincji zajmując coraz to nowe miasta. Gubernator Szansi według doniesień japońskich, polecił ewakuować Tajuan. Chińczycy opuścili ufortyfikowany przesmyk Jenmenkuan. 12 dywizyj chińskich (80.000 ludzi) według komunikatu japońskiego cofa się na południe. Jest to największy odwrót armii chińskiej od chwili wybuchu obecnego zatargu.

Front szanghajski: Chińczycy stawiają zacięty opór w betonowych okopach. Saperzy japońscy natrafiają na duże trudności w robieniu podkopów z powodu wilgotnego terenu. Komunikat japoński oblicza straty Japończyków od rozpoczęcia operacji pod Szanghajem do 27 września na 1893 zabitych i 5637 rannych, nie wliczając strat marynarki.

Komunikat dowództwa chińskiego zaprzecza doniesieniom japońskim o powodzeniach pod Sanghajem i donosi, że Japończycy wycofują się na Wusung. Ataki japońskie na Lotien nie powiodły się a Liuhang wbrew doniesieniom japońskim jest w rękach Chińczyków. Również ataki japońskie na odcinku Czapei wzdłuż linii kolejowej Szanghaj - Wusung zostały odparte.

„Baczę tylko na ludzi"
mawiał Ksiądz Kneipp. – Dlatego wszystko, co doradzał i zalecał, jest dostępne tak dla biednych jak i bogatych: Woda, powietrze, zdrowe pożywienie i prawdziwa

Kawa Słodowa Kneippa!

6743

Moskwa obawia się krytycznych turystów

Paryż. Były przewodniczący rady miejskiej Paryża Raymond Laurent, któremu odmówiono wizy wjazdowej do Związku Sowieckiego, skierował do ambasady sowieckiej w Paryżu list, w którym wyraża oburzenie z powodu odmowy, z jaką się spotkał. „Przyczyną tej odmowy — pisze Raymond Laurent — jest obawa Sowietów, iż wrażenia turysty będą niekorzystne dla Związku Sowieckiego".

Raymond Laurent zamierza odczytać swój list z trybuny rady generalnej po otwarciu najbliższej sesji.

Polarna feeria na polskim niebie

Zewsząd z północnych części kraju napływają wiadomości o zaobserwowaniu niezwykłego zjawiska atmosferycznego, rzadkiego gościa z okolic polarnych. Otóż w dniu 30 ub. m. w godzinach wieczornych tak na wybrzeżu jak i w Toruniu, a także na Wileńszczyźnie zaobserwowano zorzę polarną.

Na niebie pojawiły się wstęgi silnego światła czerwonego z pasmami zielonkawymi. Piękne zjawisko trwało około godziny, po czym stopniowo zgasło.

O najsilniejszym jednak nienotowanym u nas dotychczas natężeniu pojawiła się zorza polarna na Wileńszczyźnie, gdzie na północnej części nieba nad widnokręgiem ukazały się olbrzymie słupy świetlne, sięgające sklepienia niebieskiego. Zorza mieniła się różnymi kolorami, począwszy od jasno - seledynowego do jaskrawo - czerwonego, przypominając do złudzenia łunę pożaru. Pasy świetlne zmieniały co chwila natężenie, układając się w pionowe smugi. Szczególnie wyraźnie obserwować można było to zjawisko od godz. 21 do 22-ej.

Wileńskie obserwatorium astronomiczne zanotowało w ciągu ubiegłych kilkunastu lat parę podobnych zjawisk, lecz były one w porównaniu z ostatnim bardzo słabe.

Herbaty Kozakowskiego nie ustępują najwyższym gatunkom światowym.

Katastrofa hydroplanu pasażerskiego pod Atenami

Ateny. Podczas wodowania samolotu brytyjskiego pod Faleron nastąpiła katastrofa, w której śmierć znalazły 4 osoby, a 5 odniosło rany. Samolot pogrążył się całkowicie w wodzie. (PAT).

Zatonięcie statku francuskiego

Guernsey. Statek francuski „Ericseis" natknął się na wysokości Grunes w odległości 2 mil od brzegu na skałę podwodną i zatonął. Załogę wyratowano i przewieziono do Guernsey. (Pat).

1500 autobusów kursuje w Polsce

Dwieście przedsiębiorstw autobusowych zatrudnia ok. 6 tys. ludzi

Całkowity tabor autobusowy w Polsce składa się obecnie z przeszło 1500 wozów. W ciągu 2 ostatnich lat prawie cały ten tabor uległ gruntownej renowacji. Na ten cel przedsiębiorstwa autobusowe zainwestowały z górą 20 milionów zł, przy czym większa część tej sumy pozostała w kraju, ze względu na to, że zamówień udzielano przeważnie krajowym fabrykom.

Wszystkie, kursujące po Polsce autobusy, należą do z górą 200 przedsiębiorstw, to znaczy, że są to przedsiębiorstwa przeważnie dysponujące dosyć znacznym taborem. Komunikacja autobusowa na terenie całego kraju daje zatrudnienie ok. 6000 ludzi, zarówno pracownikom umysłowym jak i fizycznym.

MAGGI^ego BULION

Najlepszy do wszystkich potraw, do których potrzeba rosołu

Na drodze wyjścia z prymitywu mieszkaniowego

Czteroletni dorobek Towarzystwa Osiedli Robotniczych

Ogrom potrzeb — małe fundusze — W ciągu trzechlecia zbudowano 5000 małych mieszkań

Któż z nas nie zna „Przedwiośnia" Stefana Żeromskiego, owej genialnej wizji nowego, lepszego życia?!

Wspaniała wizja Żeromskiego

Bohater tej powieści Baryka, umierając, widzi w proroczej ekstazie szeregi domów ze szyb, miasta ze szkła, wsie polskie lśniące czystością i kulturą wnętrz. Powtórzmy słowa pisarza - społecznika.

„Stare miasta, te straszne zmory starej cywilizacji będą zanikać, będą stawały się zabytkami nierealnemi, siedliskami banków, sklepów, a powstaną miasta — ogrody, miasta siedziby, wśród pól, lasów, wzgórz, rozciągnięte, rozwleczone po okolicach, wzdłuż linij elektrycznych kolei i tramwajów."

Robotnik Żeromskiego nie będzie gnieździł się w brudnych smrodliwych norach, barakach i ziemiankach; mieszkania jego bowiem będą: **„wygodniejsze, zdrowsze, czyściejsze i piękniejsze od najwyszukańszych pałaców arystokracji, od will bogaczów, a lepsze od siedlisk królów. Dwa pokoje, lecz dwa pokoje najczystsze, najzdrowsze, najładniejsze czyż to nie szczyt marzeń dla samotnego człowieka".**

Marzenia — rzeczywistością

Ta piękna wizja miast i osiedli nie pozostała w Odrodzonej Polsce tylko marzeniem poetyckim, lecz zamienia się powoli w rzeczywistość. Wprawdzie jeszcze daleko nam do idealnego stanu, wyśnionego przez pisarza-społecznika, ale idziemy w tym kierunku stale i konsekwentnie. Piastunem tej idei — to Towarzystwo Osiedli Robotniczych (znane pod popularnym skrótem T. O. R.). To, czego dokonała ta instytucja w ciągu czterolecia swego istnienia, jest już poważnym krokiem **na drodze wyjścia z prymitywu mieszkaniowego w Polsce.** Owoce jej działalności byłyby jeszcze wspanialsze, gdyby nie brak funduszów, który paraliżuje najpiękniejsze przedsięwzięcia w naszym kraju.

Ogrom potrzeb

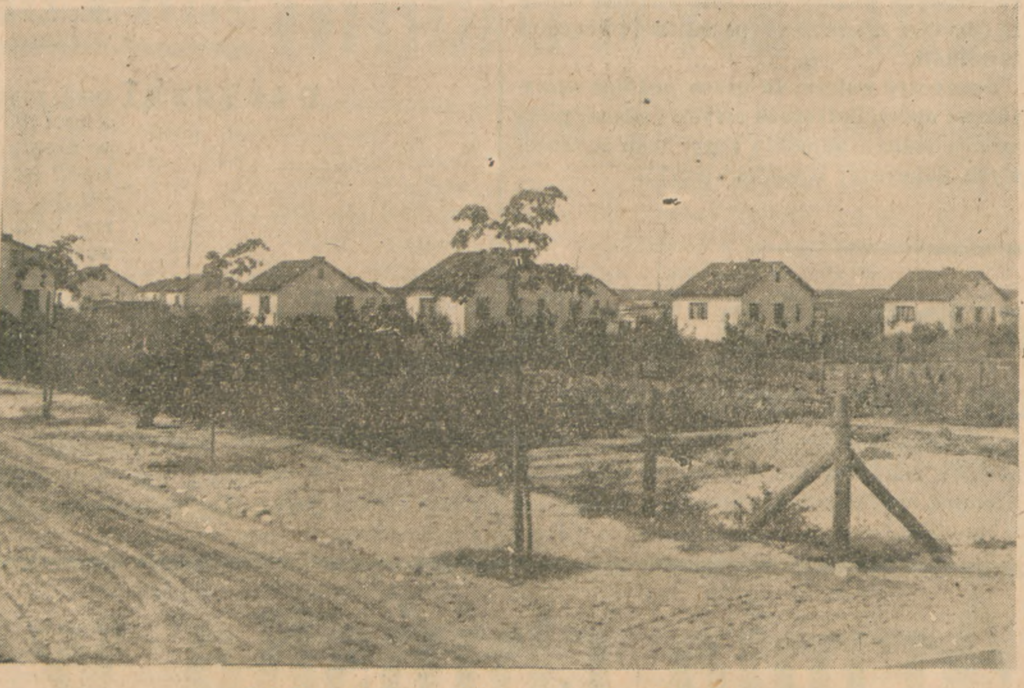
Towarzystwo Osiedli Robotniczych powstało 1 lutego 1934 r., powołane do życia uchwałą Komitetu Ekonomicznego Rady Ministrów. Do powstania tego rodzaju instytucji zmusiło samo życie. Kapitał prywatny buduje bowiem mieszkania dla robotników w nielicznych wyjątkowych tylko wypadkach. Tymczasem w miastach polskich mieszkania są przeludnione.

32 proc. mieszkańców lokuje się w mieszkaniach — 1-izbowych, a 33 proc. w dwuizbowych, razem w obu kategoriach mieszkań ulokowanych jest 65 proc. ogółu mieszkańców. Te liczby mocno i wyraźnie charakteryzują sytuację mieszkaniową w naszych miastach.

Weźmy cyfry porównawcze: u nas w miastach jest ok 69% mieszkań 1-no i 2-izbowych, w miastach angielskich jest 65% mieszkań 4-ro i więcej izbowych, w Niemczech mieszkania. 3, 4 o i więcej izbowe stanowią razem 80 proc., gdy u nas mieszkania 3, 4-o i więcej izbowe stanowią 31 proc.

TOR postawiło sobie za cel zaspokojenie owego olbrzymiego popytu **na małe, ale wygodne jedno i dwuizbowe mieszkania dla robotników.**

Dla rozładowania przeludnienia mieszkań jedno i dwuizbowych w naszych miastach, dla wyciągnięcia ludzi z różnych ruder, prowizorycznych bud i szop, lepianek, ziemianek i t. p należałoby w ciągu 20 lat budować po 51.500 izb rocznie. Akcja ta przy założeniu, że izba kosztować będzie 2.000 zł. wymagałaby 263 miln. zł. rocznie. Suma, jaką rozporządza TOR w chwili obecnej, t. j. 10 milionów zł. rocznie daleko jednakże odbiega jeszcze od wielkich potrzeb.

Osiedle robotnicze Wrzosy nr. 1 w Toruniu.

To czego dokonać zdołało TOR na peryferiach Warszawy, gdzie sznurem ciągną się osiedla robotnicze na Żoliborzu, Mokotowie, Rakowcu, Kole, w Leśnej Podkowie, Zalesiu górnym, a następnie w Katowicach, Poznaniu. Mościcach, Gdyni, **Toruniu,** Grudziądzu, Lublinie, Łodzi, Sochaczewie, w Janowej Dolinie i w szeregu innych miejscowości Polski jest dorobkiem poważnym i zasługującym na uznanie.

W pierwszym roku działalności wybudowano z kredytów Towarzystwa Osiedli Robotniczych 904 mieszkania o 1582 izbach, w 1935 r. — 2.141 mieszkań o 3.702 izbach, w 1936 r. — 1873 mieszkania o 4.655 izbach. Łącznie więc wybudowano ok. 5.000 mieszkań o 9.000 izbach.

5 tys. mieszkań w 36 osiedlach rozrzuconych w 27 miejscowościach na terenie całego kraju zamieszkanych jest przez około 20.000 osób.

To wszystko mało!

Ten wynik trzechletniej pracy Towarzystwa Osiedli Robotniczych — to jednak zaledwie 15 proc. tego, co powinno być wybudowane w ciągu jednego roku. Wszak na normalną produkcję małych mieszkań potrzebaby aż przeszło 263 miliony zł, a T. O. R. dysponuje tylko 10 milionami zł na rok.

Pomoc kredytowa T. O. R.-u dla miast Pomorza

Jeżeli chodzi o Pomorze, to kredyty T. O. R.-u dla miast tego województwa są szczególnie niedostateczne. W tym roku tylko Gdynia otrzymała kredyty z Towarzystwa Osiedli Robotniczych w sumie ogólnej 1.200.000 zł na budowę małych mieszkań.

Wiadomości gospodarcze

ZARYBIANIE WÓD NA POMORZU

Ostatnio Pomorska Izba Rolnicza rozpoczęła szeroką akcję w kierunku zwiększenia produkcji ryb obsadowych. Starania te wydały w ostatecznym wyniku całkiem zadawalające rezultaty.

Produkcja niektórych gatunków ryb obsadowych w porównaniu do ubiegłego sezonu została wydatnie zwiększona, poza tym w związku z wybudowaniem ośrodka zarybieniowego w Bucharzewie, rozpoczęto hodowlę ryb obsadowych przez organizacje rybackie na ziemiach zachodnich Polski nie produkowanych.

W SPRAWIE KOMISJI HUTNICZEJ

W związku z wiadomościami, jakie się ukazały w prasie o przerwaniu prac komisji hutniczej, pracującej pod przewodnictwem b. min. Józefa Kożuchowskiego, Ajencja „Iskra" dowiaduje się, że prace tej komisji nie zostały przerwane i że najbliższe posiedzenie komisji odbędzie się dnia 2 października r. b.

WYWÓZ BEKONÓW WZRASTA

W okresie styczeń, sierpień br. wywieźliśmy 14.296 ton bekonów, wartości 29.504 tys. zł. W tym samym okresie r. 1936 wywieźliśmy13.491 ton za 27.299 tys. złotych.

PRZEJĘCIE CAŁKOWITE MAGISTRALI WĘGLOWEJ ŚLĄSK — GDYNIA I SPRAWA ZAKUPU TABORU KOLEJOWEGO

tematem obrad Towarzystwa Kolejowego Polsko - Francuskiego

Dnia 4 bm. odbędzie się w Paryżu posiedzenie rady i komitetu dyrekcyjnego Towarzystwa Kolejowego Francusko - Polskiego.

W obradach weźmie udział delegacja polska w osobach: wiceministrów komunikacji **Piaseckiego i Bobkowskiego,** dyrektorów departamentów tegoż ministra **Henisza i Ceceniowskiego oraz** z ministerstwa skarbu, wiceministra Morawskiego i dyrektora **Domaniewskiego.**

Porządek dzienny obejmuje: sprawozdanie finansowe i techniczne z eksploatacji **magistrali** węglowej Śląsk — Gdynia; prace przygotowawcze, związane z przejęciem eksploatacji magistrali węglowej od zarządu Polskich Kolei Państwowych oraz sprawa **zakupu taboru kolejowego przez Towarzystwo.**

Ponadto rada zatwierdzi nominację wicedyrektora okręgowych kolei państwowych w **Toruniu inż. Gertler - Gitlera** na stanowisko dyrektora magistrali węglowej Śląsk — Gdynia.

ZDROWE PIĘKNE Drzewka i Krzewy

OWOCOWE PARKOWE ALEJOWE IGLASTE BYLINY oraz ROZE

polecają majątku SZKÓŁKI GODZISZ

A. i M. KWAŚNIEWSKICH
Poczta Sobolew, woj. lubel. Tel. 18
Informacje: Warszawa - Tel. 725-30

Cenniki na sezon jesienny na żądanie gratis i franko. 6750

Podatek dochodowy od uposażeń

W okólniku z dnia 7 września rb. ministerstwo zwróciło uwagę podległych sobie władz, że na zasadzie przepisów par. 90 rozporządzenia wykonawczego do Ordynacji Podatkowej izby skarbowe są obecnie uprawnione do zezwalania pracodawcom, zatrudniającym większą ilość pracowników, na nieskładanie urzędom skarbowym przy wpłatach podatku dochodowego od uposażeń personelu — wykazów potrąceń bądź odpisów list płacy. Zezwolenie takie, mające na celu odciążenie solidnych firm w pracy biurowej, może być jednakże udzielone przez izby skarbowe jedynie tym przedsiębiorstwom, które prowadzą księgi handlowe lub gospodarcze.

Ze względu na prawa poszczególnych związków samorządowych do udziału w pływach z państwowego podatku dochodowego — należy przy wpłatach podatku dochodowego od uposażeń do kas urzędów skarbowych bezwzględnie przestrzegać przepisu art. 15 Ordynacji Podatkowej. Przepis ten nakłada obowiązek uskuteczniania przez pracodawców wpłat podatku dochodowego od uposażeń do kasy tego urzędu skarbowego, w którego okręgu pracownik ma miejsce zatrudnienia.

Erdal pasta do obuwia
chroni obuwie, a więc jest oszczędna.
Jej tajemnica: użyć jak najmniej pasty Erdal, ale polerować miękkim suknem, aż do lśniącego połysku.

Stare „grzeszki" b. starosty spisane na 130 stronach

Akt oskarżenia, doręczony b. staroście z Jarosławia Wąsowi, zawiera 130 stron pisma maszynowego i został wygotowany przez prokuratora Sądu Okręgowego w Przemyślu, d-ra Ciszkowicza.

Akt oskarżenia zarzuca p. Wąsowi, że w marcu 1933 roku, w związku z urzędowaniem jako starosta, przedstawił podrobione rachunki, Wydziałowi Powiatowemu dziewięć razy, celem zainkasowania gotówki. Dalej zarzuca przywłaszczenie 579 zł. z funduszów kolonii letniej, zużywając je na pokrycie rachunków restauracyjnych, dalej akt oskarżenia wylicza 13 wypadków **zrealizowania rachunków, tytułem zwrotu** kosztów podróży, niezgodnych z prawdą, w okresie lat 1932—1935. Dnia 24 kwietnia 1934 r., jako urzędujący przewodniczący Wydziału Powiatowego w Jarosławiu, celem osiągnięcia korzyści majątkowej, w postaci odroczenia terminu płacenia zaliczki, podpisał niezgodną z prawdą asygnację na kwotę 1741 zł. 35 gr., jako rzekomo przez niego wpłaconej, oraz asygnaty na 850 zł. 25 gr. i na 900 zł., jako wydatkowane rzekomo przez kasę wydziału Powiatowego.

Poza tymi faktami, akt oskarżenia zawiera jeszcze kilkanaście innych przestępstw.

Ceny żywca

Na targ. w Gdańsku i Sopotach w dniu 5 bm. we wtorek ustalono ceny (za 50 kg. w guld.):

Świnie żywe powyżej 300 f. 65; klasa B 65; klasa C 221—240 f. 60; klasa C 200—220 f. 55; lochy 47—50; świnie bite 69; cielęta bite 59. Wszystkie inne ceny pozostały **bez zmiany.**

MIECZYSŁAW BAGIŃSKI

Braki szkolnictwa powszechnego na Pomorzu

tak kapryśne są bóle reumatyczne. Dbaj więc o to, obyś Aspirin'ę miał zawsze pod ręką.
BAYER
ASPIRIN'A
JEST DLA CIERPIĄCEGO NA REUMATYZM KONIECZNĄ
6737

W artykule, umieszczonym na stronie 1-ej dzisiejszego numeru, w związku z otwarciem „Tygodnia Szkoły Powszechnej" — przedstawiamy wielkie braki naszego szkolnictwa powszechnego w skali ogólno-państwowej. Nie od rzeczy będzie, jeśli osobno stwierdzimy, jak wygląda kryzys oświaty elementarnej na terenie **Pomorza.**

Oczywiście sytuacja szkolnictwa powszechnego w województwie pomorskim wygląda zgoła inaczej, niż w innych dzielnicach Rzeczypospolitej. Jak w wielu innych dziedzinach, tak i w dziedzinie szkolnej ziemia pomorska jako część t. zw. Polski „A" stoi wyżej od reszty kraju. U nas np. nie ma ani jednego dziecka, któreby nie znalazło miejsca w szkole elementarnej.

Idea powszechnego nauczania realizowana jest w tej dzielnicy dotychczas w stu procentach.

Jakie są więc niedomagania szkolne na Pomorzu?

Szkolnictwo może przechodzić dwojaki kryzys: albo ono nie jest zdolne objąć wszystkich dzieci w wieku szkolnym albo też powszechne nauczanie odbywa się w takich warunkach, że cierpi na tym poziom nauki i rozwój dziatwy. W wielu częściach Polski kryzys szkolny objawia się w obu formach, w województwie pomorskim zaś jak dotąd, tylko w ostatniej.

Odziedziczyliśmy po zaborcy pruskim sieć szkół, umożliwiającą od biedy realizację obowiązku powszechnego nauczania, ale szkoły te zostały zorganizowane przeważnie **na najniższym szczeblu, t. zn. jako jednoklasowe.** Na wsi pomorskiej przeważają więc małe szkoły powszechne najniższego typu organizacyjnego. Nauka, jaką pobiera uczeń w tego rodzaju szkole, jest tak nie trwała, że w starszym wieku popada on **w powrotny analfabetyzm.** Widzimy ślady niedostatecznego oddziaływania szkół jednoklasowych w „Małym Roczniku Statystycznym", który stwierdza **wzrost powrotnego analfabetyzmu na Pomorzu.** Wprawdzie liczba powrotnych analfabetów wynosi u nas dotąd tylko drobny ułamek ogółu ludności, bo **tylko 4,5%,** ale będzie on niewątpliwie wzrastał, jeżeli nie pomyślimy o rozbudowie sieci szkół w typie wyższym.

Jak wiadomo, ideałem szkolnictwa powszechnego jest szkoła siedmioklasowa; stanowi ona pomost do szkół średnich i wyższych; brak tego najwyższego typu szkół powszechnych uniemożliwia odświeżenie kadr inteligencji naszego narodu zdrowym elementem wiejskim; gdy bowiem na wsi prawie że nie ma szkół 7-klasowych, to młode pokolenie wiejskie ma bardzo utrudniony „awans społeczny", czego nie można zaliczyć do zjawisk dodatnich. To też na wsi pomorskiej często słychać skargi na to, że dziecko wiejskie ma po prostu zatarasowany dostęp do szkolnictwa wyższego To też wyłania się pierwsza potrzeba szkolnictwa powszechnego na Pomorzu: potrzeba budowania przy małych szkołach jednoklasowych dalszych izb szkolnych **dla stopniowego realizowania idei 7-mio klasowej szkoły powszechnej.**

Z dalszych dotkliwych bolączek naszych szkół pomorskich to ciasnota ich lokali i związane z nim **przeludnienie.** Dzieci po prostu duszą się w izbach szkolnych. Że to nie odbija się dodatnio ani na nauce ani na zdrowiu dziatwy — tego nie potrzeba dowodzić. Jak strasznie anormalne warunki panują u nas pod tym względem, świadczy fakt, **że w Toruniu, stolicy Pomorza, od chwili odzyskania wolności nie wybudowano ani jednej szkoły, choć ilość dzieci szkolnych podwoiła się.**

W ostatnim czasie coraz silniej **zaostrza się sytuacja szkolna na wybrzeżu morskim.** Potrzeby szkolnictwa powszechnego w pasie nadmorskim z powodu dokonywującej się tam rozbudowy i związanego z nią zgęszczenia ludności wzrastają w gwałtownym tempie. Dotychczasowa sieć szkolna na wybrzeżu i w powiecie morskim jest niedostateczna. Wytworzyła się taka sytuacja, że trzeba tam budować rok rocznie po kilka szkół, by pomieścić wszystkie dzieci. Obowiązek ten musimy spełnić, bo utrzymanie wysokiego poziomu cywilizacji i kultury polskiej na wybrzeżu jest nakazem polskiej racji stanu.

Na zakończenie należy dodać, że szkolnictwo pomorskie cierpi również dotkliwie z powodu brakudostateczn. pomocy naukowych tak, jak całe powszechne szkolnictwo w Polsce. Potrzeby w tej dziedzinie są ogromne. Dość powiedzieć, że w niektórych wypadkach **nauczyciele ze swoich szczupłych poborów kupują niezbędne środki nauczania poglądowego.**

Dzisiaj fundusze podatkowe nie wystarczają na zaspokojenie wielkich potrzeb szkolnictwa; braki te uzupełnić musi ofiarność publiczna.

Balet-pantomina królowej Marii w Operze Warszawskiej

Niezwykłe wydarzenie artystyczne w Polsce — Królowa rumuńska przybędzie do Warszawy na prapremierę

Dyrektor Opery Warszawskiej p. Jerzy Mazaraki nabył prawo pierwszeństwa na wystawienie wielkiego baletu-pantominy „Taina" pióra Marii, królowej Rumunii, z muzyką znakomitego kompozytora prof. M. Andricu.

Dyrekcja Opery Warszawskiej zapewniła sobie współpracę najwybitniejszych artystów. Dekoracje i kostiumy według wzorów opartych na przebogatym folklorze rumuńskim, opracowuje prof. St. Jarocki. W charakterze doradcy artystycznego przyjeżdża znakomity teatrolog rumuński prof. Simonescu-Riamniceanu, doradca ministra kultury i sztuki w Bukareszcie. Wykonanie tytułowej roli „Tainy" dyrekcja opery powierzyła primabalerinie Halinie Radlińskiej.

Prapremiera „Tainy" przewidziana na połowę listopada rb. zapowiada się jako niezwykłe wydarzenie w życiu artystycznym i towarzyskim Polski. Spodziewany jest przyjazd królowej Marii i wielu osób z wyższych sfer towarzyskich kilku krajów europejskich.

KOMUNIKAT KOLEKTURY KAFTALA

KTO CHCE

grać na swój dotychczasowy numer losu w szczęśliwej kolekturze

KAFTALA 6772

Bydgoszcz, Jagiellońska 2 Gdynia, 10 Lutego 5.

powinien niezwłocznie go nabyć, bo

losy do I klasy już nadeszły!

Listowne zamówienia załatwiamy odwrotnie. Konto P. K. O. 304.761.

KTO GRA U KAFTALA — ZDOBYWA FORTUNĘ!!!

PRZEGLĄDAMY PRASĘ.

Kłótnia wśród politycznych sojuszników

Wśród opozycji, dotychczas mniej lub więcej zgodnie atakującej rząd, — zaczyna się ujawniać wyraźna dygresja.

Ci, którzy chcą dojść do władzy, sami się dokumentnie demaskują i zjadają. Nawet na odcinku walki z żydami nie ma zgody, bo oto, co zarzuca „Gazeta Grudziądzka" „Pielgrzymowi" pelplińskiemu, i wogóle Narodowej Demokracji:

„A jakżeż endecja zamierza zwalczyć sanację? Nikt jeszcze o tym nie słyszał, ani prasa endecka o tym nie pisze.

A przecież krzykiem „hejże na żydów", wytrzaskaniem jakiegoś tam żyda po pysku, nie zwalczy się sanacji, ani też nie zmieni się stosunków wewnętrzno-politycznych! Tymbardziej, jeśli się przez tylne drzwi do tego samego żyda wchodzić będzie, jak się to już nieraz działo.

Chyba, że endecji na zwalczeniu sanacji nie zależy?!!"

„Gazeta Grudziądzka" zarzuca endecji, że „wchodzi do żydów tylnymi drzwiami" na co „Pielgrzym" tak odpowiada:

„Podsuwanie myśli — pisze Pielgrzym — jakoby narodowcy wypowiadali walkę chłopom lub przeciwstawiali się ich słusznym żądaniom, jest potwornym oszczerstwem. Redakcja „Gazety Grudziądzkiej" ma czelność pisać:

„Kto pragnie nowej pańszczyzny, nowej wiekowej niewoli, niech idzie do polskich hitlerowców i ich „fuehrera" Dmowskiego, kto pragnie nędzy, ciemnoty, krwawego upokorzenia, rozpaczy i upodlenia dla dzieci swoich, niech im wierzy."

Świadomie przytaczamy powyższe wywody, by wykazać, że autorzy podobnych bzdurstw kwalifikują się na mieszkańców domu obłąkanych. Polemizować z ludźmi, zdradzającymi objawy niepoczytalności, nie będziemy. Nie mają argumentów, więc się pienią.

Dziś już nawet laik wie, że do gorszej pańszczyzny, niż była dawniej i do strasznego upodlenia doprowadzili w Rosji komuniści przy „współpracy" różnych postępowców i żydodemokratów. Nie doceniali niebezpieczeństwa żydowskiego i dostali się w ich niewolę.

Kto tego nie rozumie, a w swym zaślepieniu z taką głupią nienawiścią walczy z obozem narodowym, pomaga w robocie żydom i masonerii".

Niewybredny sposób polemiki sprawia że poziom dyskusji pomiędzy obydwoma pismami opozycyjnymi nie będzie ciekawy.

Znamienne jest tylko to, że dawniejsi sojusznicy w obrzucaniu błotem „sanacji" sami dziś w tym błocie się tarzają. My w tej polemice udziału nie weźmiemy.

Wodzowie bez armii

Tak nazywa „Kurier Poznański" dowodców nowej tworzącej się partii, donosząc, że:

Z początkiem października odbędzie się narada polityczna Chrześcijańskiej Demokracji i Narodowej Partii Robotniczej. Jako miejsce obrad wyznaczono Katowice na Śląsku. Obrady katowickie mają za cel ostateczne uzgodnienie nowego programu i statutu oraz deklaracji ideowej nowej, wspólnej partii. W obradach przewidziany jest udział przywódców tychże partyj: Karola Popiela, Kwiecińskiego, adw. Bittnera i innych.

Przywódcy ci, jak wiadomo, postradali swoje szeregi, których nie mieli nigdy wiele. Jest to zatem akcja wodzów bez wojska."

A przecież wodzami tej armii mają podobno zostać Paderewski i gen. Haller, ci sami, których endecja stawiała na najwyższym świeczniku, jako zbawców narodu.

Nie chodzi nam o poroniony twór „Frontu Morges". Wspominając o tym, pragniemy wykazać jak elastyczną jest etyka partyjna Narodowej Demokracji. Wczorajsze „bożyszcza" dziś są wodzami bez armii. A czym będą jutro? Bodaj, czy nie masonami. Zobaczymy.

(skl.)

CHYBA ŻE GRA ECHO

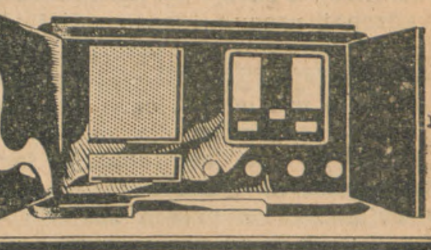
4 — LAMPOWY (3 PENTODOWY) ODBIORNIK O ŚWIATOWYM ZASIĘGU. SOLIDNE CHASSIS - REKOJMIA TRWAŁOŚCI. 3 ZAKRESY FAL. ODDZIELNE GAŁKI DO POSZCZEGÓLNYCH MANIPULACYJ PODNOSZĄ SPRAWNOSĆ ODBIORU, UŁATWIAJĄ PRECYZYJNE STROJENIE.

GŁOSNIK KONCERTOWY.

3 — LAMPOWE ODBIORNIKI SIECIOWE I BATERYJNE. 6749

RATY JUZ OD 9 ZŁ. SPŁATY DO 15 RAT.

PIENIĄDZE ZAPŁACONE ZA ECHO ZOSTAJĄ W KRAJU.

Obrady sejmu Ziednoczenia Polsko-katolickiego w Ameryce

Nowy Jork. W Wilkesbarre obradował sejm zjednoczenia polsko-katolickiego. Dotychczasowy prezes Kania został wybrany ponownie na prezesa Zjednoczenia. (Pat).

Fałszywe pogłoski o wyjeździe gen. Góreckiego do Pragi

W warszawskiej prasie codziennej **ukazała** się wiadomość o rzekomo planowanym wyjeździe prezesa Banku Gospodarstwa Krajowego dr. Romana Góreckiego do Pragi Czeskiej.

Jak informują Ajencję „Iskra" wiadomość ta jest nieprawdziwa, gdyż prezes Górecki nie zamierzał i nie zamierza wyjeżdżać do Pragi.

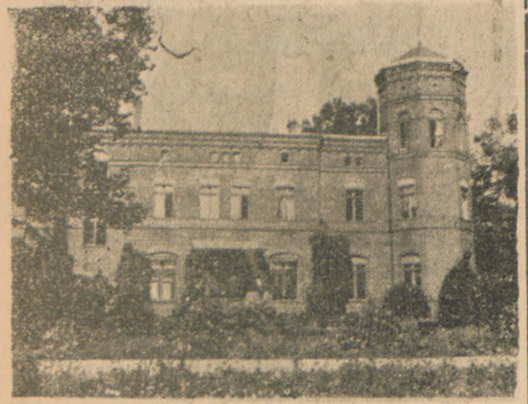
Jady, wytwarzające się w jelitach, usuwa pewnie i szybko szklanka naturalnej wody gorzkiej **Franciszka - Józefa,** którą należy przyjmować codziennie rano.

Pomorze - przodujące województwo w kulturze rolnej

Dział ten poświęcony jest gospodarstwom wiejskim, zarówno większej jak i mniejszej własności, które swoim dorobkiem i organizacją pomnażają kulturę rolną.

KOŃCZEWICE - Pomorska Izba Rolnicza

Zakład doświadczalny i promieniujące wzorowością przykładne gospodarstwo

We dworze Kończewickim skoncentrowana jest praca nad wynikami doświadczeń. Tutaj mieszczą się również laboratoria.

Pomorska Izba Rolnicza — w swoim szerokim programie działalności na rzecz rolnictwa pomorskiego — podzielonym na osiem czołowych funkcyj — **w Wydziale II — wytwórczości roślinnej** — z zakresem czynności: — doświadczalnictwo polowe, ogrodnictwo, melioracje rolne, ochrona roślin, nasiennictwo, stacja oceny nasion, laboratorium chemiczne, łąkarstwo — **prowadzi prace Zakładu Doświadczalnego w Kończewicach.** Warsztat tej pracy, w swoim przeznaczeniu powołany do wielkiej roli w oddziaływaniu terenowym, położony jest opodal Chełmży — w powiecie toruńskim — o ogólnej powierzchni 320 hektarów.

Ścisłe prace doświadczalne, tutaj prowadzone — są dalszym przedłużeniem fachowego etapu — jaki przypada na Dźwierzno, gdzie w r. 1923-cim P. I. R. dała zaczątek — dzisiaj tak wspaniale rozwiniętej — nad wyraz ważnej — dziedzinie. W nowym skoncentrowaniu doświadczeń — jest zaledwie dorobek — czteroletni, ale już bardzo wymowny — tak sprężystą organizacją — jak i naukowym rozwiązywaniem tych wszystkich zagadnień, na których wyniki oczekuje praktyczne rolnictwo. Trudno tutaj przytaczać całość przejawów tej ruchliwej, a skrzętnej, skrupulatnie prowadzonej pracy. Bogactwo jej zamyka się bowiem pozycją przeszło stu czynności podejmowanych w ciągu roku, a nie tylko w Kończewicach, ale i pośród wielu — typowych dla okolicy — gospodarstw. **W centralizacji fachowej działalność ta — obejmuje:** prowadzenie doświadczeń na polach zakładu — akcję doświadczeń zbiorowych u okolicznych rolników — prowadzenie stacji meteorologicznej II. rzędu, obserwacyj fenologicznych, oraz przesyłanie depesz meteorologiczno - rolniczych, — wydawnictwo oświatowo - rolnicze, popularyzacyjne, a przede wszystkim ściśle sprawozdawcze — prace związane z prowadzeniem gospodarstwa i hodowlą zbóż. **Doświadczenia odmianowe prowadzone są** przez porównywanie kilkunastu odmian żyta, pszenicy, jęczmienia, owsa, kukurydzy, rzepaku, soi, konopi, prosa, grochu, lnu, lucerny, słonecznika, maku, tytoni ciężkich, buraków pastewnych, ziemniaków wczesnych i późnych.

Doświadczenia nawozowe — badanie potrzeb nawozowych gleby pod poszczególne zboża, rośliny i okopowe, porównywanie działań poszczególnych nawozów pod te rośliny, porównywanie wartości różnych nawozów jednej grupy, porównywanie opłacalności czasu stosowania nawozów, intensywność nawożenia, wpływ dawkowania itd.

Doświadczenia uprawowe — pielęgnacyjne przy głównych zbożach, pielęgnacyjno - nawozowe, uprawowe i wpływ czasu wykonywania poszczególnych czynności, wpływ gęstości siewu, porównywanie działań narzędzi.

Doświadczenia różne — z mieszankami zbóż — wpływ zaprawiania ziarna siewnego pszenicy i żyta ozimego, wpływ zaprawiania kłębów buraczanych, wartość produkcyjna bobiku i wyki, przykrywanie lucerny itd.

Stacja meteorologiczna II. rzędu należy do sieci stacyj meteorologicznych Państwowego Instytutu Meteorologicznego w Warszawie. W spostrzeżeniach dokonywanych regularnie trzy razy dziennie — notuje się temperaturę powietrza, nasycenie powietrza parą wodną, ciśnienie barometryczne, temperaturę gruntu na różnych głębokościach, stopień zachmurzenia, kierunek i siłę wiatru, opady atmosferyczne i systematyczne spostrzeżenia fenologiczne.

Tak podejmowana — usystematyzowana praca — z wartościowym wyszukiwaniem coraz to nowych aktualnych zagadnień — czy to pośród nawozów — czy roślin — czy wpływu różnych czynników — przynosi praktycznemu rolnictwu nadzwyczajne realne korzyści. Zakład Doświadczalny w Kończewicach

Komisja P. I. R. po inspekcji w Zakładzie Doświadczalnym — z pp. dyrektorem Izby inż. J. Buczkiem, wicedyrektorem inż. W. Serczykiem i inn. między członkami komisji — kier. zakładu inż. J. Diffenbach.

daje przede wszystkim solidne podstawy dla organizacyj poszczególnych gospodarstw w ich nastawieniu wytwórczym, daje możliwość oparcia ich na nowoczesnych metodach pracy, i stwarza najpewniejszą obserwację w odniesieniu do tych interesujących rolnika — problemów. A jest ich wielka liczba, nowych, co roku powstających pod wpływem kultury, potęgowanej nauką w zakresie agronomii, która ustawicznie przynosi lepsze horyzonty myślenia. Trzeba jednak teoretyczne wskazania sprawdzić, unormować i podać je w szczegółach wykonywania. Otóż — dla tych względów Pomorska Izba Rolnicza — utrzymuje zakład — swoją pewną służbę informacyjną dla Pomorza. Stąd właśnie rozchodzą się jej komunikaty, drukowane w tysiącach egzemplarzy, dla rolników przeznaczone. Wymieniają one kilka razy do roku jaki jest przebieg czynników meteorologicznych, jak podchodzić do uprawy, co może wpłynąć na wegetację roślin, w jakich warunkach wegetacja przebiega, jakie są potrzeby nawozowe gleby, jakie opłacalności w nawożeniu, uprawie i jakie wybrać odmiany do siewu i sadzenia.

Opierając się na doświadczeniach lat ostatnich — z odmian żyta ozimego najwyższe plony ziarna dały: Włoszanowskie, Rogalińskie, Zeelandzkie i nieco niższe — Granum i Petkus Lochowa oraz Wierzbieńskie. W doświadczeniach za ostatnie trzechlecie najplenniejszymi co do plonu ziarna okazały się: Wierzbińskie (34,5 q), Rogalińskie (34,4 q), Zeelandzkie (34,1 q), Golskie (34,0 q), Puławskie (33,9 q). Z odmian ozimej pszenicy, które wyróżniają się plennością wymienić należy: Słoneczna ze Svaloef (43,0 q), Dańkowska Graniatka Zachodnia (41,5 q), Dańkowska Graniatka (41,2 q), Edel - Epp Markowicka (40,9 q), Kujawianka Więcławicka (40,6 q) i Jeleńska Zimnotrwała (39,8 q).

W jęczmieniu ozimym najplenniejszy się okazuje Mamut Jeleński (34,3 q), później Mamut Łagiewnicki i Mikulicki. W owsie — Żółty Lochowa (35,1 q), Antoniński Żółty (34,9 q), Biały Orzeł (33,1 q) i Biały Mazur (32,8 q).

W jęczmieniu jarym ostatnie trzech lecie wysuwa na czoło: Isaria Ackerma na (35,1 q) Danubia Ackermana (33,1 q), Hanna Hildebranda (32,7 q) i Hanna Skrzeszowicki (32,6 q). W pszenicy jarej najlepszą była, Ostka Hildebranda (27,9 q), Ostka Chłopicka (27,6 q) a dalej Ostka Suska, Kolben Heinego, S. Hildebranda. Dla prosa najlepsza jest odmiana Puławska Nr. 311 i Nr. 309. W kukurydzy — Machndorfska. Z ziemniaków wczesnych i średnio wczesnych Early-Rose Rosafolia P. S. G. — Marszałek Dołkowskiego. Ziemniaki średnio późne i późne wyróżniają się: Deodara, Tytan, Ackersegen, Parnassia, Sickigen, Wohltman, Świteź, Jubel Richtera, Kmieć, Ursus, Hetman i t. d. W burakach pastewnych: Eckendorfy żółte Wiechmana, czerwone Eckendorfy i półcukrowe białe oraz Mamuty. W lucernie idą kolejno — Węgierska, Prowansalska, Włoska i Amerykańska. Z odmian konopi — Jugosłowiańskie, Włoskie, Wileńskie i miejscowe. W rzepaku ozimym wyróżnia się Garbowski, Putza, Wołyński, Sobótka. Soja — Kisielnicka, Puławska wczesna i Wileńska. Z odmian słonecznika na zieloną paszę: Węgierski i Biały pomorski pastewny.

Już z przytoczenia odmianowego można sobie zobrazować ogrom pracy jaki ciąży nad zakładem. A przecież jest to tylko jeden z licznych działów. W doświadczalnictwie nawozowym, uprawowym i różnym, systematycznie zbieranym w cyfry i wnioski jest równie wielki zasięg tej roboty. To samo dotyczy działu łąk — pastwisk i roślin pastewnych. A wszystko to ujęte jest w metodykę doświadczalną, na poletkach i najmniej w czterokrotnym powtórzeniu. Normowanie wysiewu, sposobu zbioru — określanie skrobi i procent zawartości, oznaczanie wagi 1000 ziarn, wagi 1 hl. i proc. zawartości plewek — oznaczanie suchej masy i t. d. — to poszczególne czynności.

Bardzo ważną i dla potrzeb rolnictwa dobrą okolicznością jest, że Kończewice posiadają przy Zakładzie Doświadczalnym normalne gospodarstwo a urządzone istotnie wzorowo — dla właściwego oddziaływania. Korzyści przykładowe — płyną stąd wielkie i to wszechstronne. Z jednej bowiem strony nauka — z drugiej praktyka, w ścisłym zespoleniu. Zawdzięczając temu gospodarstwu rolnicy mogą nabywać ziarno siewne, sadzeniaki i materiał zarodowy. Prowadzona jest w tym celu specjalna hodowla zbóż (od r. 1931), a wszystkie odmiany, jako oryginalne zostały zarejestrowane przez Sekcję Centralną do Spraw Nasiennictwa. Periodyczne komunikaty Zakładu zawsze wymieniają przeznaczone do sprzedaży odmiany. Prowadzona jest również plantacja nasienników buraczanych — dla sandomiersko - wielkopolskiej hodowli nasion — i plantacja nasienia traw — oryginalnego sarneńskiego wyczyńca łąkowego i mietlicy.

Z działu hodowlanego rozprowadza ne są buhajki, tryki, knurki i maciorki, prosięta — i drób. Nadto — czynna jest stacja kopulacyjna z ogierem, stadnikiem, knurem i trykiem.

Dotychczasowa czteroletnia praca na Kończewicach zaznaczyła się dużym wysiłkiem — jako, że trzeba było wyrównywać teren pod pola doświadczalne, nadać urządzenia, a w fermie przeprowadzić gruntowny remont budynków, powiększyć inspekta oraz suszarnie ogniową i powietrzną do tytoniu (plantacja 7 ha), założono na dalszej przestrzeni szkółki drzew owocowych, założono sad owocowy, powiększono ilościowo inwentarz żywy i przeprowadzono jego selekcję pod względem jakościowym. Zarówno w wytwórczości roślinnej jak i zwierzęcej i wszystkich działach tego gospodarstwa — praca Kończewic jest wybitnie pozytywnym czynnikiem dla rozwoju warsztatów rolnych.

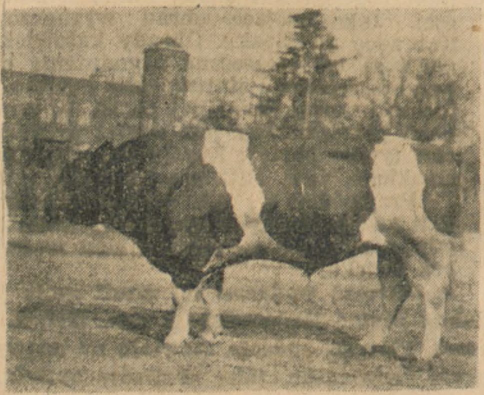
Z działalności oświatowo - rolniczej i popularyzacyjnej należy wymienić, że Zakład prowadzi referaty na zebraniach Kółek rolniczych, Kołach porad sąsiedzkich, a przede wszystkim dużo czasu poświęca na oprowadzanie licznie przybywających wycieczek — Kółek rolniczych — szkół rolniczych, organizacyj fachowych, związków ziemian — w ogólnej liczbie ponad 2.000 osób rocznie. W roku 1935 zaszczycił również swoją inspekcją Zakład Minister Rolnictwa i Reform Rolnych p. inż. Julian Poniatowski, a później Dyrektor Departamentu p. inż. Rudnicki i naczelnicy Wydziałów Ministerstwa pp. Szostak i Baird, zapoznając się szczegółowo z pracami Zakładu.

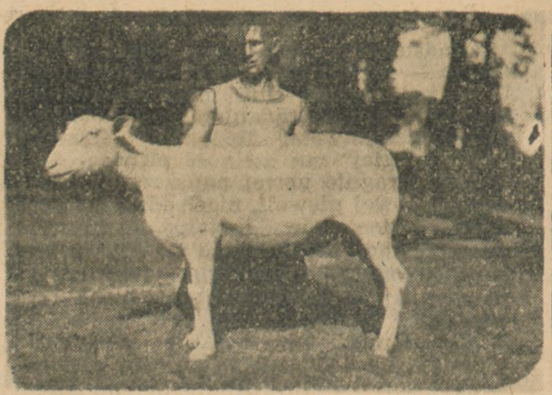
Pomorska Izba Rolnicza w osobach pp. prezesa Jana Donimirskiego, dyrektora inż. J. Buczka, inż W. Serczyka i naczelnika wydziału p. inż. Władysława Jacyny wyraża szczególną troskę dla Zakładu.

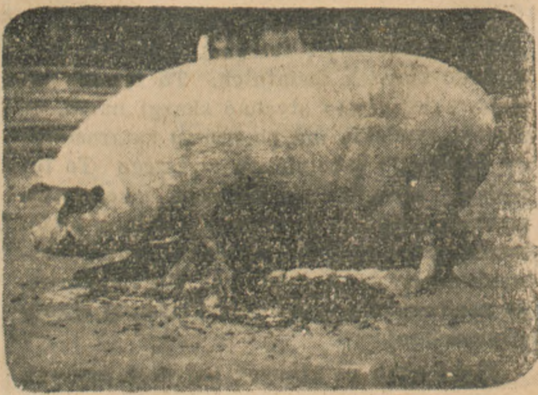
Zakładem tak wybitnym dla Pomorza, kieruje dużej wiedzy doświadczalnik, sprężysty organizator i dzielny agronom p. inż. Julian Diffenbach, porucznik rezerwy, czynny również w pracy społeczno - rolniczej i samorządowej.

Opuszczamy Kończewice w istotnym przeświadczeniu, — że są one promieniującym źródłem wszelkich poczynań na roli.

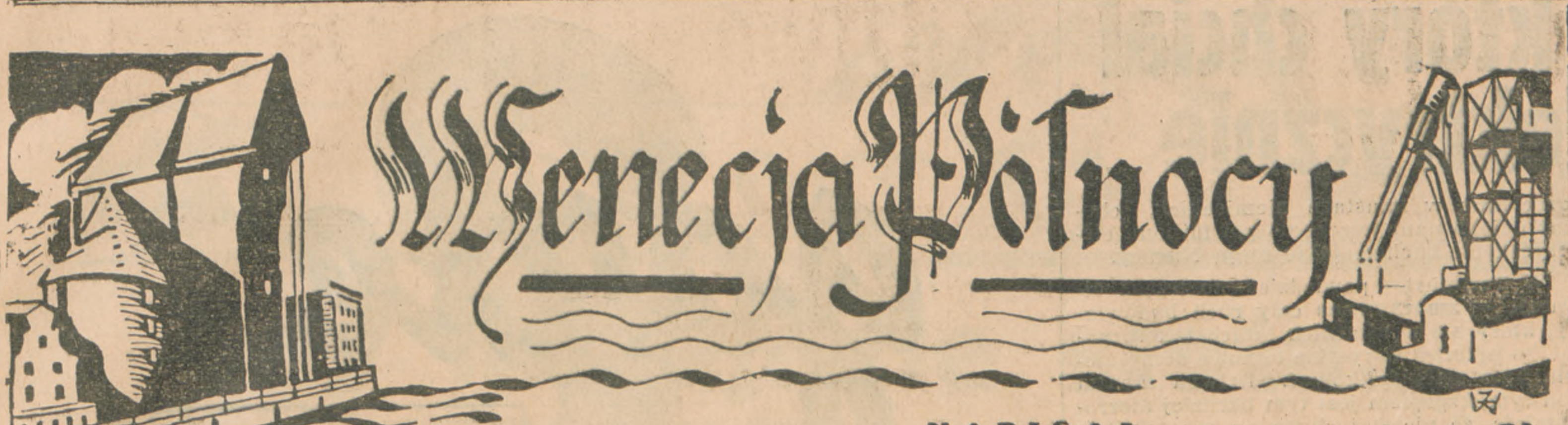
Jan Płażewski.

1) Przedstawicielstwo obory, owczarni i chlewni — stadnik Fink II. 2) Tryk r. „Perich onne". 3) „Lipa" wielkiej białej pomorskiej.

NAPISAŁ 3)

ZDZISŁAW KARR-JAWORSKI

(Dalszy ciąg)

W Gdańsku

Już na samym wstępie widać, że nie bardzo kochają tu żydów.

Na parkanach, murach, afiszach — wszędzie widnieją napisy w rodzaju:

„Der Stürmer“ — bojowy antyżydowski tygodnik, wychodzący w Norymberdze a mający swój oddział w Gdańsku. Do tygodnika tego powrócimy jeszcze w jednym z następnych odcinków.

DIE JUDEN SIND UNSER UNGLUECK
(Żydzi są naszym nieszczęściem)

albo:

BOLSCHEWISMUS IST RADIKALE JUDENHERRSCHAFT
(Bolszewizm jest panowaniem żydów)

wreszcie:

DIE JUDEN WAREN ZU ALLEN ZEITEN UND IN ALLEN VOELKERN DIE VERNICHTER DES GUTEN
(Żydzi po wsze czasy i we wszystkich narodach byli brzycielami dóbr).

Napisy wprawdzie nieco zmyte deszczem i przybrudzone kurzem są jednak czytelne i krzyczą czerwonym, lub białym kolorem utrwalając się w pamięci turysty.

Hasła radykalne i bezwzględne.

Skręcamy z głównej drogi w prawo. Samochód sunie teraz powoli wzdłuż potężnego gmachu gimnazjum polskiego w Gdańsku.

Zatrzymujemy się na chwilę. Kilkupiętrowy kolos z czerwonej cegły stanął naprzeciw podobnego budynku — siedziby Arbeitsfrontu.

Na ulicach mijamy zwarte szeregi wyportowanej młodzieży.

Sobota. Dzień wycieczek.

Wszyscy schludnie ubrani, objuczeni plecakami i zwiniętymi kocami, maszerują w takt energicznej komendy.

— Ein, zwei, ein, zwei!

Na rękawie swastyka.

Pierwsza swastyka jaką spotkałem na ziemi gdańskiej. Po tym było ich dużo, bardzo dużo, wszędzie i na każdym miejscu. Wrócimy jeszcze do tej swastyki w stosownej chwili.

Po wyasfaltowanej ulicy bije w jednym rytmie kilkadziesiąt chłopięcych stóp zaprawiających się do twardej służby w koszarach. Wszystko robi się tu w myśl wskazań „Mein Kampfu“, mówię „robi się“ — bo na gadanie Niemcy nie mają czasu. Zniszczony przez III-cią Rzeszę skauting przerodził się w te oto szeregi, dla których Hitler jest Baden Powellem i Fuehrerem w jednej osobie.

Na Langegasse

„Poczułem, że mimowoli unikam głośnego mówienia po polsku, że milknę, że wzrok mój biegnie po szyldach. Znajduję na nich nazwiska: Gonschorrek, Quitschalla, Quiatkowski i Salcewssky — smętne kikuty obumarłej przeszłości“.
(„Na tropach Smętka“ str. 32 M. Wańkowicz).

Ni stąd ni zowąd przypomniał mi się ten rozdział słynnej książki Melchiora Wańkowicza. Rozglądam się dookoła w poszukiwaniu polskich nazwisk. Szyld nie mówi do mnie, czy jego właściciel jest Polakiem czy nie. Wyczuwam to z prawidłowej lub zniemczonej pisowni.

Szukam dość długo, wreszcie wzrok mój pada na nazwisko: Lipetz, po tym Janatschek, Solińsky, a po tym było ich coraz więcej i więcej.

Maszyna zatrzymała się przed jedną z firm o rdzennie polskim nazwisku. Rozmawiamy po polsku. Nikt nas tu nie rozumie. Ani w ząb.

— Panowie Polacy, pyta właściciel po niemiecku.

— Tak..

— Jedną chwileczkę.

— Wyskoczył ze sklepu jak z procy. Nie upłynęło pięć minut gdy zjawił się znowu w towarzystwie dwudziestokilkoletniej dziewczyny, mówiącej płynnie gwarą mazurską:

— Panowie czego sobie życzą?

— Chcieliśmy kupić parę skarpet...

Przetłumaczyła na język niemiecki.

Jakież było nasze miłe zdziwienie, gdy na wszystkich gatunkach widniał napis polski:

„PODWÓJNA STOPA“

Rozglądamy się teraz swobodniej. Na głównym miejscu wisi portret Hitlera, obok — dwa wewnętrzne szyldziki tekturowe z czysto polskim nazwiskiem właściciela. Pomyślałem znowu za Wańkowiczem: **„Smętne kikuty obumarłej przeszłości“.**

Teraz dopiero mój towarzysz podróży odezwał się najczystszą niemczyzną:

— Jakto, więc pan będąc Polakiem z pochodzenia nie włada polskim językiem?

— Nein.

— Dlaczego?

— O! to już dawna historia! Urodziłem się Niemcem i czuję jak patriota niemiecki.

Do sklepu wszedł nowy klient.

Rozmowa urwała się w połowie. Spieszyło się nam na Langegasse, do centrum Gdańska.

Na miasto począł spływać mrok.

Z północy powiał na nas „Wiatr od morza“ Gdańsk zapłonął tysiącem neonów. Wystawy roziskrzyły się bogactwem barw. Urządzone z wielkim smakiem ciągną widza ku sobie, zapraszają do wnętrza. Langegasse, centrum elegancji.

Zostawiamy samochód przy Zielonej Bramie, sami zaś błądzimy bez celu wśród kipiących życiem ulic.

(Dalszy ciąg nastąpi).

Słuchają koncertu przy odbiorniku

ELEKTRIT

PATRIA TEMPO MAESTRO OPERA

Odbiorniki najwyższej klasy. 6736

Tylko jeden koc i jeden materac wolno posiadać w czerwonej Hiszpanii

Walencja. Dziennik urzędowy ministerstwa obrony ogłasza dekret, mocą którego każdy obywatel, posiadający więcej niż jedną kołdrę i jeden materac, obowiązany jest oddać pozostałe kołdry i materace do dyspozycji władz wojskowych. (PAT).

750 tys. Chińczyków w Szanghaju bez ryżu

Szanghaj. Od 1 września na terenie koncesji międzynarodowej zanotowano ponad 2000 wypadków cholery. W dzielnicy międzynarodowej Szanghaju znajduje się jeszcze 100 tys. uciekinierów, a około 750 tys Chińczyków jest pozbawionych środków do życia. (PAT).

LOSY I. KL.

40 loterii klasowej wszyscy kupują w szczęśliwej Kolekturze

„DROGA do SZCZĘŚCIA“

Gdynia, ul. Świętojańska 10 — Telefon 13 - 77.

gdzie w 38/39 loterii padło:

30.000 zł na Nr	65.446
15.000 zł na Nr	30.779
10.000 zł na Nr	10.303
10.000 zł na Nr	160.681
5.000 zł na Nr	170.359

6787

i wiele, wiele innych wygranych.

List z Genewy

„Najbardziej gigantyczny szantaż w dziejach świata“

woła na posiedzeniu Ligi Narodów delegat rządu hiszpańskiego pod adresem Włoch i Niemiec

Genewa, we wrześniu

Staje się rzeczą już coraz bardziej jasną, że Liga Narodów nie będzie miała nawet formalnie decydującego głosu w sprawie hiszpańskiej.

Cały wysiłek skoncentrowano w trójkącie Rzym—Paryż—Londyn, czego wyrazem były demarches francuskie i angielskie w Rzymie i wciągnięcie Włoch do współpracy w komitecie ekspertów śródziemnomorskich. Jedyną tendencją Anglii i Francji w stosunku do Ligi Narodów jest dążenie, by Liga jakimś odruchem nie utrudniła negocjacyj dyplomatycznych.

Rząd walencki i Sowiety z drugiej strony nie zaniedbują jednak żadnej okazji, by punkt ciężkości przerzucić do Genewy i przejawem tej kontrakcji była mowa delegata hiszpańskiego p. del Vayo wygłoszona na posiedzeniu VI politycznej komisji Zgromadzenia, którą to mowa p. del Vayo uzasadnił żądania Walencji przedstawione Zgromadzeniu Ligi Narodów. Rząd walencki domaga się jak wiadomo: 1) stwierdzenia agresji ze strony Niemiec i Włoch; 2) powzięcia przez Ligę odpowiedniej decyzji, celem położenia kresu agresji; 3) przyznania rządowi walenckiemu prawa wolnego nabywania materiałów wojennych; 4) wycofanie kombatantów niehiszpańskich z terenu hiszpańskiego; 5) rozciągnięcie zarządzeń ochronnych dla morza Śródziemnego także i na Hiszpanię. Pan del Vayo w mowie swej rozwija tezy znane już z mowy p. Negrina, przy czym jednak przemówienie p. del Vayo utrzymane było w jeszcze bardziej agresywnym tonie w stosunku do Niemiec i Włoch. Nowym elementem w mowie p. del Vayo było zagrożenie państwom demokratycznym wojną domową, jeżeli rządy tych państw dalej będą zwlekać z akcją przeciw Włochom i Niemcom, — oraz element ostrej krytyki, skierowanej przeciwko Anglii i Francji bezpośrednio.

„Jeżeli wypadki będą nadal się rozwijać jak po dziś dzień — powiedział p. del Vayo — opinia publiczna państw pokojowych i demokratycznych powstanie niebawem z gniewem przeciw tym, którzy zmusili je do niemocy i poniżenia, zamiast mieć roztropność i odwagę by spostrzeć poza tą groźbą wojny powszechnej — wyzyskiwanie wpływów przez te dwa państwa totalne (Niemcy i Włochy), będącą prawdziwą osią ich polityki zagranicznej. Jest to najbardziej gigantyczny szantaż, jaki kiedykolwiek znała historia“.

O człowieku, który chciał gotować elektrycznie

Otrzymaliśmy charakterystyczny list, skierowany do naszej Redakcji i przytaczamy go bez zmian.

„Przed kilku dniami przeprowadziłem się z rodziną z Gdyni do Torunia. Ponieważ tam od pewnego czasu używaliśmy kuchni elektrycznej kupionej (oczywiście na raty) w gdyńskich Miejskich Zakładach, wydało się nam całkiem zrozumiałym, że będziemy ją mogli przewieźć do „stolicy Pomorza" i w Toruniu nadal z niej korzystać. Ale cóż za nieprzyjemne rozczarowanie. Gdy zobaczyłem taryfę toruńską, odeszła mi ochota od wszystkiego. Kuchnia elektryczna, chociaż była dla nas prawdziwie niezbędnym sprzętem w Gdyni, w Toruniu byłaby bezużytecznym gratem. Zawdzięczam to „kochanej" elektrowni toruńskiej. Ale nie chodzi bynajmniej o stratę pieniędzy włożonych w kuchnię, bo ostatecznie jakoś ją sprzedam w Gdyni, ale gdy pomyśleć — piszę to głównie w imieniu mej żony — że przyszło się z powrotem zanurzyć w oparach i czadzie kuchni węglowej, piec przedpotopowym piekarnikiem, który jakoś złośliwie zawsze z jednej strony pali, a z drugiej ziębi, gdy trzeba z żalem pożegnać wygodę i oszczędność, jaką się miało dotychczas „na elektryce", to naprawdę ma się ochotę brzydko zakląć.

Jestem nieszczególnie sytuowany i w Gdyni obchodziliśmy się bez stałej „pomocnicy". Obecnie i z tego powodu rozpacz, bo musieliśmy wziąć „pomocnię" do kuchni, ale ostatecznie nie chodzi o koszt „pomocnicy", bo za to w Toruniu są tańsze mieszkania. Najgorsze jest to, że się tak czujemy, jak ludzie, którzy jeździli pociągiem, a którym nagle w wieku pary i elektryczności każe się jeździć wzorem prababek wózkiem pocztowym po... kiepskich drogach.

Czy na to nie ma rady? Sądzę, że to jest tylko konserwatyzm, albo brak zainteresowania ze strony tutejszej elektrowni, który łatwo byłoby przełamać. Ja niestety tego pojedyńczo nie zdołałem osiągnąć.

Aby nie być gołosłownym, podaję jeszcze, że w Gdyni według zachowanego rachunku z czerwca zapłaciłem **za wszystko**, t. j. oświetlenie, prasowanie i gotowanie całodzienne (4 osoby) 15 złotych 7 groszy, a mianowicie według stosowanej tam taryfy blokowej dla mieszkań dwupokojowych:

4 kilowaty po 60 groszy,
3 dalsze po 35 groszy,
resztę 91 po 12 groszy
i jeszcze za licznik 70 groszy.

W Toruniu według informacyj tutejszych zapłaciłbym:

4 kilowaty z podatkiem po 63 gr.	2,52
resztę 94 po 30 gr.	28,20
licznik	2,—
	32,72

czyli przeszło dwa razy więcej.

Mówiono mi, że możnaby ewentualnie dostać część prądu po 15 groszy, gdyby się dobrze o to postarać. Tego już zupełnie nie rozumiem, bo w Gdyni taryfa dla kuchen 12-groszowa jest publiczna i wszystkim wiadoma, a nawet kto ma elektryczny zbiornik do gorącej wody, to ma prąd po 8 groszy. Gdyńskie Zakłady ubiegają się o klientów, propagują, sprzedają kuchnie, mają instruktorki, które uczą gotowania, a tu w Toruniu nawet z łaski, gdy się samemu stara o to, nie można się niczego doprosić.

Proponowano mi... gaz, ale to nie każdy lubi.

Łączę wyrazy etc."

Stały Czytelnik.

Do powyższego listu trudno wiele dorzucić. „Brzydko zakląć" nie można, można natomiast te sprawę rozważyć spokojnie i rzeczowo. Wiemy, że Gdynia ma tę sprawę postawioną nowocześnie i że tam ponad 2.100 kuchen elektrycznych stale funkcjonuje, co oznacza, że każdy dziesiąty człowiek w Gdyni je potrawy ugotowane elektrycznością. Jest to taki mniejwięcej efekt, jak przeciętnie w miastach niemieckich, chociaż daleko nam jeszcze do pół miliona elektrycznych kuchen, jakie mają Niemcy.

W Toruniu — powiedzieć to trzeba otwarcie — **zmarnowano** cały ruch budowlany, który się w ostatnich latach tak rozwijał, bo przecież wszystkie te nowe domy można było zelektryfikować. Dziwna apatia pod tym względem jest tym bardziej niezrozumiałą, że nie stoi chyba na przeszkodzie koszt produkcji, bo i elektrownie w Gdyni i w Toruniu kupują prąd z „Gródka" i to, o ile wiemy, Toruń go kupuje taniej. Jedyne wytłomaczenie może być w **„duchu"** przenikającym dane przedsiębiorstwo miejskie.

W Gdyni, miastu chodzi o rozwój przedsiębiorstwa w sensie handlowym, ale o równoczesne stanie się u ż y t e c z n o ś c i ą p u b l i c z n ą. W Toruniu zaś panuje w elektrowni miejskiej system „urzędu podatkowego", który polega na stwierdzeniu, co dany obywatel ma zapłacić i na wyegzekwowaniu podatku z niego. Nie ma być wcale złośliwością na naszych podatkowców, chodzi jedynie o stwierdzenie, że co jest dobre i właściwe dla urzędu, nie musi być dobrym dla przedsiębiorstwa miejskiego, jakim jest elektrownia toruńska.

I znów nie chodzi o specjalną uwagę pod adresem elektrowni toruńskiej, bo wiemy, że choć na punkcie taryfy Toruń stanowi niemal unikat, to nie lepiej, a może gorzej dzieje się w elektrowni grudziądzkiej i wielu innych miastach. Ale jeżeli dzieje się jeszcze gorzej, to dlatego, że tymi przedsiębiorstwami nie mogą i nie są w stanie zajmować się ludzie „przedsiębiorcy", bo albo ich tam nie ma, albo im się odbiera wszelką ingerencję, albo „duch podatkowy" i na nich wyciska swoje piętno.

Koniecznie trzeba temu zaradzić. Głos szarego człowieka, „który chciał w Toruniu gotować elektrycznie", powinien dać okazję do tego.

gdzie?

...wiadomo, że los do I klasy nabyć trzeba tam, gdzie pada mnóstwo wygranych, a więc w szczęśliwej kolekturze

A. WOLAŃSKA

Centrala: Warszawa, Nowy Świat 19,
oddziały w Warszawie Wilnie i Krakowie.
Konto P. K. O. 7192.
Ciągnienie rozpoczyna się 21 października.
ZAMÓWIENIA ZAMIEJSCOWE ZAŁATWIAMY ODWROTNIE

6706

Piękna inicjatywa radiowa Bydgoszczy

O radiofonizowanie szkół na Pomorzu

(*) Ruchliwy Zarząd Miejski m. Bydgoszczy organizuje wielką wystawę radiową, która ma być otwarta w dniu 30 października rb. w Bydgoszczy.

Sam fakt inicjatywy o tak szerokim zasięgu społeczno-kulturalnym zasługuje na jaknajbliższą uwagę, uznanie i poparcie. Bo co Wystawa ma na celu?

Oto pierwszym jej celem i zadaniem będzie propaganda radiofonii polskiej na ziemiach pomorskich, a jak wiadomo idea radiofonizacyjna na Pomorzu jeszcze nie osięgnęła tego stopnia nasilenia, jakiegoby się spodziewać należało tu, na jednej z najbardziej kulturalnych ziem naszego kraju.

O przyczynach pewnego opóźnienia w tej dziedzinie nie będziemy teraz pisali. Przyjmujemy fakt, i ten nas napawa jaknajdalej idącym optymizmem, że wkrótce pod względem radiofonizacyjnym wielkie Pomorze zajmie jedno z czołowych miejsc.

Niewątpliwie wystawa bydgoska w wielkiej mierze da tego impuls.

Zysk z wystawy będzie przeznaczony na cele radiofonizacji szkół i świetlic województwa pomorskiego. Jest to cel tak szlachetny i tak wzniosły, że zbędną jest rzeczą dłużej się nad tym rozwodzić. W dziedzinie radiofonizacji szkolnictwa pomorskiego, mamy wiele do odrobienia.

Widzieliśmy szlachetne wysiłki Rozgłośni Pomorskiej, zmierzające do zradiofonizowania szkół powszechnych, ale akcja ta przerasta siły jednej instytucji. Inicjatywę powinno w swe ręce wziąć całe społeczeństwo. To też z uznaniem witamy radiową inicjatywę Bydgoszczy.

Prace wstępne nad urządzeniem wystawy już się rozpoczęły.

Nad organizacją wystawy czuwa Komitet Organizacyjny, składający się z czołowych przedstawicieli miejscowego społeczeństwa pod przewodnictwem wiceprezydenta m. Bydgoszczy. Pieczę nad wystawą objął specjalny komitet honorowy oraz z Prezydentem m. Bydgoszczy.

Wystawa składać się będzie z następujących działów: z działu przemysłowo-handlowego, radiofonii, naukowego, radiokomunikacyjnego oraz ogólnego.

Polskie Radio przygotowuje specjalne programy radiowe, które będą transmitowane z publicznego studia wystawowego. Dzięki licznym pociągom popularnym, które organizowane są na czas trwania wystawy, do Bydgoszczy przybędzie wielu turystów.

Historyk o loterii

Polski historyk loterii, Ignacy Baliński, w szkicu historycznym „Loteria publiczna w Polsce", tak ujmuje zagadnienie, ujęte w tytule:

„Jest ona (loteria) dla całego szeregu ludzi podatkiem, opłacanym na rzecz tak zwanego „szczęścia", realnym umożliwieniem — kosztem nie wielkich miesięcznych rat — interwencji szczęśliwego przypadku w ich życiu, przypadku, który, gdy nastąpi, doda im, jak mówi Orzeszkowa, trochę masła do suchego chleba powszechniego, pozwoli na jakieś uprzyjemnienie życia poza normą budżetu zwykłego, a może.. może nawet poważniejszą kwotę większej wygranej wsunie do pugilaresu.

„Praca — pracą, zarobek — zarobkiem, ale i „szczęście" coś znaczy — szepce tradycja wieków, trzeba więc temu szczęściu ostworzyć jakąś furtkę, bo bez biletu na loterię jakże ona znajdzie sobię drogę?

„I niewątpliwie dla większości marzenie o wygranej w chwilach wolnych od pracy bodaj więcej sprawia radości pokrzepiającej, niż sama wygrana. Bo taka już natura ludzka, że jej potrzeba spodziewania sie szczęścia, bardziej, niż samego szczęścia".

Te wywody uczonego historyka nie wymagają komentarzy. Raczej pamiętajmy, że ciągnienie pierwszej klasy czterdziestej loterii klasowej rozpoczyna się dnia 21 października i spieszmy do kolektury po los.

TYLKO PRAWDZIWY SIDOL
IDEALNIE CZYŚCI METALE, SZYBY, LUSTRA. ŻĄDAJCIE PRAWDZIWEGO SIDOLU
TYLKO Z TYM ZNAKIEM
Sidol
6338

Nasi artyści na Pomorzu

Art. malarz Wacław Szczeblewski

Istnieje na Pomorzu (o czym już pisaliśmy w części naszego nakładu), — i rozwija się od lat 15-tu placówka kulturalna bez

Art.-malarz Wacław Szczeblewski.

żadnych subwencyj, placówka, która wykształciła spory już zastęp młodzieży, poświęcając się dalszym studiom malarskim tak w uczelniach krajowych, jak i zagranicznych.

Tą instytucją, nie szukającą rozgłosu, jest Pomorska Szkoła Sztuk Pięknych prof. Wacława Szczeblewskiego, której jedenastoletnia owocna działalność przypada na Grudziądz, a czteroletnia na Gdynię.

Szkoła ta ma chlubne za sobą początki i piękną historię, dość wspomnieć niezapomniany w dziejach Szkoły moment, gdy w pierwszym roku jej działalności zwiedził wystawę i szkołę ówczesny Naczelnik Państwa Józef Piłsudski podczas swego pobytu w Grudziądzu.

W roku 1936 ministerstwo oświaty, doceniając znaczenie tej placówki na Pomorzu nadało jej prawa państwowych szkół publicznych, dzięki czemu uczniowie korzystają z pewnych ulg na równi z uczniami uczelni, utrzymywanych przez Państwo.

Szkoła ta posiada dziś własny gmach w Gdyni przy ul. Pomorskiej 18.

Uroczystość jubileuszowa rozpocznie się otwarciem wystawy prac uczniów szkoły.

Wystawy szkolne których było kilkanaście zwiedzały najwyżej postawione osobistości, nie szczędząc uznania kierownikowi Szkoły, znakomitemu artyście profesorowi Wacławowi Szczeblewskiemu, którego prace wyróżniane były na wystawach zagranicznych.

W roku jubileuszowym życzymy tak pożytecznej placówce dalszych sukcesów na niwie artystyczno - kulturalnej w naszym pomorskim regionie.

L. Sob.

Instytut Muzyczny (Konserwatorium)

Im. Moniuszki w Grudziądzu ul. Piłsudskiego 13 (róg Placu 23 Stycznia) tel. nr. 2053 ogłasza wpisy na rok szkolny 1937-38. Przedmioty: fortepian, skrzypce, śpiew solowy, wiolonczela, instrumenty dęte, przedmioty teoretyczne.

Uczniowie którzy nie mają fortepianu, mogą ćwiczyć w szkole.

Dla uczniów niezamożnych znaczna zniżka czesnego.

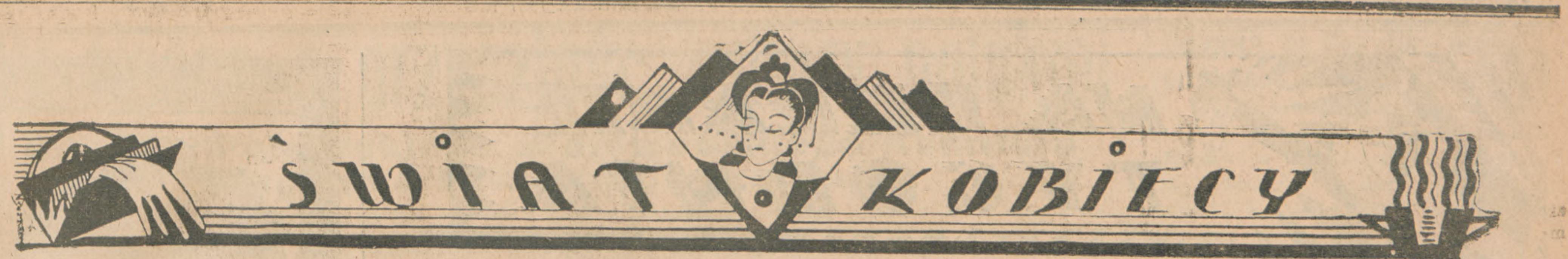
Kancelaria otwarta od godz. 11-tej do 1-szej i od 4-tej do 7-mej. 6685

Doktor chirurg

Kawaler lat 32 przystojny posiadający 50000 zł poślubi ładną młodą mogącą wnieść 200000 zł celem zbudowania kliniki. Interwencja rodziny pożądana.

Właściciel tartaku

o wartości 400.000 zł kawaler lat 32, przystojny poślubi pannę przystojną mogącą wnieść około 80,000 zł. celem spłacenia rodzeństwa. Zapoznanie ułatwi „Runo" Gdynia, Świętojańska 77. 6752

Gdy nadejdzie słota...

W naszej epoce dbałość o nienaganną powierzchowność, nie ogranicza się tylko na pogodę, ale rozciąga się także na ubiór w dni słotne. Warto zatem zastanowić się, w jaki spôsób należy chronić ubranie deszczowe przed szybkim zniszczeniem.

Zaczniemy od parasola. Wytworne tkaniny, używane dzisiaj na parasole, przy nie odpowiednim traktowaniu łatwo pękają i niszczą się. W jaki sposób można tego uniknąć? Oto pierwszym błędem, który popełnia wiele osób, jest rozpinanie przemokniętego parasola dla wysuszenia. Jest to błędne, mokry parasol nie powinien bowiem być zupełnie naprężony. Należy go złożony pozostawić przez chwilę dla ocieknięcia, najlepiej na odpowiedniej podstawie. Gdy już nadmiar wody ocieknie, wtedy należy go roztworzyć ale nie naprężać. Dopiero już na obeschnięciu można go rozpiąć zupełnie i zostawić tak do czasu, aż materiał będzie zupełnie suchy. Jak długo jest jeszcze cokolwiek wilgotny nie należy parasola chować i zwijać, bo druty łatwo mogą puszczać rdzę. Plamy na parasolu są trudne do uunięcia i cierpi przytem bardzo materiał.

Jeżeli powstaną małe pęknięcia, to można je przy pewnej zręczności niewidocznie zamaskować za pomocą naklejenia w spodzie specjalnych kawałeczków impregnowanego jedwabiu. Wymaga to jednak dużej zręczności i nie jest możliwe w tym wypadku, gdy materiał jest deseniowy, co przy damskich parasolkach jest bardzo częste. Z tego powodu zaleca się jak największą uwagę, aby do pęknięcia nie dopuścić. Inne uszkodzenia, jak złamane druty lub rączka musi naprawić parasolnik.

Niemniej staranności wymagają płaszcze i okrycia deszczowe. Gumowane płaszcze muszą być zaopatrzone w dostateczną ilość dziurek, które umieszcza się zwykle pod pachą, bo inaczej wilgotnieją wewnątrz wskutek nieprzepuszczenia transpiracji i łatwo można się w nich zaziębić. Mokre ubranie deszczowe musi być również w odpowiedni sposób osuszone, aby nie traciło swego szyku. Powinno się je rozwiesić na szerokim wieszaku i potem lekko wytrzeć miękkim suknem, nadać mu odpowiednią formę i suszyć w przewietrzonej przestrzeni. Nigdy nie należy zmoczonego ubrania wieszać na słońcu albo przy piecu. Zbrudzone płaszcze gumowe, jak też deszczówki, zmywa się wodą i wyciera. Od czasu do czasu powinno się je odświeżać przez wtarcie małej ilości gliceryny. Past oleistych powinno się starannie unikać.

Gumowane ubrania łatwo pękają. Jeżeli są tylko małe pęknięcia, to można je również zalepić specjalnymi plastrami, które można nabyć w handlu. Gdy jednak pęknięcia są większe a płaszcz stwardniał, to już niema na to rady. Nie należy nigdy plam na płaszczu ani zatłuszczonych kołnierzy czyścić środkami rozpuszczającymi tłuszcz jak benzyna, terpentyna lub spirytus. Plamy na impregnowanych płaszczach wełnianych można usunąć za pomocą rozpuszczonego w wodzie salmiaku. Następnie należy odczyszczony przedmiot dobrze wysuszyć.

Również kapelusze wymagają specjalnego traktowania, jeżeli zmokną na deszczu. Nie można powiesić mokrego filcowego kapelusza na wieszadle, bo łatwo wychodzi z formy. Najlepiej w takim wypadku wypchać go dobrze papierem i umieścić w cieple, ale nie w zbyhnim gorącu, kładąc główką na dół. Jeżeli rondo kapelusza powyginało się z powodu deszczu, można je odprasować przez zmoczoną szmatkę. Plamy od deszczu na kapeluszach aksamitnych i welurowych znikają przy naparzaniu nad garnkiem z wrzącą wodą.

Mody jesienne

Na sezon jesienny

Sweterki, mundurki szkolne à la Bleyle'go, koszulki gimnastyczne 5944

poleca

Przyjmuje asygnaty kredytu

Pawilon Pończoch

Toruń, Król. Jadwigi 12/14.

Smaczne potrawy z grzybów

Placek z grzybami. Poszatkowane grzyby ugotować w słonej wodzie. Do nasmarowanej formy ułożyć warstwę cienkich kromeczek bułki zwilżonych mlekiem, na to warstwę grzybów, zmieszanych z masłem, usmażoną siekaną cebulką, pieprzem solą i siekaną pietruszką, na to znów jak powyżej warstwę bułki, która też ma stanowić wierzch. Pokropić wszystko tłuszczem i piec na rumiano.

Pieczarki faszerowane. Wybrać dość duże pieczarki o głębokich czapeczkach, wykroić korzonki, które wraz z dodaniem drobniejszych kilku pieczarek posiekać drobniutko z cebulką i przesmażyć na maśle. Wsypać garść siekanego kopru lub zielonej pietruszki dwie łyżki tartej bułki i kawałek cielęciny, lub nerki cielęcej upieczonej i również drobno usiekanej, opieprzyć ten farsz i posolić; przygotowane pieczarki obgotować przez parę minut w słonej wodzie, a następnie nadziać farszem, do którego dodać jedno całe jajo, posypać tartą bułką i polać masłem i upiec w piecu na patelni. Gdy się zapieką można podać jako garnitur do mięsa lub jako zakąskę nawet na najwystawniejsze przyjęcie.

Ku uwadze mamusi

Jak odżywiać dzieci w wieku szkolnym

Pierwszą zasadą winna być rozmaitość pokarmów z przewagą węglowodanów i tłuszczów. W jadłospisie dzieci szkolnych należy przede wszystkim uwzględnić kartofle i jarzyny. Chleb, bułki, mięso i jaja odgrywają w tym wieku raczej drugorzędną rolę. Modna obecnie dieta surówkowa jest dla dzieci w wieku szkolnym szczególnie nieodpowiednia, ze względu na niedostateczną ilość kaloryj. Poza tym żołądek dziecka w tym wieku nie trawi dobrze pokarmów surówkowych. Rzecz szczególna, że uproczywe stosowanie surówek w odżywianiu dzieci w wieku szkolnym prowadzi często do nadmiernego rozwoju pasożytów w przewodzie pokarmowym. Mięso stosowane umiarkowanie nie przynosi organizmowi dziecięcemu żadnej szkody. Przeciwnie — syci ono, pobudza apetyt i podtrzymuje sprawność organizmu, szczególnie przy intensywnym uprawianiu sportów. Na podstawie wielokrotnych doświadczeń ustalono, że u dziecka w wieku starszym przypada na 10 kaloryj 10 na białko, 30 na tłuszcze i 60 na węglowodany. Mleko należy dawać w ilości 300 do 400 gramów dziennie, mianowicie na śniadanie, podwieczorek i w formie potraw mlecznych — na kolację. Należy unikać przejawiającego się u dzieci w tym wieku łakomstwa. Dzieci, poza posiłkami przewidzianymi normą dnia nie powinny spożywać w międzyczasie, lodów, ciastek, czekoladek, cukierków i t. p.

Wskazówki praktyczne

Wywabianie plam z tapet. Należy na zaplamione miejsca na tapetach nałożyć papkę z gliny i wody. Na drugi dzień zdrapać wszystko ostrożnie i delikatnie zmyć tapetę. Zabieg ten można stosować również i przy plamach na drzewie.

Kit do spajania rogu, drzewa i masy perłowej. Namiękły klej miesza się z gorącym silnym octem, niewielką ilością spirytusu i ałunu. Mieszaninę przechowuje się w szczelnej butelce. Ten doskonały kit klei bardzo silnie.

Kit do oprawy nożów. Kalafonię i kredę proszkuje się i miesza, topi nad płomieniem i wlewa w rękojeść.

Rdzawe plamy z przedmiotów niklowych usunąć jest stosunkowo dość trudno. W tym celu należy plamy posmarować tłuszczem i pozostawić na kilka dni. Po upływie tego czasu czyścimy przedmiot gałgankiem umaczanym w amoniaku. Gdyby plamy nie chciały ustąpić, wówczas zanurzyć przedmiot na parę sekund do rozcieńczonego kwasu solnego i niezwłocznie wytrzeć. Większość plam zniknie, te zaś które ewentualnie pozostaną, staną się trudno dostrzegalnemi.

Kakao owsiane

Wedla

Wartościowe śniadanie uczącej się młodzieży

Ze świata mody

Okrycia jesienne

Nowa sylwetka jesienna przedstawia się trochę asymetrycznie. Okrycie nie obciska stanu z przodu, z tyłu zaś poniżej łopatek, opada luźno, układając się w odstające godety, a zatem nowa sylwetka jest prosta z przodu i luźna z tyłu. Styl rękawów klasyczny, niczem nie poszerzający górnej części sylwetki. Szczególnie dobrze wyglądają te fasony w okryciach trzyćwierciowych.

Należy zaznaczyć, że nowość okryć jesiennych polega nie tylko na kroju, ale również na materiale. Nowe materiały na płaszcz są najczęściej „dwulicowe", przy czym kolory kontrastują ze sobą. Często się zdarza, że cały przód płaszcza wykonany jest z futra, podczas gdy tył pozostaje z materiału. Ten typ okrycia jest przeważnie w kolorze jasnym. Futro i materiał są w kolorach zbliżonych do siebie, a całość ma charakter sportowy, mimo fantazyjności.

NIE MARTW SIĘ

SIWE WŁOSY USUNĄĆ ŁATWO, NIEDOSTRZEGALNIE DLA OTOCZENIA, BO BEZ CUDZEJ POMOCY, STOSUJĄC NIESZKODLIWY I NIEZAWODNY ODSIWIACZ

ORIENTINE

PARF. d'ORIENT / R. OSTROWSKI S. A. / WARSZAWA

25 LAT DOŚWIADCZENIA - GWARANCJĄ JAKOŚCI

Żadna szanująca się elegantka francuska nie wyrzeknie się nawet latem okazji prezentowania swej futrzanej etoli, a cóż dopiero jesienią! Paryżanka nosi pelerynę ze srebrnych lisów, które układają się w kształcie festonów, lub spadają prostopadle, ogonami w dół. Kołnierz z jednego lisa, to dawne czasy. Ostatni model futrzanej pelerynki nosi nazwę „Duc de Guize": są to trzy poziomo ułożone lisy, szczelnie obejmujące ramiona i górną część sylwetki, trzy inne lisy szeroko układają się na spódnicy, przy czym całość łączy czarną plisowaną markizetę, widoczną w stanie i poszczuplającą sylwetkę. Jasna rzecz, że jest to narzuta wieczorowa. Niekiedy lisy wkłada się na ukos, wówczas całość sprawia wrażenie asymetryczne.

Nowa sylwetka nie unika wydatnej linji biustu. W tym celu opina się mocno biodra, dokładnie marszczy boki, obciska suknię dokoła ud, poza tym suknia jest zapięta pod szyję i ma długie, sięgające przegubów dłoni rękawy. Okrycie odpowiednie do tego typu sukni to płaszcz, zapinający się od góry do dołu na błyskawiczny zamek, o wysokim stojącym kołnierzu.

Jesienny kostium przedpołudniowy ma króciutki żakiet, podczas gdy klasycznym typem kostiumu popołudniowego jest żakiet sięgający za biodra, obcisły w stanie i opinający figurę. Najcharakterystyczniejszą cechą tych żakietów są futrzane baskinki, ogromnych wprost rozmiarów. Na baskinki tego typu używa się nie jak dotychczas płaskich futer, lecz lisów, skunksów, oraz rzadziej karakułów. Z tych samych lisów robi się klapy i mankiety, czasem obszycia, kieszenie lub karczki. Duża okrągła mufka jest marką tegorocznego modelu jesiennego; futrzana kita u czapeczki nadaje całości wyraz zalotności i młodzieńczości.

NA EKRANIE TYGODNIA

Oś Rzym—Berlin, oś Paryż—Londyn. Same osie. I nie dziwię się, że to wszystko nam już stoi... osią w gardle. Prawdziwego pokoju nie widać.

I cóż z tego, że mistrz Mussolini odwiedził swego pojętnego ucznia kanclerza Hitlera, kiedy na wschodzie masakra, jakiej nie notowały dotychczas dzieje cywilizowanego świata, a w Hiszpanii masowe wyrzynanie się obywateli w wojnie domowej, również nie mające precedensu na przestrzeni tysiącleci życia historycznego narodów. A Rosja bolszewicka wciąż się krwawi. We Francji nie wyraźne fermenty.

Słowem żyjemy w czasach, które nazwałbym wojennym pokojem. Leje się krew bez wojny. Bo przecież w rozumieniu współczesnej dyplomacji wojna na Dalekim Wschodzie nie jest właściwie wojną, jeno japońską ekspedycją karną. A że tam od bombardowania przez lotników japońskich w jednym z miast chińskich zginęło 13 tysięcy zwykłych obywateli, to kto się tym będzie przejmował?

Epoka życia kamiennego dawno już za nami, żyjemy w 20 wieku, ale z tamtych czasów pozostało ludzkości kamienne serce. Nikt się niczym nie przejmuje, jak by to wszystko musiało tak być.

I człowieka ogarnia bolesny wstyd. Takaż to cywilizacja współczesna? A czymże się różnimy od dzikich ludów? Cóż warta nasza moralność? A nie zabijaj? Pod względem moralnym i etycznym stoimy niżej papuasów i kafrów.

Moralność na wyspach filipińskich o całą wysokość nieba stoi wyżej od moralności naszej. Doświadczył tego na sobie argentyński kupiec, który bawiąc w Manilii pocałował piękną Filipinkę, uważając to za niewinną zabawę. Filipinka była innego zdania bo przywołała policjanta i zażądała spisania protokółu. Po kilku dniach bogaty kupiec stanął przed sądem i został skazany na trzy lata więzienia. W drodze apelacji zredukowano mu wyrok pierwszej instancji na dwa lata. Oto jaka jest różnica między kulturą białych, a dzikusów.

U nas obyczaje są daleko swobodniejsze. Jasną jest rzeczą, że kara jaka spotkała owego kupca jest nie współmierna z „występkie", ale bądź co bądź jest wymownym dowodem czystości obyczajów wśród ludzi, których stawiamy od siebie niżej pod względem kulturalnym i cywilizacyjnym. — Gdyby u nas zastosować to prawo, tedy sądzę, że trzy czwarte mężczyzn nie wychodziłoby z więzienia,

Ale my męczyźni europejscy stworzyliśmy sobie pewne przywileje, które całym ciężarem pogrążają kobietę w otchłań zbrodni i kary. Czytam właśnie drobną, maczkiem umieszczoną wiadomość w dzienniku pod koszmarnym tytułem: „Wyrodna matka porzuciła czworo dzieci". Istotnie, wyrodna matka pozostawiła w bramie domu czworo dzieci z napisem: „Zaopiekujcie się mymi dziećmi bo ja i tak popełnię samobójstwo".

Czyta się jakże często o tym, że biedna służąca utopiła czy zabiła nieślubne swe dziecko. Prawo jest surowe i bezwzględne. Inaczej oczywiście być nie może. Wyrodna matka odsiaduje więzienie. Znałem taki wypadek — gdy sędzia nawet zawyrokował karę śmierci w podobnym procesie karnym. Wszystko na wyrodną matkę, a nikomu nie przyjdzie do głowy spytać, a co z wyrodnym ojcem? Porzucił matkę z czworgiem dzieci, lub uwiódł biedną dziewczynę.

Dlaczego prawo, które chce być sprawiedliwe, nie bierze tych momentów pod uwagę? Dlaczego kobieta ma być w tym dramacie miłosnym, czy rodzinnym jedynie tragiczną ofiarą?

Oto nasz 20 wiek humanitaryzmu, ludzkości uczuć. Czy my czasem zbytnio nie przechwalamy się tą naszą współczesną cywilizacją. Mnie się chwilami wydaje, że to wszystko blaga, że człowiek nie przestał być jaskiniowcem, tresowanym zwykłym zwierzakiem.

Nawet dzik, jak to się mówi — dopóty był dzikiem, aż się zetknął z człowiekiem i został... świnią.

Przepraszam, ale to bardzo trafne określenie w odniesieniu do wielu ludzi. Po co się obrażać o prawdę?

Zejdźmy na inny temat. Nie lubię perorować, ani moralizować. Życie jest życiem i basta.

Pomyślmy o rzeczy przyjemniejszej. Oto znów mieszkania nasze zarzucane są listami, ulotkami, w sposób ponętny zachęcające do grania na loterii.

Któżby wygrać nie chciał. Niestety jest tylko jeden milion do wygrania. A zresztą czyż wygrać milion to taka przyjemna rzecz? Pewien pracownik kolejowy z Gniezna, zarabiający 130 zł. miesięcznie, mający sześcioro dzieci wygrał 500.000 zł na obligację pożyczki inwestycyjnej. Niestety, na kilka dni przed ciągnieniem sprzedał wskutek choroby żony tę obligację Bankowi Związku Spółek Zarobkowych.

Formalnie wygrał, faktycznie przegrał.

Czyż może być większa tragedia? Biednemu zawsze wiatr wieje w oczy. I jak tu grać na loterii? A iluż prawda, wygrało większą sumę, ale za to z radością dostało obłędu, albo porażeni zostali nagłym udarem serca?

Broń Boże, nikogo nie namawiam, ażeby nie zadawał się z loterią, ale radzę na wszelki wypadek pójść do lekarza i dać się zbadać, czy serce zniesie tak radosną wiadomość jak główna wygrana.

Bo przecież każdy z nas woli być żywym biedakiem, niż nieboszczykiem milionerem Życie wszak jest piękne nawet bez miliona Inna rzecz że z milionem jest piękniejsze.

Czy nie prawda? **L. S.**

Szczęśliwe tygodnie sprzedaży losów
I. kl. 40 Loterii Klasowej
rozpoczęły się
w znanej ze szczęścia Kolekturze 6765
Paweł Billert
Toruń, ul. Szeroka 26. Grudziądz, Mościckiego 7.
w której w 39 Loterii padły wygrane po 15000, 10000, 5000, 2500, 2000, i wiele mniejszych.
Cena losów 1/4 10 zł, 1/2 20 zł, 1/1 40 zł. Ciągnienie już od 21 października.

Uśmiechnij się

NIE Z TEJ STRONY

Do sklepu towarów kolonialnych przychodzi klientka z pretensją:

— Wczoraj wieczorem kupiłam tu puszkę szprotów. Otwieram ją i okazuje się, że im głębiej, tym szprotki są gorsze!

— Bo — odpowiada kupiec, — pani otworzyła puszkę z niewłaściwej strony. Gdyby pani otworzyła ją z drugiej strony, to szprotki byłyby coraz lepsze!

OSTROŻNY OJCIEC

— Jestem bardzo ostrożny wobec dzieci. Wysyłam je zawsze z domu, kiedy się posprzeczamy z żoną.

— Hm. Rzeczywiście, dzieci mają świetną cerę, widać, że przebywają dużo na świeżym powietrzu!

ŁATWO PODPALIĆ

Pan Nowobogacki i pani Nowobogacka, po zwiedzeniu wystawy w Paryżu, udali się z wycieczką do Owernii. Odpoczywają w jakiejś kotlinie, a przewodnik wyjaśnia, że miejsce, na którym siedzą, jest kraterem wygasłego wulkanu. Przerażona pani Nowobogacka zwraca się do męża:

— Antoś, słyszałeś? Tu jest wygasły wulkan. Zgaś czemprędzej fajkę!

GRUNT — ZAROBEK

Stary lichwiarz budzi się na odgłos jakichś szmerów. Zapala światło i widzi złodzieja. Coprędzej chwyta rewolwer i mierzy w złoczyńcę.

Ten z zimną krwią proponuje:

— Rewolwer? Nie szkodzi. Wart jest najwyżej czterdzieści złotych. Daję za niego setkę.

— Zrobione — odpowiada lichwiarz, podając złodziejowi broń.

— Dzieci, co wy tam robicie?
— Bawimy się w karawanę, tatuś jest wielbłądem.

PRZED PODRÓŻĄ DO HISZPANII

— W ciągu paru tygodni musiałem nauczyć się włoskiego, niemieckiego i rosyjskiego!

— Jakto? Wybierasz się jednocześnie do Włoch, do Niemiec i do Rosji?

— Nie, tylko do Hiszpanii!

— A jak otwiera się to pudło?
— Przepis jest w środku...

BŁĘDY ORTOGRAFICZNE

— Mówiono mi, że pan jest człowiekiem wykształconym, nawet literatem, a tym czasem w pańskich listach znajduję błędy ortograficzne.

— To niepodobieństwo! Chyba, że są to omyłki drukarskie, bo ja wszystkie listy przepisuję ze specjalnego podręcznika.

DOKTÓR I PACJENT

— Doktór: Doskonale. I puls jest lepszy i język! Widać, że pan ściśle szedł za moimi przepisami.

— Ależ, gdybym ściśle poszedł za nimi, złamałbym kark!

— Dlaczego?

— Bo wyrzuciłem je za okno z piątego piętra.

PRAWDZIWY PECH

— Mam wyjątkowego pecha — odzywa się ojciec dwóch panien do swego przyjaciela.

— Cóż się stało?

— Obie moje córki są chore!

— Rzeczywiście to bardzo przykre...

— Nie o to chodzi, ale ta, która gra na fortepianie, zachorowała na gardło, a ta, która śpiewa, zwichnęła rękę!...

UCZYNNY

Sędzia do poligamisty: — Dlaczego pan poślubił aż cztery żony?

Oskarżony: — Bo ja panie sędzio mam już taką naturę, że nie potrafię kobiecie niczego odmówić.

P W K K O
Pozbawiony Wszelkich Kłopotów Kto Oszczędza.

Zabezpiecza starość książeczka oszczędnościowa
POMORSKIEJ WOJEWÓDZKIEJ KOMUNALNEJ KASY OSZCZĘDNOŚCI
w Toruniu
Przyjmuje wkłady oszczędnościowe wynajmuje tanio SCHOWKI (SAFESY)
8

NA WYSTAWIE PARYSKIEJ

Amerykanin zwiedza stoisko Polskich Kolei Państwowych na Wystawie w Paryżu. Przewodnik wskazuje na nasz pociąg i lokomotywę „La belle polonaise" i mówi:

— Ten pociąg robi 120 km na godzinę.

— Phi! — wzrusza ramionami Amerykanin — u nas mamy pociągi pośpieszne, które robią 180 km. na godzinę. Robiłyby więcej, ale niestety godzina jest za krótka.

WSZECHWIEDZĄCY PROFESOR

Prof. Z., znany internista, przepisał swemu pacjentowi ścisłą dietę, której ten niezbyt ściśle przestrzegał. Po zbadaniu pulsu doktór mówi:

— Wbrew moim zakazom jadł pan dziś jajko na miękko!

— Jakto!... skąd pan profesor wie!

— To jasne! Jajko zawiera siarkę, fosfór i cząsteczki albuminozy, które drażnią ścianki żołądka, co znowu wpływa na pewną, ledwo dostrzegalną zmianę tętna.

Oszołomiony pacjent przyrzekł poprawę.

Po wyjściu z mieszkania asystent profesora wykrzyknął zdumiony:

— To doprawdy rewelacyjne! Po pulsie pan profesor potrafi poznać, że ten jegomość jadł dziś jajko na miękko!

— Ech! — profesor machnął ręką. — Miał przecież gors koszuli poplamiony jajkiem.

Proszek od BÓLU GŁOWY
DLA DOROSŁYCH ZE ZN. FABR.
KOWALSKINA
stosuje się również
PRZY PRZEZIĘBIENIU GRYPIE i KATARZE
6675

ŚCISŁE DO ZALECEŃ

Witold Popijawa utył w ciągu ostatnich tygodni do niemożliwości.

— Bój się Boga, chłopie, co się stało?

— Widzisz, muszę teraz zjadać po dziesięć obiadów dziennie.

— A po co?

— Bo mi doktór pozwolił wypijać tylko dwa kieliszki wódki przed obiadem!...

W MIODOWYM MIESIĄCU

— A ty, Zygmusiu, sprzedałbyś mnie?
— Nigdy w życiu!
— Nawet za tysiąc nie?
— Nie.
— Wcale nie?
— Nie.
— No, a za sto tysięcy?
— Ech, nie mówmy o tym.
— A za milion?
— Coo? A gdzież jest ten, który tyle daje?

WYJAŚNIENIE

Do prowincjonalnego hoteliku przyjeżdża podróżny. Ogląda pokój, który mu przypadł do gustu i mówi:

— Ale tyle pluskiew, to rzeczywiście nigdy w życiu nie widziałem!

Na to numerowy:

— Bo to, proszę pana, właściwie jest pokój dwuosobowy...

— Czy gra pan również, panie Muzykalski?
— Tak, ale na wyścigach.

W trosce o przyszłość kultury polskiej

Odezwa Pomorskiego Wojewódzkiego Komitetu „Tygodnia Szkoły Powszechnej"

OBYWATELE! Jednym z najważniejszych czynników składających się na siłę Państwa jest oświata powszechna. Oparciem oświaty są szkoły różnych typów i stopni, a na miejscu naczelnym należycie rozbudowane i dostatecznie gęsto rozmieszczone szkoły powszechne.

W zrozumieniu znaczenia tego szkolnictwa Państwo przeważną część wydatków na oświatę przydziela na organizację i utrzymanie publicznego szkolnictwa powszechnego. W dziele utrzymania tego szkolnictwa Państwo jest wspomagane przez gminy miejskie i wiejskie, kóre łożą na budynki szkolne i potrzeby rzeczowe szkół. Lecz zaległości nasze w dziedzinie oświaty publicznej w całej Polsce — nie wyłączając ziem zachodnich — są tak wielkie, że wszystkie te wysiłki ze strony Państwa i samorządów nie wystarczają do rozwinięcia szkolnictwa powszechnego w takim stopniu, w jakim to jest niezbędne dla Państwa. Szybko wzrastająca ludność Polski, a wraz z tym znaczny coroczny przyrost dzieci w wieku szkolnym, powoduje konieczność ciągłego powiększania liczby izb szkolnych i wyposażenia szkół w urządzenia i pomoce naukowe. Jeżeli do tego dodać, że pozostawione nam po zaborcy pomieszczenia szkolne w wielu miejscowościach bardzo często nie odpowiadają najelementarniejszym wymaganiom higjenicznym, że szkoły te są źle zaopatrzone w najpotrzebniejsze środki naukowe, bez których nie ma mowy o skuteczności nauczania, to stanie się jasne, że na społeczeństwie spoczywa obowiązek okazania Państwu i samorządom natychmiastowej jak najszerszej pomocy w dziedzinie budownictwa szkolnego i zaopatrzenie szkół w niezbędne urządzenia i pomoce szkolne. Nietylko rodzice dzieci, ale każdy obywatel, świadomy swych obowiązków względem Państwa, każdy komu nie jest obcą troska o przyszłość kultury duchowej i materialnej Polski, winien stanąć do wspólnej akcji, którą od 4 lat prowadzi skutecznie Towarzystwo Popierania Budowy Publicznych Szkół Powszechnych.

W IV Tygodniu Szkoły Powszechnej, który odbędzie się w czasie od 2—10 października 1937 r. pod protektoratem J. E. Ks. Kardynała Hlonda, Prymasa Polski, Panów Wojewodów Pomorskiego i Poznańskiego, Panów Dowódców Okręgów Korpusów nr. VII i VIII. Panów kuratorów Okręgów Szkolnych Poznańskiego i Pomorskiego J. M. Pana Rektora Uniwersytetu Poznańskiego Pana Komisarza Rządu m. Gdyni oraz Panów Prezydentów miasta Torunia i Poznania, mamy dać wyraz najgłębszemu zrozumieniu dla potrzeb oświaty powszechnej na Pomorzu i dla zadań naszej szkoły powszechnej, w której pragniemy widzieć najsilniejszą podwalinę naszej obronności na zachodnim bastionie Polski.

W Tygodniu Szkoły Powszechnej okażmy pomoc dziełu budowy szkół, składajmy hojną ręką ofiary na inwestycje szkolne, które opłacą się stokrotnie, skupiajmy się bez różnicy naszych przekonań społeczno-politycznych jako członkowie przy Towarzystwie Popierania Budowy Publicznych Szkół Powszechnych, dając wyraz naszej jednomyślności narodowej, gdy chodzi o potrzeby polskiej oświaty powszechnej.

KOMITET WOJEWÓDZKI TYGODNIA SZKOŁY POWSZECHNEJ

Pomorski Związek Oficerów Rezerwy O. K. VIII. — dr. Dominik Bogocz, Pomorski Związek Harcerstwa Polskiego — Gen. Bortnowski, Pomorskie Towarzystwo Rolnicze — Leon Czarliński, Polski Czerwony Krzyż — dr. Dziedzic, Okręgu Związku Rezerwistów — Wiktor Grzanka, Polski Związek Zachodni — Alojzy Glemma, Pomorskie Towarzystwo Muzyczne — Alojzy Herman, Pomorski Związek Śpiewaczy — Inż. Alfons Hoffmann, Polski Biały Krzyż — Dr. Jezierski, Diecezjalna Akcja Katolicka — Ks. Kan. Leon Kozłowski, Instytut Bałtycki — Wincenty Łącki, Towarzystwo Naukowe — Ks. Prałat Mańkowski, Rada Zrzeszeń Naukowych, Artystycznych i Kulturalnych Ziemi Pomorskiej — Ks. Prałat Mańkowski, Związek Tow. Kupców na Pomorze — Marchlewski, Rada Okręgowa Rodziny Rezerwistów — Maria Makowska, Komisja Porozumiewawcza Pom. Org. Kobiecej — Maria Makowska, Związek Związków Zawodowych — Matuszak, Konfraternia Artystów — Nowakowski Stanisław, Związek Powstańców i Wojaków O. K. VIII — Prądzyński, Związek Oficerów W. P. w stanie spoczynku — Gen. Włodzimierz Rachmistruk, Związek Stowarzyszeń Właśc. Nieruchomości woj. Pom. — inż. Schmidt, Pomorski Związek Ziemian — Sojecki, Federacja Polskich Związków Obrony Ojczyzny — Siudowski, Związek P. O. W. — Zygmunt Szczepański, Zarząd Okręgowy Związku Marynarzy Rezerwistów — Staszkiewicz, Związek Strzelecki O. K. VIII — Tadeusz Seib, Tow. Gimnastyczne Sokół — mec. Tomaszewski, Rodzina Wojskowa Koła O. K. VIII — Niwa Thommee.

Zbiórka na Bazylikę Morską przełożona na dzień 21 listopada

Wyznaczona początkowo na dzień 3 bm. zbiórka na rzecz budowy Bazyliki Morskiej w Gdyni, została przełożona na późniejszy termin. Jako dzień zbiórki w całej Polsce wyznaczono 21 listopada br.

Stocznia Gdańska otrzymała zamówienie na dwa nowe motorowce polskie

Swego czasu dementowaliśmy przedwczesne wiadomości o udzieleniu Stoczni Gdańskiej zamówienia na dwa nowe transatlantyki polskie dla t. zw. linii bawełnianej. Istotnie bowiem umowa nie była jeszcze wówczas sfinalizowana i sprawa znajdowała się dopiero w stadium pertraktacyj.

Obecnie dowiadujemy się o ostatecznym zawarciu umowy, przy czym, jak przewidywaliśmy, uwzględnione w niej zostały klauzule co do polskiego materiału i zatrudnienia polskich robotników.

Nowe statki polskie będą motorowcami o 6.500 ton nośności każdy. Długość każdego statku będzie wynosiła 121 metrów, szerokość 16 metrów, zanurzenie 7,2 mtr. Popęd dostarczać będą motory Diesla o mocy 6.600 P. S. Termin dostawy statków określony został maksymalnie na 2 lata.

Wielki zjazd żelaźniaków z Poznańskiego i Pomorza w Bydgoszczy

Wkrótce powstanie ogólnopolskie zjednoczenie kupców branży żelaźniczej — Statut jest w przygotowaniu

Przedwczoraj odbył się w Bydgoszczy wielki zjazd kupców branży żelaźniczej.

W zjeździe tym wzięli udział liczni przedstawiciele kupiectwa tej branży w obecności wiceprezydenta miasta p. inż. Nawrowskiego i delegatów towarzystw kupieckich.

Marszałkiem zjazdu obrany został poseł Marchlewski.

Po części oficjalnej zjazdu nastąpiły obrady, w których poruszono najbardziej zasadnicze sprawy wewnętrzne, organizacyjne i zawodowe kupiectwa żelaźniczego.

Z pośród wielu bolączek tej branży specjalnie podkreślano trudność nieustannego przeciwstawiania się supremacji karteli.

Po długich i wyczerpujących obradach wysunięto projekt stworzenia ogólno-polskiej organizacji kupiectwa reprezentującego branżę żelaźniczą. Poznańsko-pomorskie Stowarzyszenie Kupców Handlujących Żelazem, które zjazd urządziło, uchwaliło rezolucję, w której poleciło zarządowi Stowarzyszenia, aby w porozumieniu ze stowarzyszeniem śląskim oraz wszystkimi organizacjami polskimi kupiectwa opracował statut Centralnego Zrzeszenia Chrześcijańskich Kupców Branży Żelaza.

Uchwalenie wspomnianej rezolucji jest realnym efektem zjazdu, posiadającym doniosłe znaczenie gospodarcze.

Zjazd odbył się w Bydgoszczy, jako w jednym z żywych centrów przemysłu metalowego.

Obrady zarządu Izby Rzemieślniczej

W poniedziałek 4 bm. w małej sali Izby Rzemieślniczej zarząd Izby zasiada do obrad. Jak wynika z porządku obrad, program zebrania jest bardzo obszerny i ciekawy.

I tak w punkcie: Rozpatrywanie spraw dotyczących referatu przemysłowo - prawnego, omówiona będzie zasadnicza sprawa umowy, dostosowanej do nowoczesnych potrzeb życia gospodarczego i uspołecznienia młodzieży terminującej w rzemiośle, poza tym sprawa obozowania, dożywiania tejże i wiele innych związanych z jej interesami.

Dalej referowane zostaną sprawy gospodarcze i organizacyjne, m. i. sprawa wydawnictwa „Przyjaciela Młodzieży" itp.

Następnie podane zostaną wiadomości, dotyczące referatu egzaminacyjnego.

Przejazd niemieckich ministrów

W piątek nad ranem przejeżdżał przez Chojnice pociąg niemiecki nadzwyczajny, którym członkowie rządu niemieckiego jechali do Prus Wschodnich. Po wymianie parowozu pociąg udał się w dalszą podróż w kierunku Tczewa — Malborga.

Okręgowe zebranie plantatorów tytoniu na Pomorzu

W najbliższym tygodniu PTR zwołuje cztery okręgowe zebrania plantatorów tytoniu celem omówienia sprawy powołania do życia Pomorskiego Związku Plantatorów Tytoniu.

Zebrania te odbędą się: **w Kowalewie** 6 bm. w lokalu magazynu wykupu tytoniu o godz. 11-tej; **w Chełmży** 7 bm. o godz. 11 w sali „Concordia"; **w Chełmnie** 8 bm. o godz. 11 w sali Hotelu Centralnego i **w Grudziądzu** 9 bm. o godz. 14-tej w sali sejmikowej w gmachu Starostwa zaraz po zebraniu Rady TRP.

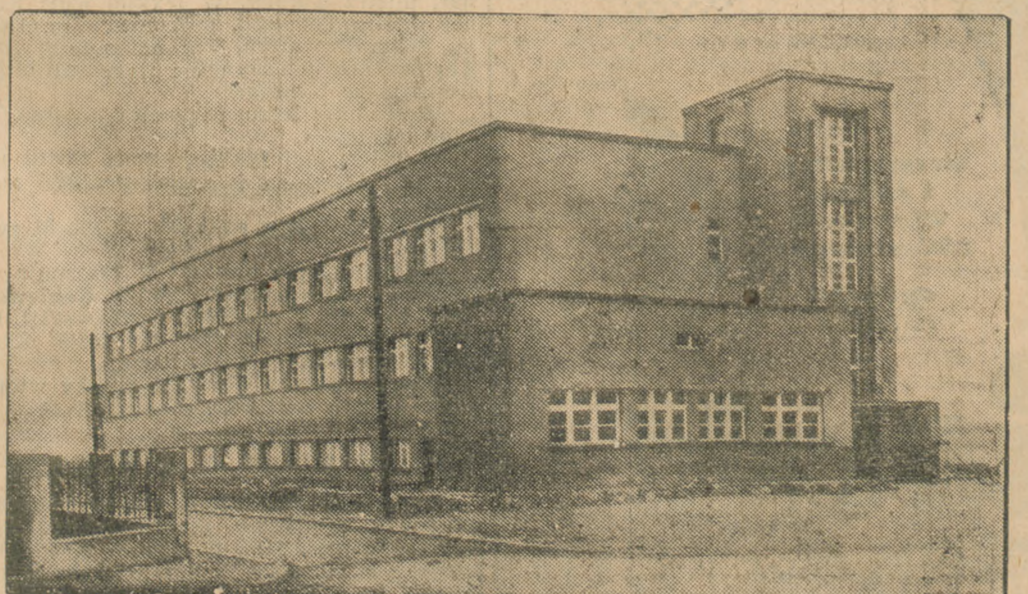
Na zebraniach tych powinni być obecni wszyscy plantatorzy tytoniu danego okręgu. Sprawę powołania do życia Związku referować będzie przedstawiciel PTR. z Torunia.

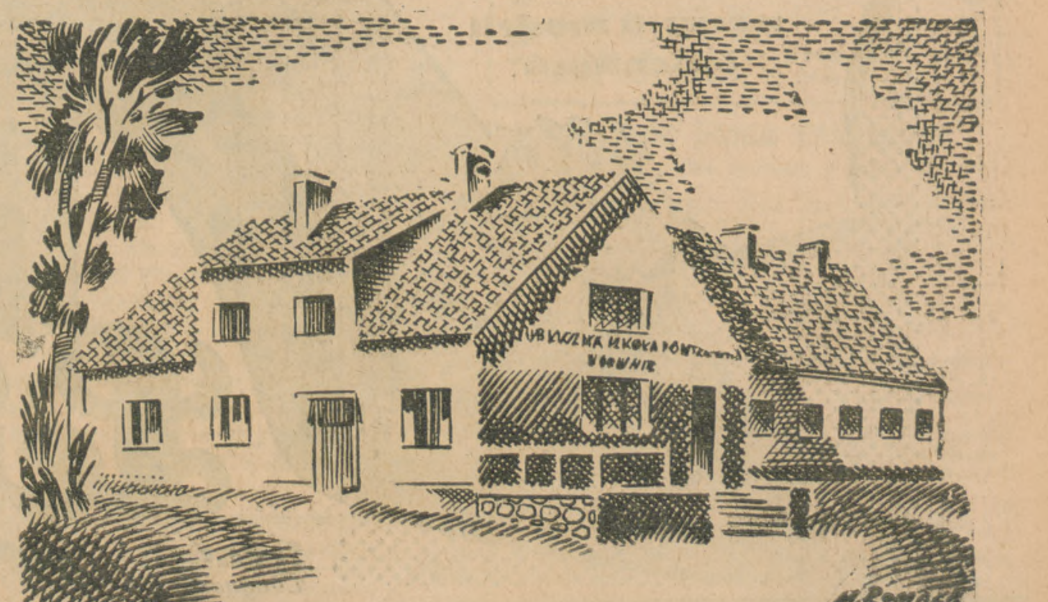
Ujęcie mordercy handlarki

W następstwie zabójstwa handlarki Weroniki Binkowskiej na drodze pomiędzy wsią Suchą a Janią Górą w pow. świeckim w dniu 27. ub. m. ustalono, że sprawca zabojstwa jest Tadeusz Szatkowski, liczący lat 27, żonaty, robotnik, zam. w Suchej. Zbrodniarz przyznał się już do zabójstwa. Odstawiono go do dyspozycji władz sądowych w Grudziądzu.

Rozpoczynamy start do wyścigu o fortunę. Prawo udziału w tych zawodach posiadają wszyscy właściciele losów do pierwszej klasy czterdziestej loterii klasowej.

Oto dzieła ofiarności publicznej

Szkoły powszechne, zbudowane przy poparciu Tow. Popierania Budowy Szkół Powszechnych. Z lewej: szkoła w mieście, z prawej: na wsi.

Tanie podróże do Z.S.R.R.

w jesiennym sezonie 1937 r.

Specjalne wycieczki przemysłowe, teatralno-muzyczne, pedagogiczne, sportowe i dla lekarzy przez „Intourist". Szczegółowych informacyj udzielają wszystkie placówki **„Orbisu"** oraz **Dział Turystyki Sowieckiej Warszawa, Marszałkowska 153**.

Tamże sprzedaż kolejowych i okrętowych biletów **na Bliski i Daleki Wschód, do Palestyny i z powrotem przez ZSRR.**

6785

Uwaga - Podhalanie!

Zarząd ogniska Podhalan w Toruniu zwraca się z prośbą do wszystkich synów Podhala, zamieszkałych na całym Pomorzu, o zgłaszanie się na członków ogniska. Zgłoszenia przyjmuje sekretarz inż. Jakub Buła Toruń, Konopnickiej 25 lub urząd wojewódzki, wydział rolnictwa i reform rolnych, tel. 20-10, 20-08.

(—) Mgr. Henryk Gebel, prezes.
(—) Inż. Jakub Buła, sekretarz.

Majster do sztancowni poszukiwany

Powinien znać się dobrze na sznycach. Oferty z odpisami referencyj i podaniem wynagrodzenia przesyłać: REKLAMA PRASOWA, Warszawa Poznańska 22, pod „Zaraz". 6652

Giełdy

NOTOWANIA GIEŁDY WARSZAWSKIEJ

z dnia 1 października 1937 r.

Dewizy

Belgia 89.15—89.33—88.97; Berlin 212.97—212.11; Gdańsk 100.20—99.80; Amsterdam 292.70—293.43—291.98; Kopenhaga 117.24—116.66; Londyn 26.20—26.27—26.13; Nowy Jork czeki 5.29 — 5.30 i ćwierć — 5.27 trzy czwarte; kabel 5.29 i ćwierć — 5.30 i pół — 5.28; Oslo 131.70—132.03—131.37; Paryż 18.15—18.35—17.95; Praga 18.47—18.52—18.42; Sztokholm. 135.10—135.43—134.77; Zurych 121.60—121.90—121.30; Wiedeń 99.20—98.80; Mediolan 27.96—27.76; Helsinki 11.61—11.55; Montreal 5.30 jedna ósma — 5.27 pięć ósmych; Tel Aviv 26.27—26.18.

Tendencja nieco mocniejsza.

Waluty

Belgi belgijskie 89.33—88.90; dolary amerykańskie 5.29 i pół — 5.27; kanadyjskie 5.29 — 5.26 i pół; floreny holenderskie 293.42—291.70; franki francuskie 18.35—17.85; franki szwajcarskie 121.90—121.10; funty angielskie 26.27—26.11; guldeny gdańskie 100.20—99.80; korony czeskie 18.00—17.10; korony duńskie 117.24—116.40; korony norweskie 132.03—131.05; korony szwedzkie 135.43—134.45; liry włoskie 23.30—22.70; marki fińskie 11.61—11.20; marki niemieckie 122.00—116.00; szylingi austriackie 97.50—96.50; marki niemieckie srebrne 129.00—123.00; Tel Aviv 26.20—25.90.

Akcje

Bank Polski 107.50—107.25; cukier 35.50; węgiel 25.75; Lilpop 53.50; Modrzejów 9.75; Ostrowiec 26.00; Starachowice 32.25; Haberbusch 42.25.

Tendencja nieco mocniejsza.

Papiery

4 i pół procentowa pożyczka wewnętrzna 55.88—55.50—56.00; 3 proc. pożyczka inwestycyjna 1 emisja 67.50—67.85 serie 81.50 — 2 emisja 68.50 serie 82.75; 5 proc. pożyczka konwersyjna 60.50; 4 proc. pożyczka premiowa dolarowa 38.25; 4 proc. pożyczka konsolidacyjna 59,25—59.00 ost. drobne; 8 proc. ziemskie dol. kupon 40.75; 4 i pół proc. ziemskie seria piąta 55.75—55.50—56.00; 5 proc. Warszawy 1933 roku 61.75.

Tendencja dla pożyczek i listów mocniejsza.

Wzruszająca ofiarność rzemieślnika bydgoskiego

Oszczędności przeznaczone na płaszcz dla syna ofiarował na Obronę Narodową

Podczas korowodu regionalnego na Brdzie szereg cechów rzemieślniczych i instytucyj społecznych złożył wraz z odpowiednimi adresami do Pana Marszałka Śmigłego Rydza hojne dary, mające przyczynić się do wzmocnienia Funduszu Obrony Narodowej.

Na specjalne wyróżnienie zasługuje ofiarny czyn mistrza dekarskiego p. Wincentego Suwalskiego z Bydgoszczy, przesłany wraz z listem treści następującej:

„Panie Marszałku!

Zł. 86.50 gr., które oszczędziłem odmawiając sobie niektórych przyjemności w bieżącym roku, chciałem kupić nowy płaszcz synowi mojemu Bernardowi, kapralowi w czynnej służbie, który w tych dniach z wojska będzie zwolniony. Postanowiłem, widząc choć zmęczonych, ale tak zadowolonych i wesoło powracających z manewrów żołnierzyków, dołożyć dalsze 13,50 gr. i pieniądze te oddaję do dyspozycji Kochanemu Wodzowi na dozbrojenia naszej dzielnej Armii.

Z głębokim szacunkiem
Wincenty Suwalski".

W sprawie kredytów dla kupców

chcących przesiedlić się na wschód Polski

Od pewnego czasu rozwija się coraz bardziej pożądany ruch przesiedleńczy detalicznego kupiectwa chrześcijańskiego z ziem zachodnich na ziemie centralne i wschodnie

Aby przeprowadzić planowe zasilenie dzielnic wschodnich i centralnych zdrowym elementem kupieckim tych branż, których brak ziemie te odczuwają — radzimy osobom zainteresowanym, przed udaniem się do tej czy innej miejscowości, zwrócić się listownie po informacje do Naczelnej Rady Zrzeszeń Kupiectwa Polskiego w Warszawie, ul. Zielna 50 lub do Związku Polskiego, Związku Popierania Polskiego Stanu Posiadania w Poznaniu, ul. Skarbowa 5.

Kupiec z Pomorza, starający się o kredyt przesiedleńczy, winien nadesłać do centrali Związku Towarzystw Kupieckich na Pomorzu w Grudziądzu:

1) wniosek w 2-ch egzemplarzach, adresowany do Banku Związku Spółek Zarobkowych, a poparty i zaopiniowany przez miejscową organizację kupiecką z podaniem 2-ch żyrantów i ze wskazaniem miejscowości, do jakiej chce się przesiedlić oraz jakiej branży przedsiębiorstwo założyć zamierza.

i 2) opinję Związku Polskiego, Związku Popierania Polskiego Stanu Posiadania w Poznaniu, z której powinno wynikać, czy otwarcie przedsiębiorstwa danej branży na nowym miejscu może mieć widoki pomyślnego rozwoju.

Kredyty przesiedleńcze udzielane są w granicach do 4000 złotych.

Ogólnopolska Wystawa Radiowa w Bydgoszczy

wykaże właściwe znaczenie Radia

Ciekawie zapowiada się dział „krótkofalowców"

Organizowana przez Bydgoszcz przy poparciu „Polskiego Radia" — „ogólnopolska wystawa radiowa" w Bydgoszczy, która odbędzie się w czasie od 30 października do 14 listopada br budzi powszechne zainteresowanie, czego dowodem są liczne zgłoszenia poważnych firm nietylko krajowych ale i obcych.

Na wystawie tej obok działu przemysłowo - handlowego, bogato będzie reprezentowany dział naukowo-pedagogiczny dzięki udziałowi muzeów techniczno-przemysłowego i pedagogicznego w Warszawie.

Niezwykle interesującym działem wystawy będzie dział „krótkofalowców", obejbujący stacje nadawcze i odbiorcze polskich konstruktorów oraz po raz pierwszy zorganizowany dział radio-komunikacyjny, przedstawiający znaczenie i zastosowanie radia do użytku wojska, władz bezpieczeństwa, prasy itp.

W ten sposób „Ogólnopolska Wystawa Radiowa" w Bydgoszczy stworzy pełny obraz nietylko polskiej wytwórczości radiowej, ale także zobrazuje wszelkie dziedziny zastosowania radia w życiu codziennym. Szereg imprez, związanych z przyznawaniem nagród przygotowuje „Polskie Radio".

Na czas trwania wystawy przyznane będą znaczne zniżki na przejazdy kolejowe do Bydgoszczy, oraz zniżki do teatru miejskiego, przejazdy tramwajami itp.

Wielki komunistyczny proces w Lublinie

W Lublinie rozpoczyna się proces 40 komunistów, silnie zaangażowanych w robotę wywrotową na terenie województw wschodnich. Proces ten skupia na sobie uwagę całego społeczeństwa polskiego.

Na ławie oskarżonych zasiądą przeważnie żydzi. Oto nazwiska: Janina (?) Mira Bierówna, żydówka, córka znanego adwokata, radcy prawnego izby handlowej, człowieka bogatego Dalej uczeń gimnazjalny Izrael Gutharc, syn lekarza weterynarii miejskiej, Zofia vel Sura Goldfingerówna, b. studentka uniwersytetu Jagiellońskiego, córka zamożnego aplikanta adwokackiego; Ruchla Sandbergówna, córka kupca; Josel Bromberg i t. p.

Do kompletu nie brak i nazwisk polskich Jest ich nie wiele a skromną listę ich otwiera córka b. zwolnionego kuratora szkolnego okręgu lubelskiego, Wanda Lewicka, b. uczennica gimnazjalna.

Głównymi oskarżonymi jest Bierówna, Guthar no i Lewicka. Ta pierwsza kierowała całą robotą wywrotową „40-tki", uprawiając wywiady, tajny kolportaż bibuły, rozporządzeń obcej agentury z którą utrzymywała kontakt, władała aparatem agitacyjnym, wciągając w krąg swych występnych działań młodzież i starszych. Działała dobrych kilkanaście miesięcy. Dalsi oskarżeni to jej pomocnicy, w tym i Lewicka.

Fermenta

NAJLEPSZY OCET DO ZAPRAW

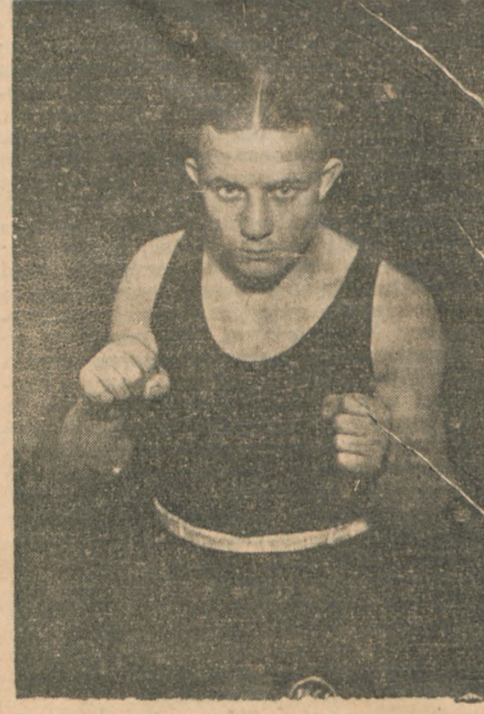
5619

Ze sportu

Mistrz Europy Kästner walczy z Krzemińskim w Toruniu

BC Heros Erfurt — WKS Gryf Toruń

Już w najbliższy wtorek miłośników boksu czeka wielka niespodzianka. W ramach międzynarodowego meczu bokserskiego między drużynami **BC Heros — Erfurt — WKS**

Otto Kästner, mistrz Europy.

Gryf — Toruń odbędzie się sensacyjny pojedynek w wadze piórkowej między bezkonkurencyjnym bokserem niemieckim **mistrzem Europy Kästnerem a wicemistrzem Polski Krzemińskim.**

Krzemiński (WKS Gryf — Toruń), wicemistrz Polski.

W składzie drużyny niemieckiej wystąpi jeszcze trzech mistrzów Turyngii.

W wadze muszej wystąpi **Kowalski**, pogromca Speinagla oraz najlepszych zawodników niemieckich. W piórkowej **Otto Kästner**, mistrz Europy. W lekkiej Kurt Kästner mistrz Turyngii, pogromca olimpijczyka Belga Devintera, w półśredniej **Hans Kästner**, mistrz Turyngii i długoletni mistrz środkowych Niemiec.

W średniej **Bode**, pogromca mistrza Turyngii Sängera.

W półciężkiej **Müller**, młody talent pięściarski, który na 23 walki przegrał zaledwie 2.

W ciężkiej **Bey**, walk 54, w tym **31** zwycięstw.

Drużyna Gryfu wystąpi w następującym składzie: Jarmuszewski wzgl. Kaniewski, Grabowski II, Krzemiński, Grabowski I, Lewski, Wezner, Leszczyński wzgl. Kozakow„ Węgrowski, WKS. Flota.

Zawody odbędą się w najbliższy wtorek w Toruniu w sali Okr. Ośrodka WF.

Trener P. Z. P. R. na Pomorzu

Trener P. Z. P. R. p. **Kłyszejko** rozpoczyna pracę na terenie okręgu pomorskiego. Prowadzić on będzie kurs w podokręgu bydgoskim od 6 do 19 października, a następnie w Toruniu od 20 października do 10 listopada kurs przodowników piłki ręcznej.

Na toruńskim bruku

— **Jubileusz 25-lecia pracy w zawodzie graficznym.** Dnia 9 września br. obchodził swój 25-letni jubileusz pracy w zawodzie graficznym p. **Wacław Rosiński,** długoletni i b. ceniony fachowiec b. Pomorskiej Drukarni Rolniczej S. A. w Toruniu, a obecnie drukarni J. K. Kuszel, Zrzeszenie b. pracowników Pom. Druk. Roln. Jubilat pracuje w tym zakładzie już 15 lat. P. Rosiński pierwsze kroki w swym zawodzie stawiał w drukarni Pawła Schwarza we Wągrówcu jako pierwszy Polak. Pracował również w Szczecinie i Bydgoszczy, a od roku 1922 bez przerwy w b. Pom. Druk Roln. Jubilatowi życzymy dalszego powodzenia w swym zawodzie i w życiu oraz doczekania się złotego jubileuszu.

Dla wytwornej publiczności 6403
restauracja i kawiarnia „GRYF"
w Domu Społecznym **ul. Mickiewicza 2/4 tel. 22-15.** Salonik bridge'owy. Szachy.

— **Polski Czerwony Krzyż** zawiadamia, że zbiórka instruktorów PCK. II klasy odbędzie się 5 października o godz. 7 w lokalu przy ul. Łaziennej 24.

— **Zabawa taneczna na cele Towarzystwa Popierania Budowy Szkół** odbędzie się jutro w kasynie podoficerskim. Początek o godz. 18-ej.

Dziś w ESPLANADZIE
inauguracyjne otwarcie sezonu zimowego
Swiatowa atrakcja „Frances et Fred"
nagrodzona w Londynie.
„Gryczyńska" gwiazda rewiowa i inni.
Nowa atrakcyjna orkiestra.

— **Spotkanie towarzyskie P. B. K. W niedzielę, dnia 3 bm. o godz. 17-ej odbędzie się pod Orłem spotkanie towarzyskie członków i sympatyków P. B. K. na cele kulturalno-oświatowe żołnierza. Spotkania te zyskały sobie żywe uznanie sfer towarzyskich naszego grodu. Niewątpliwie od niedzieli rozbudowany program przez dyrekcję Orła pozwoli sympatykom P. B. K. spędzić w miłym nastroju popołudniowe godziny w niedziele i dni świąteczne.**

Modne bluzki — żemperki szale, apaszki i berety 6741
KAŁAMAJSKI
Kredyt na asygnaty. Kredyt na asygnaty.

— **Zebranie organizacyjne koła marynarzy rez. przy Związku Rezerwistów** odbędzie się się w sobotę, dnia 2 październiża br. o godz. 18 w baszcie Wydziału Powiatowego (świetlica Federacji) przy ul. Podmurnej 78.

— **Dancing jesienny harcerzy.** VII drużyna harcerek oraz grono przyjaciół tejże drużyny urządzają w sobotę 2. bm. dancing jesienny w domu kolejowców przy ul. Bydgoskiej 1/3. Urozmaicenie zabawy, dobra orkiestra i humor znany w gronie tej drużyny dają rękojmię miłego spędzenia czasu. Początek o godz. 20.

Do ondulacji trwałej
zamawia szczególnie wybredna Pani kolejkę pod nr. tel. 27-26
5631 **KANT, Podgórz-Toruń**
vis a vis kościoła.

— **Nowe koło LOPP. w firmie Kotliński.** Z okazji odbywającego się XIV Tygodnia L.O.P.P. wszyscy pracownicy firmy Kotliński zadeklarowali swoje przystąpienie do LOPP. Nowemu Kołu — Obwód Miejski LOPP. życzy jak najpomyślniejszego rozwoju.

— **P. Alojzy Woelk na rzecz LOPP.** Zakład Fryzjerski p. Alojzego Woelka zadeklarował z racji odbywającego się XIV Tygodnia LOPP. 2% od obrotu na cele Ligi Powietrznej i Przeciwgazowej przez cały czas trwania tygodnia propagandowego LOPP.

Zapamiętaj, że:

Jeśli chcesz być syty
I zadowolony
Idź do Ruszkowskiego!
Gdzie?..
Pod „TRZY KORONY".

Bufet obficie zaopatrzony. Tanie i smaczne obiady. Kuchnia warszawska. Wina, wódki, likiery, piwa. 6172

Dzień w Toruniu

Sobota-Niedziela, dnia 2-3 października

Sto kilo cukru w przestworzach!

Każdy może zdobyć darmo 5 kilo cukru — Ciekawa impreza LOPP — Wszyscy w niedziele o godz. 12.30 na Stary Rynek

W niedzielę dnia 3 bm. Toruniacy będą świadkami niezwykłego zdarzenia. L. O. P. P wypuszcza w przestworza, punktualnie o godzinie 12 m 30 dwadzieścia propagandowych baloników, do których będzie doczepiony bon upoważniający znalazcę do otrzymania bezpłatnie 5 kg. kryształowego cukru z cukrowni Pelplin. Koszt przesyłki (franco - adresat) pokrywa cukrownia. Należy tylko zdobyty bon wysłać w kopercie na adres: CUKROWNIA PELPLIN WP. DYR. INŻ. ANTONI KACZMAREK. Imprezę tę miano urządzić w Pelplinie. Z powodu jednak bliskości pruskiej i gdańskiej granicy, p. dyr. Kaczmarek, zdecydował powierzyć przeprowadzenie tej prawdziwej gonitwy za cukrem Okręgowi L. O. P. P. w Toruniu, składając równoartość 100 kg. cukru na rzecz obrony przeciwlotniczej, a sam cukier... dla szczęśliwych znalazców podpisanych przez siebie bonów.

Na bonach znajduje się dokładny adres cukrowni, na odwrotnej stronie zaś, miejsce na adres znalazcy.

Ambicją młodzieży winno być nie wypuszczenie baloników z obrębu powiatu toruńskiego.

Zatem wszyscy po cukier... z nieba, o godzinie 12 m. 30 na Staromiejskim Rynku. (Między Ratuszem, a Urzędem Poczt. Telegr.) Nie należy chyba dodawać, że strzelanie do baloników jest wzbronione, natomiast pożądana jest uczciwa gonitwa na rowerach lub samochodem.

Po odesłaniu zdobytych kuponów, Cukrownia Pelplin, nadeśle spis zdobywców i ich adresy, z których dowiemy się gdzie i jaki balonik zawędrował najdalej.

KINO „SWIT" Prosta 5. Telefon 21—98

W niedzielę, dnia 3 b. m. premiera
arcyciekawego filmu detektywno-salonowego pod tytułem
„Zamek Tajemnic"
gdzie ***humor, zgroza i emocja***
wiążą się w interesującą całość
W rolach głównych: zespół aktorów **HOLLYWOODU**
z Ray Millandem, Heather Angel i Sir Guy Standingem na czele
Reżyseria: James Hogan
Nadprogram: **KOLOROWA GROTESKA**
Początek seansów: o godz. 5, 7 i 9-tej w niedzielę o godz. 3, 5, 7 i 9-tej.

Najwybitniejszy film polski „Powstanie Listopadowe" w następnym programie kina „AS"

Rok 1831 — to rok zbrojnej walki gorących patriotów - Polaków, którzy zdecydowani byli na wszystko, by zdobyć upragnioną wolność.

Drogie są sercu każdego Polaka wspomnienia minionych dni, pełne chwały, stanowiące po dzień dzisiejszy, trzon naszej tradycji.

Powstanie Listopadowe, to najwspanialszy rapsod rycerski polskich oficerów ułanów, to najwspanialsza karta dziejowa, jaka złotymi zgłoskami zapisała się w naszej historii. Jest to zarazem brawurowy rehabilitacyjny czyn dowódcy pułku ułanów polskich rotmistrza hrabiego Staniewskiego, który zakochawszy się w uroczej księżniczce Katarzynie, opóźnił akcję Powstania Listopadowego i naraził ufających mu towarzyszy broni na uwięzienie i widmo szubienicy.

Przed polskim oficerem i dowódcą stały dwie drogi, albo błyskawiczna kariera i gorąca miłość do siostry gubernatora Czernikowa, albo zaciągnięcie się w niepewne szeregi powstańców, by służyć ojczyźnie i ratować rodaków przed stryczkiem.

Treść mocna i bardzo emocjonująca, ujęta została przez kulturalnego reżysera w realistyczne ramy. Nie brak w tym filmie ani lśniących przepychem sal balowych, ani czynów zawadiackiej brawury.

Film „Powstanie Listopadowe" to niezwykła pieśń o szaleńczej odwadze i poświęceniu, pieśń która niejednemu Polakowi wyciśnie łzy dumy.

Potężny, piękny i niecodzienny film, wykonany z niespotykanym rozmachem, kosztem bajońskich sum, przy udziale najwybitniejszych sił aktorskich i łaskawym współudziale 5-tego pułku ułanów Zasławskich w Ostrołęce oraz pomocy Wojskowego Instytutu Naukowo - Oświatowego, stanowi chlubę kinematografii wszechświatowej.

Jest to dalszy film z złotego repertuaru kina „As", który w zdumienie wprowadzi naszych kinomanów.

Niezwykła przygoda słynnego detektywa

Znana na całym świecie główna kwatera policji angielskiej, Scotland Yard, staje od czasu do czasu wobec zagadki nie do rozwiązania. Często bowiem zorganizowana najlepiej organizacja wywiadowcza nie może sobie dać rady z problemem, który łatwo ulega rozwiązaniu dzięki inteligencji i sprytowi jednostki.

Słynnemu detektywowi, Bulldogowi Drummondowi udaje się zakpić ze Scotland Yardu, gdy w przeciągu ośmiu godzin rozwiązuje bezapelacyjnie tajemniczą aferę, nad którą komisarz Nielson głowi się od dłuższego czasu.

Afera ta posłużyła Paramountowi jako temat do najnowszego filmu sensacyjnego pt. „Zamek Tajemnic". W filmie tym ujrzymy w roli Bulldoga Drummonda znanego amanta, Raya Millanda. Rolę komisarza Nielsona odtwarza Sir Guy Standing. Film bez wątka romantycznego straciłby sporo ze swej aktualności — element ten reprezentuje w „Zamku Tajemnic" śliczna Heather Angel z właściwym sobie wdziękiem. Zajmujący film ten wyświetlać będzie od niedzieli kino „Świt".

Otwarcie zimowego sezonu „Pod Orłem"

Po gruntownej renowacji sali dancingowej, lokal restauracji-dancingu „Pod Orłem" wyglądem swoim może zaimponować najwytworniejszym lokalom dancingowym, nie tylko w Polsce, ale i zagranicą. Na otwarcie sezonu zimowego, t. j. od 1 października br. dyrekcji udało się pozyskać najsłynniejszy w czasach obecnych polski duet taneczny **HEINRICH,** który po kolosalnych sukcesach w Ameryce, a ostatnio w warszawskiej „Adrii" zachwycać będzie swoją wysoką klasą taneczną publiczność toruńską. W całości programu udział biorą: Stasia **Bednarczykówna,** duet taneczny sisters **„Negresco"** i świetna tancerka Halina **Świtalska.** Do dancingu przygrywać będzie nowozaangażowany, doskonały zespół muzyczny Braci Październiewskich. Przypominamy, że w niedziele i święta od godz. 5 p. p. odbywają się „Five o'clocki" z występami artystów.

SPRAWY ORBISU

Jesień w Górach: Zaleszczyki, Kosów, Beskid Śląski, Zakopane — pobyty — ulgi kolejowe.
Pociąg popularny na „Festival Sztuki w Warszawie" 8. 10. dwa dni. Cena zł. 15.20.
Stałe wycieczki do Paryża od zł. 330,—

KALENDARZYK
Sobota, 2. 10. — Aniołów Stróżów
Niedziela, 3. 10. — Teresy

KINA

AS: *Hrabina Władinow*	SWIT: *Władca*; W niedzielę *Zamek tajemnic*
MARS: *Penny*	ARIA: *Barbara Radziwiłłówna i Czardasz, tokaj i miłość*

DYŻUR APTEK.
W śródmieściu: apteka Centralna, ulica Chełmińska. **Na Mokrem:** „Pod Łabędziem" ul. Kościuszki 15. **Na Bydgoskim:** apt. Św. Anny, Mickiewicza 98; **na Jakubskim:** „Apteka Nadwiślańska" ul. Lubicka.

Z TEATRU ZIEMI POMORSKIEJ

REPERTUAR TEATRU ZIEMI POMORSKIEJ.

Sobota 2. 9. — „Car Paweł I", godz. 20.
Niedziela, 3. 9. — „Testament jaśnie pana" godz. 16; „Car Paweł I", godz. 20.

BILETY ABONAMENTOWE DO TEATRU ZIEMI POMORSKIEJ.
Dyrekcja Teatru zwraca uwagę P. T. Publiczności, iż z dniem 1 października b. r. nieważne są wszelkie bilety abonamentowe z sezonu ubiegłego, natomiast wyszły już nowe bilety abonamentowe na sezon 1937/38. Wszelkich informacyj udziela i bilety abonamentowe wydaje kancelaria teatru. codzienie, prócz niedziel i świąt, od godz. 12 do 15 i od godz. 18 do 21, tel. 16-23.

MARIUSZ MASZYŃSKI I JADWIGA ROMANÓWNA W TORUNIU.
W dniach najbliższych w Teatrze Ziemi Pomorskiej odbędzie się występ czołowych artystów teatrów warszawskich pp. Mariusza Maszyńskiego i Janiny Romanówny w doskonałej sztuce Gwojdzińskiego pod tyt. „Freuda Teoria snów". Bliższe dane w następnym numerze naszego pisma.

Kazimierz Junosza-Stępowski żegna się z Toruniem

Kazimierz Junosza - Stępowski w roli Cara Pawła I.

KRAWATY
A czy wiesz Ty panie młody
Gdzie **krawatów** nowe mody?
Zachwycające desenie
Nabyć możesz w każdej cenie?
Wszak o tem wie każdy
W naszym mieście
Tylko w Fabryce Krawatów
Przy Paulińskim Moście 1.
KRAWATY

Z Urzędu Stanu Cywilnego

Dnia 1 października zapisano w księgach stanu cywilnego:

Urodzenia: robotnik Józef Karłowski córka — Sabina; robotnik Władysław Ostrowski córka — Jadwiga; brukarz Konrad Groszewski syn — Edward; ślusarz Reinhold Kaiser córka — Felicja; stolarz Antoni Nowicki syn — Stefan; robotnik Stanisław Bobek syn — Edward; robotnik Aleksander Krzyżanowski córka — Wanda; syn nieślubny — Marian.

Śluby: robotnik Zygfryd Borkowski — Antonina Gogolińska; robotnik Józef Pietrasiński — Aniela Kowalska; inż. Stanisław Uliński — Janina Kwiatkowska.

Zgony: Franciszek Kilichowski, Rynek Nowomiejski 2 — 62 lata; Anna Adamowicz, z domu Parcewicz. Reja 46 — 42 lata; Marcin Młynarczak, Prosta 1 — 81 lat.

KINO „ARIA" Tel. 21-63.
Ceny: Balkon 1.00 zł, Parter 0.50 zł.
Początek w dni powszednie 5.50, 8.50. w niedzielę i święta 2.45, 5.55 i 8.50.

Od soboty I. Olbrzymi podwójny program.

BARBARA RADZIWIŁŁÓWNA
Dzieje wielkiej miłości Zygmunta Augusta do Barbary Radziwiłłówny. W roli głównej: JADWIGA SMOSARSKA i WITOLD ZACHAREWICZ.

II. CZARDASZ, TOKAJ, MIŁOSC
Sampańska komedia z MARIKĄ ROKK, HANSEM STUWE, PAULEM KEMPEM.

Program pierwszych dni IV. Tygodnia Szkoły Powszechnej 2. X. — 10. X.

2. 10. — sobota, godz. 18,50 — 19.00 otwarcie IV „Tygodnia" Szkoły Powsz. przez p. ministra W. R. i O. P. transmitowane z Warszawy na wszystkie rozgłośnie Polskiego Radia.

godz. 12 w południe: Pochód propagandowy dzieci szkolnych.

3. 10. — niedziela, godz. 9 — 13: zbiórka uliczna.

godz. 9,00 otwarcie kiosku propagandowego przed Ratuszem.

godz 12-ta. Pochód propagandowy wszystkich szkół powsz. Torunia z transparentami, chorągiewkami i orkiestrą KPW.

godz. 12,15 — 13.15 koncert orkiestry na Rynku Staromiejskim.

godz. 14,45 — 16.05 audycja w Rozgłośni Pomorskiej p. t.: „Do roboty, ująć młoty".

godz. 18.00 — zabawa taneczna w salach Kasyna Podoficerskiego.

Koncert Winterfelda na FON

Koło Administracji Ogólnej w Toruniu urządza w niedzielę dnia 3 października rb. koncert w auli Gimnazjum im. Kopernika z udziałem znanego **skrzypka o europejskiej sławie p. Wiktora Winterfelda. Czysty zysk przeznacza się na F. O. N.**

Przy fortepianie p. prof, Zdzisław Ładomirski. Początek o godzinie 20-tej. Ceny miejsc 2.50, 1,50 i 50 gr.

Dwudziestolecie I. Pomorskiej Drużyny Harcerzy

Obchód jubileuszowy dwudziestolecia istnienia I. Pom drużyny Harc. im. T. Kościuszki odbędzie się w ramach tegorocznego „dnia jesieni" harcerstwa toruńskiego w dniu 3 października 1937 r. na którego program złożą się: godz. 8.15 nabożeństwo w kościele św. Jakuba, 9,30 odprawa jubileuszowa na dziedzińcu ratusza, g. 18.00 wieczorek taneczny w świetlicy Pol Państw. ul. Franciszkańska dawniej „Trzy Korony".

Jednocześnie „Drużyna Jubilatka" uprzejmie zaprasza wszystkich tych — którym nie można zaproszeń doręczyć z braku adresów — o wzięcie licznego udziału w powyższych uroczystościach.

Złodziej węglowy poniósł śmierć pod kołami pociągu

Wczoraj rano idący wzdłuż toru kolejowewego z Mokrego do Barbarki kolejarz Bernard Urbański, znalazł w odległości około 6 km. od miasta zwłoki mężczyzny przejechanego przez pociąg.

W wyniku dochodzeń ustalono. że jest to 29 - letni Stefan Brzozowski z Torunia, znany złodziej węglowy, który prawdopodobnie dostał się pod pociąg podczas kradzieży węgla.

O wypadku tym powiadomiono władze sądowe.

W niedziele loty pasażerskie na lotnisku Aeroklubu Pomorsk.

Przypominamy, że Aeroklub Pomorski organizuje w niedzielę, w ostatnim dniu „Tygodnia" LOPP., dnia 3 października br. o godz. 14-tej na lotnisku w Toruniu loty pasażerskie na rzecz LOPP. Opłata za lot pasażerski wynosi: od członków LOPP. — 3 zł., dla niečzłonków — 5 zł. Bilety będą do nabycia na lotnisku przy wejściu między godziną 14 a 15-tą.

10-lecie dywizjonu pomiarów artylerii

W dniu wczorajszym obchodził 10-lecie swego istnienia dywizjon artylerii pomiarów, stacjonowany w Toruniu.

Z okazji uroczystości jubileuszowych odprawiona została rano Msza św., po czym nastąpiło nadanie odznaki pamiątkowej oddziału, dalej otwarcie stadionu sportowego, poświęcenie świetlicy żołnierskiej, obiad żołnierski oraz czarna kawa w kasynie oficerskim.

Na uroczystościach obecni byli: p. Wojewoda Pomorski, gen. Thommee, prezes sądu okręgowego p. Radłowski, prokurator sądu okręgowego p. Przybylski, wicestarosta krajowy p. Gąsowski, starosta grodzki p. Bruniewski, przedstawiciel magistratu radca Kirstein, ks. prał. Jank, ks. dziekan Sinkowski, pułk. Krzisch, pułk. Bołtuć, pułk Matzenauer, przedstawiciele P. B. K. Torunia i Podgórza pp. dr. Jezierski i Olszewski, przedstawiciel PCK p Olszewski oraz wszyscy dowódcy formacyj, stacjonowanych w tut. garnizonie.

BIURO OGŁOSZEN PAR W TORUNIU

PRZENIESIONO Z ULICY SZEROKIEJ 46. NA RYNEK STAROMIEJSKI 19 TEL. 27-21

Przyjmujemy **ogłoszenia do wszystkich gazet** miejscowych i zamiejscowych załatwiamy reklamę w tramwajach m. Torunia i plakatowanie na słupach miejskich

674

Konserwacja cennych barokowych krużganków przy kościele N. Panny Marii w Toruniu

Dnia 30. 9. komisja konserwatorska złożona z inżynierów architektów z Urzędu Wojewódzkiego Pomorskiego oraz konserwatora zabytków, zbadała konstrukcję cennych wczesnobarokowych krużganków przy gotyckim kościele N. Panny Maryi w Toruniu.

Ustalono, iż krużgankom tym nie grozi narazie żadne niebezpieczeństwo oraz przedyskutowano problem odnowienia bogatych, rzeźbionych w piaskowcu dekoracyj attyki tych krużganków.

W wyniku badań odkryto pod krużgankami szereg grobów należących do dawnego patrycjatu toruńskiego.

Konserwator pomorski stwierdził, iż krużganki zostały skomponowane jako architektoniczny zespół epitafiów połączonych z grobami kilku rodzin.

Ten niezwykle ciekawy dla historii kultury zabytek posiadający jednocześnie pierwszorzędną wartość artystyczną będzie w najbliższej przyszłości przedmiotem prac konserwacyjnych, które przywrócić mają jego pierwotny wygląd.

Niedziela sportowa w Toruniu

W nadchodzącą niedzielę odbędą się w Toruniu na boisku miejskim jesienne lekkoatletyczne mistrzostwa miasta z udziałem najlepszych zawodników Pomorza i Polski.

Program przewiduje konkurencje kobiece: 60. 100 i 4 × 100 mtr., skoki wdal i wzwyż, rzut dyskiem, oszczepem i kulą, oraz konkurencje męskie 100, 200, 400, 800, 5000, 4×100 mtr., wdal i wzwyż oraz o tyczce, rzut dyskiem, oszczepem i kulą.

Udział zgłosili m. in. Biniakowski, Popek, Klemczak, Hofman, Staruszkiewiczówna, Gawrońska, Książkiewiczówna tid.

Przed zawodami odbędzie się mecz piłkarski o mistrzostwo Pomorza między drużynami Unia — Tczew i WKS. Gryf — Toruń.

Ciekawe zawody piłkarskie odbędą się w nadchodzącą niedzielę, dnia 3 bm. na Stadionie Wojskowym przy Szosie Bydgoskiej.

O godz. 14-tej o mistrzostwo kl. C. spotkają się **Gryf III. i KS. KPW. „Pomorzanin".**

O godz. 15.30 **o mistrzostwo kl. B.** walczyć będą **KS. Mniszek z Grudziądza i KS. Jedność z Torunia.**

Zamach samobójczy

W dniu 30 września o godz. 21,15 w celu samobójczym napiła się płynu miedzianego Zielińska Genowefa, zam. w Toruniu, ul. Szczytna 21, którą odstawiono do szpitala miejskiego i po przepłukaniu żołądka zwolniono do domu. Przyczyn targnięcia się na życie nie ustalono.

Nabożeństwa różańcowe

W ciągu miesiąca października odprawią się w kościołach toruńskich nabożeństwa różańcowe według następującego porządku:

W kościele św. Jana odprawi się różaniec w dni powszednie o godz. 19,15, w niedziele zaraz po sumie; w kościele św. Jakuba w dni powszednie o godz. 18,30, w niedziele o godz. 15; w kościele Mariackim w dni powszednie o godz. 19, w niedziele o godz. 15 w kościele Chrystusa Króla w dni powszednie o godz. 19, w niedziele o godz. 15; w kościele na Podgórzu w dni powszednie o godz. 19, w niedzielę zaraz po sumie; w kościele garnizonowym w niedziele oraz w dni powszednie o godz. 19; w kaplicy oo. redemptorystów na Bielanach w dni powszednie o godz. 19 (dla dzieci o godz. 17), w niedziele o godz. 16.

Kiermasz na pomoc dla najbiedniejszych

Na dalekich przedmieściach Torunia osiadła nędza i bieda dla wielu mieszkańców miasta zupełnie nieznana. W tych środowiskach wzniesiono budynki — świetlice dla niesienia pomocy i opieki rodzinom bezrobotnym — prowadzi je Stowarzyszenie Świetlic Charytatywnych.

Celem uzyskania potrzebnych funduszów na tę zbożną pracę urządza Stowarzyszenie dnia 3 października od godz. 3 po południu w sali KPW (dawniej Wenecja) przy ulicy Grudziądzkiej 5-7 Kiermasz dochodowy.

Przewidziane są loteria fantowa, koło szczęścia, strzelanie do tarczy, wędka i dzwonek dla dzieci, — obfity i tani bufet.

Kiermasz urozmaicą występy dzieci i orkiestra kolejowa.

Ze względu na tak ważny i wzniosły cel kiermaszu uprzejmie prosimy o jak najliczniejszy udział.

Za Komitet kiermaszowy: Irena Łącka, Maria Raszejowa, O. St. Solarz.

Koncert Małcużyńskiego i Eug. Umińskiej

Laureat konkursu chopinowskiego w Toruniu

Witold Małcużyński wystąpi w Toruniu. Nie lada to sensacja dla świata muzycznego naszego grodu.

Witold Małcużyński, 22-etni świetny pianista, na 250 zgłoszonych kandydatów zajął w tegorocznym konkursie chopinowskim jako Polak I-sze miejsce, uzyskując nagrodę ministra spraw zagranicznych.

Nie wątpimy zatem, że we wtorek 5 bm. na koncercie Małcużyńskiego, który wystąpi razem ze znaną nam już z ustalonej opinii europejskiej skrzypaczką Eugenią Umińską, nie zabraknie nikogo, kto kocha muzykę.

Zabawa na rzecz LOPP.

W sobotę, dnia 2 bm. o godz. 20 odbędzie się zabawa Korpusu Podoficerskiego na rzecz LOPP., w salach Podoficerskiego Kasyna Garnizonowego przy ul. Przedzamcze. Do tańca przygrywać będą dwie orkiestry wojskowe.

Podgórz

Akademia na rzecz Tow. Popierania Budowy Szkół Powsz.

W niedzielę, dnia 3 października 1937 r. o godz. 18-tej w sali p. Kruszyńskiego „Central" Szkoły Powszechne Nr. 1 i 2 w Podgórzu — urządzają Koncert-Akademię — z której dochód przeznacza się na rzecz Towarzystwa Popierania Budowy Publicznych Szkół Powszechnych.

Kędy zapał tworzy cuda...

O Teatrze Ziemi Pomorskiej z okazji inauguracji nowego sezonu — słów kilka

Żyjemy w czasach, kiedy o sztuce wogóle mówi się nie wiele, a jeżeli się mówi, to z pewnem onieśmieleniem. Dzieje sztuki i kultury polskiej w ostatnich miesiącach nie przyniosły nam ani wewnętrznego zadowolenia — ani zaszczytu, szczegółów lepiej nie wspominać.

Sunt lacrimae rerum...

Jeżeli tak jest w większych centrach Rzeczypospolitej, to cóż mówić o naszym biednym Toruniu, gdzie od dawna już nic się nie dzieje.

— Hallo, hallo, tu mówi Teatr Ziemi Pomorskiej, ośmielamy się bardzo stanowczo zaprotestować przeciw twierdzeniom Szanownego Pana, jakoby cisza w dziedzinie sztuki była całkowita na wszystkich odcinkach naszego życia kulturalnego, w ubiegłym sezonie daliśmy w Toruniu 472 przedstawień, na prowincji 190, a prócz tego przedstawień dla młodzieży 30, premier wystawiliśmy 25, włączając w to dwa wznowienia z Junoszą Stępowskim i... — zaraz, zaraz, przepraszam oczywiście, o teatrze w pierwszej chwili nie myślałem, a zresztą Teatr Ziemi Pomorskiej pełni swój obowiązek z takim zapałem, a zarazem i konsekwencją, że rozbraja zupełnie i najzaciętszych zgryźlickich.

Istotnie prawdą jest, że w ubiegłym sezonie wystawiono dwadzieścia i kilka premier, w czem kilka sztuk z tzw. wielkiego repertuaru, do których należy: Nieboska Komedia, największy może sukces artystyczny sezonu, w oryginalnej inscenizacji Witolda Małkowskiego, pod reżyserią Piekarskiego z Brackim w roli Pankracego, — Wesele, wystawione z wielką miłością i z ogromnym solidarnym wysiłkiem całego zespołu. — Niespodzianka Rostworowskiego, pod reżyserią Stan. Wysockiej, grającej w tym rolę matki, ponadto dano kilka rzeczy klasycznych, a więc Damę Kameljową z pełną lirycznego natchnienia Stanisławą Mazarekówną, Szklankę wody, w której laury zasłużone zbierali Jadwiga Zaklicka i Surzyński, a dyrekcja za piękną wystawę i stylowe kostiumy, wreszcie Intrygę i miłość z Brackim jako Prezydentem i Wurmem — Piekarskim. Z imprez muzycznych oprócz Jachtu miłości Krzewińskiego i Wesołej Wdówki Lehara przypomnieć należy przedewszystkim Skalmierzanki Kamińskiego, prawdziwą perłę muzyki polskiej z 18-go wieku, wystawioną bardzo starannie, klasyczne przedstawienie popularne najlepiej przyjęte po Krakowiakach i Góralach, — a pamiętamy wszyscy, jaki sukces odniosła w niem Lucyana Bracka, doskonała zresztą Kliminą z Wesela, a obok niej Halina Doree.

Z lżejszego repertuaru dawano rzeczy starsze i nowe, ale umiejętnie dobierane, że wymienię chociażby Mysz kościelną Fodora, a z polskich Donata Małą Kitty z Jadwigą Zaklicką, reżyserowaną przez T. Trzcińskiego, a jeszcze z obcych Maturę przy współudziale i pod reżyserią Nuny Młodziejowskiej - Szczurkiewiczowej, wreszcie niezrównanego Papę Flersa i Caillaveta z Junoszą Stępowskim w roli tytułowej, no i co jeszcze, aha: Złoty Wieniec z Stanisławą Wysocką.

Przyznać trzeba że rejestr tego jest długi, aczkolwiek nie wszystko wymieniłem.

Widzimy chyba, że repertuar był dobrze ujęty, o wysokim poziomie, a ponadto urozmaicony.

Na zakończenie zaś sezonu zjechał do Torunia na gościnne występy Kazimierz **Junosza-Stępowski**, ów Jaśnie Wielmożny Pan polskiej sceny, pokazał nam przemiłego i beztroskiego **Papę**, wznowił **Azaisa**, zawsze niezawodnego, na specjalne a liczne żądanie publiczności, przeżywał Szambelana w **Głupim Jakubie**, a wreszcie otworzył monumentalną postać **cara Pawła I** w dramacie Mereżkowskiego.

Dyrektor Teatru Ziemi Pomorskiej Władysław Bracki

Przyznać trzeba, że każda sztuka wystawiona była starannie, że nie żałowano sił. Przypomnijmy sobie ów szczery i niekłamany patos Nieboskiej Komedii, przypomnijmy przedziwny i potężny nastrój, jaki panował na scenie naszej w Weselu, albo przecudną, liliowobarwną lirykę Damy Kameljowej i tyle innych na wskroś udanych wieczorów, a przyznamy z pewnością, że Teatr Ziemi Pomorskiej przez cały ubiegły sezon miał zasadniczą linię rozwoju stale wzniesioną ku górze, ku słońcu...

Pochwała należy się za to całemu zespołowi — wszyscy pełnili swój obowiązek z rzetelnym umiłowaniem swej pracy i z głębokim zrozumieniem tego wielkiego i doniosłego zagadnienia, jakim jest polski teatr tutaj, na zachodnich rubieżach Rzeczypospolitej. Toż to cały splot zagadnień i kulturalnych — i narodowych, i — państwowych!...

A ponieważ często najgłośniej mówią cyfry, więc niech mi będzie wolno zwrócić uwagę ogółu, że w najbliższym czasie Teatr Ziemi Pomorskiej obchodzić będzie bardzo interesujący jubileusz: **1000 przedstawień** w Toruniu, i **drugi 1000 przedstawień** na prowincji. Jak na trzyletnią działalność, to pokłosie bardzo obfite.

A jeżeli zważymy, że Teatr Ziemi Pomorskiej operuje środkami bardzo skromnymi, przy stale niedostatecznej subwencji, że publiczność, zwłaszcza na prowincji, jeszcze nie nauczyła się chodzić do teatru, że jeszcze podobno jest jakiś kryzys, który ludziom zamyka kieszenie i serca, jeżeli uprzytomnimy sobie to ryzyko, to wyjdzie z tego nieodzownie taki oto wniosek: Tylko ogromną ofiarność, tylko wielki zapał może dać w tak małych warunkach tak poważne wyniki. Widocznie dyrektor Władysław Bracki całą duszą tkwi w tej przedziwnej krainie „kędy zapał tworzy cuda!... Należą mu się za to serdeczne słowa uznania, ażeby wiedział, że nie napróżno pracuje, i ażeby w tej pracy nie ustawał mimo trudnych warunków, bo i w najtrudniejszych warunkach i w najgorszych czasach stale „trzeba naprzód iść i świecić".

Kazimierz Ulatowski.

(Dokończenie nastąpi)

W & F to szczytów szczyt!!

Obecnie, kiedy moda jesienna znajduje się w punkcie szczytowym, a także moda zimowa już rozpoczęła swój pochód, firma Walter & Fleck pragnie ponownie wystąpić publicznie z dowodami swej dzielności, które zachwycają nawet najwybredniejszych i w związku z jesienią mają sprawić ludziom wiele radości.
W całym domu panuje hasło:

Firma Walter & Fleck to szczytów szczyt!

I kto firmę Walter & Fleck zna, ten wie że teraz nastąpią prawdziwe dni świąteczne dla wszystkich jej klientów. Rzut oka na nowo udekurowane okna wystawowe firmy Walter & Fleck przekona również i Ciebie: „Tak — firma Walter & Fleck to szczytów szczyt"!

Walter & Fleck A.G.

magazyn mód w sercu Gdańska — Gdańsk, Langgasse nr. 62-66

Programy radiowe

Sobota, 2 października

PROGRAM OGÓLNOPOLSKI

6.15 Pieśń „Kiedy ranne wstają zorze." 6.18 Gimnastyka. 7.00 Dziennik poranny. 7.10 Muzyka (płyty). 8.00 Audycja dla szkół. 8.10—11.15 Przerwa. 11.15 Audycja dla szkół: „Śpiewajmy piosenki" — prowadzi prof. Tad. Mauzner. 11.40 Jan Brahms: Rapsodia na alt (płyty). 11.57 Sygnał czasu i hejnał z Krakowa. 12.03 Dziennik południowy. 12.15 Aktualna pogadanka rolnicza. 12.25 Orkiestra wileńska pod dyr. Władysława Szczepańskiego. 15.45 Wiadomości gospodarcze. 16.00 Teatr Wyobraźni dla dzieci: Słuchowisko „W pustyni i w puszczy" wg. powieści H. Sienkiewicza w opracowaniu Amy i Witolda Derków. 16.30 Uwertury — koncert w wykonaniu Orkiestry Adama Hermana. 17.00 Transmisja nabożeństwa z Ostrej Bramy. 17.50 Latarnia morska na Helu — felieton Stanisława Świderskiego. 18.10 Program na jutro. 18.15 Tarantele (płyty). 18.50 Pogadanka aktualna. 19.00 Węgierskie melodie w opr. Adama Eplera w wykonaniu orkiestry mandolinistów „Hejnał" pod dyr. Adama Eplera, zespołu gitarzystów i śpiewaka. 19.40 Pogadanka aktualna. 19.50 Wiadomości sportowe. 20.00 Audycja dla Polaków za granicą: „Teatr w świetlicy" — audycja w opracowaniu Henryk Ładosza. 20.45 Dziennik wieczorny. 20.55 „Oszczędna gospodarka paszami" — pogadanka — wygłosi Bolesław Składziński. 21.05 Przegląd wydawnictw — prof. Henryk Mościcki. 21.20 Fragment inauguracyjnego Koncertu Festiwalu Sztuki Polskiej. Transmisja z Warsz. Konserwatorium. Wyk.: Ewa Bandrowska - Turska (śpiew) i Henryk Sztompka (fortepian). 22.00 Muzyka taneczna w wykonaniu Małej Orkiestry P. R. pod dyr. Zdzisława Górzyńskiego z udziałem chóru Orlanda (piosenki). 22.50 Ostatnie wiadomości dziennika wieczornego. Przegląd prasy i Komunikat meteorologiczny.

ROZGŁOŚNIA POMORSKA

11.40—11.57 Jan Brahms: Rapsodia na alt (płyty z Warszawy). 12.15—12.25 Aktualna pogadanka rolnicza (z Warszawy). 13.00—14.00 Orkiestry i soliści — (płyty). 15.00 Pogodna muzyczka (płyta za płytą). 15.40—15.45 Wiadomości z Pomorza. 18.00 Morze i Pomorze w literaturze pięknej „Hoborki jadą do Gdańska" — dziewczęta kaszubskie sprzedają ryby w Gdańsku. Recytacja wyjątku z powieści Artura Gruszeckiego „Tam gdzie się Wisła kończy". 18.10 Muzyka polska (płyty). 18.45 Wiadomości sportowe z Pomorza. 23.00 Tańce i piosenki (płyty).

Niedziela, 3 października

PROGRAM OGÓLNOPOLSKI

8.00 Sygnał czasu i pieśń „Ave Maria". 8.05 Dziennik poranny. 8.15 Audycja dla wsi: 1. Gazetka rolnicza. 2. Muzyka (płyty). 3. Co słychać wśród rolników — gawęda red. Józefa Raczkowskiego (z Poznania). 9.00 Transmisja nabożeństwa z kościoła św. Krzyża w Warszawie. Po nabożeństwie: Jan Sebastian Bach. 11.30 Reportaż z życia. 11.57 Sygnał czasu i hejnał z Krakowa. 12.03 Przegląd kulturalny. 12.15 Transmisja z sali „Roma". Koncert z udziałem Jana Kiepury. W przerwie: „W opałach" — opowiadanie Mieczysława Zydlera, czyta Jerzy Ronard - Bujański. 14.15 Muzyka rozrywkowa (płyty). 14.45 Audycja dla wsi. 15.45 „Wszystkiego po trochu" — audycja dla dzieci. 16.05 Koncert muzyki bułgarskiej z okazji święta narodowego Bułgarii. Wykonawcy: Jadwiga Hennert — śpiew, Michał Zabeyda - Sumicki — śpiew, Stanisław Jarzębski — skrzypce. Przy fortepianie prof. Ludwik Urstein. 16.45 „Anielcia i życie" — powieść mówiona Heleny Boguszewskiej. 17.00 Koncert rozrywkowy. Wykonawcy Mała Orkiestra P. R. pod dyr. Zdzisława Górzyńskiego, Ola Obarska, Jan Ciżyński — piosenki, Jan Ławrusiewicz i Marian Orzechowski — wibrafony, Tadeusz Zygadło — skrzypce. 19.00 „Zegar pana Tomasza" — Kurant staroświecki osnuty na fragmentach pism Michała Bałuckiego (w 100-lecie urodzin pisarza). Opracowała Krystyna Grzybowska. 19.30 William Primrose gra. 20.00 Koncert chóru męskiego. 20.40 Przegląd polityczny. 20.50 Dziennik wieczorny. 21.00 Wiadomości sportowe ze wszystkich Rozgłośni P. R. 21.20 „Wesoła Syrena" w opracowaniu Mariana Hemara. 21.50 Reportaż. 22.00 I audycja z cyklu „Najpiękniejsze pieśni Stanisława Moniuszki". 22.25 Oktet J. H. Squire'a (płyty). 22.50 Ostatnie wiadomości dziennika wieczornego i Komunikat meteorologiczny.

ROZGŁOŚNIA POMORSKA

8.35 Audycja dla wsi. 8.50—9.00 Muzyka z płyt. 12.03 „Przegląd teatralny" — omówi dr. Jan Piechocki. 14.15 Wesoła muzyczka (płyty). 15.45 „Do roboty ujać młoty". Audycja w opracowaniu Tadeusza Szlezaka i Józefa Nowakowskiego w wykonaniu uczniów Szkoły Powszechnej nr. 5. 19.30 W jesienny wieczór — audycja słowno - muzyczna. 20.20 Gawęda warmińska — w opracowaniu Kuby z pod Wartenborka. 20.30 Program na jutro. 20.35 Wiadomości sportowe z Pomorza. 22.25 Na zabawie ludowej i dancingu.

Poniedziałek, 4 października

PROGRAM OGÓLNOPOLSKI

6.15 Pieśń „Kiedy ranne wstają zorze." 6.18 Gimnastyka. 7.00 Dziennik poranny. 7.10 Muzyka (płyty). 8.00 Audycja dla szkół. 8.10—11.15 Przerwa. 11.15 Audycja dla szkół. 11.40 „Od warsztatu do warsztatu": „Kuśnierze o swoim zawodzie". 11.57 Sygnał czasu i hejnał z Krakowa. 12.03 Audycja południowa. 15.30 Wiadomości gospodarcze. 15.45 „Z pieśnią po kraju" — audycję poprowadzi prof. Bronisław Rutkowski. 16.15 Trio Salonowe P. R. 16.50 Pogadanka aktualna. 17.00 W 100-lecie fotografii — odczyt — wygłosi dr. Kazimierz Maślankiewicz (z Krakowa). 17.15 Recital fortepianowy Haliny Sembratówny. 17.50 Reportaż z obozu wypoczynkowego robotników w Zeleniance (ze Lwowa). 18.00 Wiadomości sportowe. 18.10 Lekkie parafrazy popularnych kompozycyj (płyty). 18.35 Audycja dla wsi. 19.00 Audycja żołnierska. 19.30 „Dyskutujmy": „Czytelnik i jego dziennik" — dyskusję zagai Adam Nechay. 19.50 Pogadanka aktualna. 20.00 Melodie operetkowe w wykonaniu Małej Orkiestry P. R. pod dyr. Zdzisława Górzyńskiego. 20.45 Dziennik wieczorny i Pogadanka aktualna. 21.30 Nowości poetyckie — omówi Władysław Sebyła. 21.50 Koncert wieczorny. 22.50 Ostatnie wiadomości dziennika wieczornego, Przegląd prasy i Komunikat meteorologiczny.

Wyrób Polskiej Spółki Akcyjnej „PERSIL" w Bydgoszczy 6744

Nasze instytuty kosmetyczne udzielają bezpłatnyh porad:
TORUŃ „Juno", Katarzyny 1.
BYDGOSZCZ, „Cédib", Słowackiego 1.
GDYNIA „Ingrida" Świętojańska 39.
6739

OKAZJA

Dom w śródmieściu Grudziądza

2 piętrowy, 28 ubikacji, który na życzenie może być całkowicie opróżniony

do sprzedania.

Wiadomość (oferty) w Redakcji „Dnia Grudziądzkiego Ilustr.", telefonicznie w godz. 8—15. Nr. tel. 1146. 6708

Skórki futerkowe 6579

wszelkiego rodzaju jak: **Seal, karakuły, oposy, skunksy, lisy, etc. skórki i blamy na futra damskie i męskie, na kożuchy i kamizelki** oraz **skóry owcze na koce i dywaniki** sprzedaje tanio i przyjmuje wszelkie skóry do wyprawy i farbowania

Pom. Centrala Surowców

Tczew, ul. Zamkowa 8. Telefon 1093

Jacht żaglowy

8,50 x 2,50, 35 m. kw. dąb, mahoń, ożaglowany 60 m. kw. żagli zapas motor z rozrusznikiem i masz. wytwarz. światło, oświetlenie elektryczne, 6 miejsc do spania, urządzenia, szafy i td. pewny do użytku, pobudowany 1935 r. Wartość nowego 12,000 guld. z różnymi przyborami **zaraz tanio sprzeda ERNST KUMMER, Gdańsk,** Grosse Wollwebergasse 2/3. 6780

wiem wie każde dziecko

w KOLEKTURZE

DZIERŻANOWSKIEGO

6749 **Centrala: Warszawa, Nowy Świat 64. Oddział: Gniezno, Chrobrego 2.**

TAM ZAWSZE PADA WIELE WYGRANYCH.

Piece kaflowe
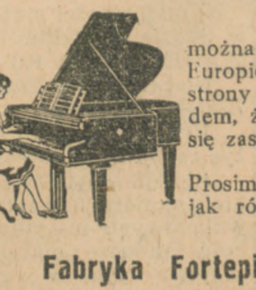
oraz wszelkie **prace zduńskie** fachowo i solidnie **wykonuje**

ST. WYCZYŃSKI, mistrz zduński

Telefon 2643 **TORUŃ** ul. Szewska 7

Kafle kolorowe po cenach fabrycznych na składzie. 6572C

Fortepiany i Pianina SOMMERFELDA

można spotkać nietylko w całej Europie, lecz nawet z drugiej strony oceanu. Jest to dowodem, że instrumenty te cieszą się zasłużonym uznaniem i powodzeniem.

Prosimy o żądanie katalogów jak również o zwiedzenie naszego składu. 5520

Fabryka Fortepianów i Pianin

B. SOMMERFELD

Bydgoszcz, ul. Śniadeckich 2.

DYKTY

mokroklejone
oraz
suchoklejone:

dębowe, jesionowe, mahoniowe, sosnowe, brzozowe i olszowe, we wszystkich rozmiarach i grubościach od 3 do 30 mm.

Płyty stolarskie listewkowe, płyty xylotektowe. Forniery krajowe i zagraniczne.

Kleje skórne, kostne i zimne. Najtańsze źródło zakupu — skład dykt i fornierów firmy

PIOTR BARAJ

Bydgoszcz, Zbożowy Rynek 7

Telefon 28-33. (5181B

MEBLE

DLA KAŻDEJ KIESZENI I DLA KAŻDEGO GUSTU POLECA ZNANA FIRMA

ZENON KOWALEWSKI

Toruń - Rynek Nowomiejski 18. Tel.: 13-32.

Meble stylowe na zamówienie.
Dogodne warunki spłaty.

6494 **Stała wystawa mebli** **Stała wystawa mebli.**

Radio detektory

czułe głośniki

radio-sprzęt, żarówki

najtaniej poleca

ELEKTRO-RADIO

Toruń, Piekary 22. 6135C

Galanteria męska w dużym wyborze!

„KONFEKPOL" **Skład konfekcji damskiej, męskiej i dziecięcej oraz galanterii**
Gdynia, Świętojańska 40

ZAWIADAMIA

iż skład został już zaopatrzony **na sezon zimowy** w najelegantsze
płaszcze damskie z futrem już od 35 zł
Płaszcze męskie najnowsze desenie od 32 zł
Płaszczyki dziecięce i przepisowe w dużym wyborze.

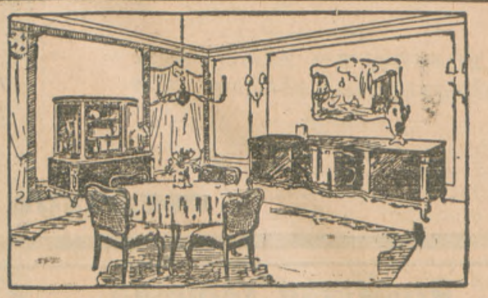
„KONFEKPOL"
GDYNIA, ul. Świętojańska 40
6789

Ceny na ogół bardzo niskie!

Jesionki — płaszcze damskie
Płaszcze szkolne
Płaszczyki dziewczęce
najkorzystniej w firmie
A. STEFAŃSKA, Toruń, Szeroka 8
Poranniki, swetry, bielizna — galanteria
6729 KREDYT NA ASYGNATY.

Bar Bachus
Gdynia, ul. Antoniego Abrahama 18, t. 2693
Od dnia 1 października b. r.
znajduje się pod
nowym kierownictwem
Franciszka Kowackiego
Obficie zaopatrzony bufet
zimny i gorący, wyśmienite
śniadania, obiady i kolacje
prowadzone pod kierownictwem
specjalistów i fachowców
6723

Międzynarodowe Towarzystwo Budowy Okrętów i Maszyn Sp. Akc.
The International Shipbuilding and Engineering Co. Ltd.
Stocznia Gdańska
Gdańsk, Werftgasse 8. Tel. 23441
Budowa i naprawa statków morskich i rzecznych wszelkiego rodzaju.
Budowa i naprawa wagonów.
Budowa silników spalinowych i gazowych.
Prądnice i silniki elektryczne.
Transformatory do wszelkich celów.
Transformatory do spawania elektr.
Urządzenia cukrowni.
Urządzenia chłodnicze. 6781
Maszyny dla przemysłu gumowego.
KONSTRUKCJE ŻELAZNE
DŹWIGI, MOSTY
ODLEWNIA DZWONÓW.

MEBLE solidne, kupisz najkorzystniej wprost z fabryki
E. BRONIKOWSKI i Syn
Bydgoszcz, ul. Nakielska 135. Telefon 31-58
(końcowy przystanek tramwaju linii Wilczak) (2648

Ufa-Palast
Gdańsk, Elisabethkirchengasse 2
tel. 24600.

Lida Baarova — Mathias Wieman
w filmie Ufy
Patrioci
(Patrioten)
Z udziałem: Hilde Körber, Paul Dahlke,
Bruno Hübner, Kurt Seifert.
Produkcja i Reżyseria: Karl Ritter
Film pełen niezwykłych wrażeń i wydarzeń, który zamyka się tragicznie miłością między Francuzką i Niemcem podczas wojny światowej.
Promienie Roentgena
(Pöntgenstrahlen)
Film kulturalny 6783
Najnowszy tygodnik dźwiękowy Ufy.
Początek: W dni powszednie o godz. 4, 6.15 i 8.30
w niedzielę o godz. 3, 5, 7 i 9.

Przyszłość Twoją widzi

najsłynniejszy Jasnowidz psychografolog, uznany przez Zw. Międzynarodowy Metapsychików, Mistrz Wiedzy Tajemnej WOMOUTH obdarzony fenomenalnym darem jasnowidzenia w transie medialnym. Powie czy masz i kiedy szczęście w grze loteryjnej oraz wybierze zupełnie bezpłatnie szczęśliwy numer losu, który pod gwarancją musi być wygrany. Dowodem tego są w moim posiadaniu setki listów dziękczynnych od osób, które wygrały przeze mnie po 100.000, 50.000 i inne. Na żądanie przepowiadam przeszłość i przyszłość, opracowuję horoskopy i analizy grafologiczne. Daję możność zdobycia miłości pożądanej osoby. Nie zwlekaj, pisz jeszcze dziś, nic nie ryzykując a skorzystasz wiele. Podaj imię i nazwisko, datę urodzenia oraz załącz zł. 1,— znaczk. poczt. na koszty portowo-kancel. Bez załączenia znaczków odpowiedzi nie udzielam. W 39 loterii klas. padła wielka wygrana 100.000 złotych na Nr. 53.915 wybrany przez medium TAMARA i jasnowidza WOMOUTHA. Jasnowidz WOMOUTH, Kraków, ul. Straszewskiego 25.

SPRZEDAMY TANIO I NA DOGODNYCH WARUNKACH KREDYTOWYCH
w drodze dobrowolnego przetargu ofertowego
DWIE NIERUCHOMOŚCI,
z których

pierwsza znajdująca się w Grudziądzu przy ul. Kościelnej nr. 10 (dawn M. Rucińskiego) nadaje się **na przedsiębiorstwo przemysłowe lub większy warsztat rzemieślniczy** i składa się z domu mieszkalnego z oficyną-magazynem,

druga położona w Jabłonowie Pom. przy ul. Grudziądzkiej 6 i 6a składa się z 2 domów mieszkalnych z znajdującymi się w nich dawnymi **lokalami: restauracyjnym i sklepu kolonialnego,** oraz z zabudowaniem gospodarczym i ogrodem.

Najniższa cena przetargowa za każdą nieruchomość wynosi zł. 24.000.

Oferty na każdą poszczególną nieruchomość z podaniem ceny i szczegółowych warunków zapłaty prosimy składać do Pomorskiej Wojewódzkiej Komunalnej Kasy Oszczędności w Toruniu. Do oferty dołączyć należy dowód złożenia kaucji gotówką lub w dokumentach o pupilarnej wartości w wysokości 10% oferowanej ceny, która w razie nieprzyjęcia oferty zostanie zwrócona bezzwłocznie po terminie przetargowym.

Otwarcie ofert na nieruchomość w Grudziądzu nastąpi w dniu 16 października br. o godz. 10, a na nieruchomość w Jabłonowie również tegoż dnia o godzinie 10.30.

Zastrzega się prawo nieprzyjęcia poszczególnych ofert.

Bliższych informacyj udziela **Pomorska Wojewódzka Komunalna Kasa Oszczędności w Toruniu,** ul. Fosa Staromiejska nr. 1, telefon 2311.

Nieruchomość w Grudziądzu oglądać można po uprzednim zgłoszeniu się w Banku Ludowym w Grudziądzu, ul. Wybickiego 7, záś nieruchomość w Jabłonowie po zgłoszeniu się u p. N. Piaszczyka w Jabłonowie Pom., ul. Piecewska 2. (6730

FABRYKA CACAO
PRZEDSTAWICIELSTWA
WE WSZYSTKICH WIĘKSZYCH MIASTACH POLSKI

Tylko 2 grosze
kosztuje 1 filiżanka kakao **„Hollanda"**
„Lukullusa"!
zatem **tańsze**, a ponadto **pożywniejsze** od kawy i herbaty
Żądajcie wyłącznie, sporządzone według holenderskiej recepty,
KAKAO „HOLLANDA" LUKULLUS'A!
6608

Numer akt: II. 3428/34. (6777

OBWIESZCZENIE
O LICYTACJI NIERUCHOMOŚCI.

Komornik Sądu Grodzkiego w Grudziądzu rewiru II, Michał Dobrzański, mający kancelarię w Grudziądzu ul. Piłsudskiego Nr. 72, na podstawie art. 676 i 679 k. p. c. podaje do publicznej wiadomości, że dnia 6 listopada 1937 r. o godz. 10 w Grudziądzu w Sądzie Grodzkim odbędzie się sprzedaż w drodze publicznego przetargu należącej do dłużnika rolnika Stanisława Wojtaka zam. w Kol. Polczy nieruchomości: wiejskich, położonych w Wiewiórkach pow. Grudziądz, składających się z domu mieszkalnego, stajni i roli o łącznym obszarze 8.56.60 ha.

Nieruchomości mają urządzoną księgę hipoteczną w Sądzie Grodzkim w/m oznaczenie hipoteczne Wiewiórki karta 100 i 101.

Nieruchomość oszacowana została na sumę zł. 7.755,—, cena zaś wywołania wynosi zł. 4.353,—.

Przystępujący do przetargu obowiązany jest złożyć rękojmię w wysokości zł. 775,50.

Rękojmię należy złożyć w gotowiźnie albo w takich papierach wartościowych bądź książeczkach wkładowych instytucyj, w których wolno umieszczać fundusze małoletnich. Papiery wartościowe przyjęte będą w wartości trzech czwartych części ceny giełdowej.

Przy licytacji będą zachowane ustawowe warunki licytacyjne, o ile dodatkowym publicznym obwieszczeniem nie będą podane do wiadomości warunki odmienne.

Prawa osób trzecich nie będą przeszkodą do licytacji i przesądzenia własności na rzecz nabywcy bez zastrzeżeń, jeżeli osoby te przed rozpoczęciem przetargu nie złożą dowodu, że wniosły powództwo o zwolnienie nieruchomości lub jej części od egzekucji, że uzyskały postanowienie właściwego sądu, nakazujące zawieszenie egzekucji.

W ciągu ostatnich dwóch tygodni przed licytacją wolno oglądać nieruchomość w dni powszednie od godz. 8-ej do 18-tej, akta zaś postępowania egzekucyjnego można przeglądać w Sądzie Grodzkim w Grudziądzu ul. Ks. Budkiewicza Nr. 19/23, sala Nr. 20.

Grudziądz, dnia 25 września 1937 r.

Komornik: (—) M. Dobrzański.

Heraldycznych
informacji wszelkiego rodzaju, Herby, Rodowody, Pieczątki Herbowe i kamienie. Odwrotną pocztą załatwia:
Archiwum Heraldyczne
Warszawa. Królewska 29/55.
6506

Sprzedam
kompletne urządzenie do kolonialki, z aparatami do kawy i t. p. Ida. Starogard, Chojnicka 64 6727

BYDGOSZCZ
Futra
wszelkiego rodzaju, najsolidniej wykonuje przodujące, najpopularniejsze na Pomorzu kuśnierstwo Stanisław Rudak, Bydgoszcz, Dworcowa 70 (narożnik ul. Matejki), telefon 19-05
6423 B

Pianino
używane w dobrym stanie bardzo korzystnie na sprzedaż. Oferty do Administracji „Dnia Bydgoskiego II." Bydgoszcz, ul. Dworcowa 25 pod 1313. 6069M

GRUDZIĄDZ
Angielskiego
(konwersacji i korespondencji handlowej) udzielam. Gąsiorowska, Grudziądz, Kujota 60. 6775

Zlecenie Nr. 1049/IX. (6731

PRZETARG
Więzienie w Toruniu, ul. Piekary 53 ogłasza na dzień 9 października 1937 r. godz. 10

przetarg nieograniczony na dostawę artykułów żywnościowych.

O warunkach przetargu i dostawy zainteresowani mogą informować się u Naczelnika wspomnianego więzienia w godzinach urzędowych.

Numer akt: Km. II. 2230/35. (6778

OBWIESZCZENIE
O LICYTACJI NIERUCHOMOŚCI.

Komornik Sądu Grodzkiego w Grudziądzu rewiru II, Michał Dobrzański, mający kancelarię w Grudziądzu ul. Piłsudskiego Nr. 72, na podstawie art. 676 i 679 k. p. c. podaje do publicznej wiadomości, że dnia 6 listopada 1937 r. o godz. 10 w Grudziądzu w Sądzie Grodzkim odbędzie się sprzedaż w drodze publicznego przetargu należącej do dłużników Kazimierza i Henryki Wolskich nieruchomości miejskiej, położonej w Grudziądzu ul. Sobieskiego 2, składającej się z domu mieszkalnego, chlewu i domu w ogrodzie oraz ogrodu ozdobno-owocowego.

Nieruchomość ma urządzoną księgę hipoteczną w Sądzie Grodzkim w/m oznaczenie hipoteczne tom 50, 45, 66 wykaz L. 1535, 1409 i 1881.

Nieruchomość oszacowana została na sumę zł. 49.197,50, cena zaś wywołania wynosi zł. 36.898,—.

Przystępujący do przetargu obowiązany jest złożyć rękojmię w wysokości zł. 3.690,—.

Rękojmię należy złożyć w gotowiźnie albo w takich papierach wartościowych bądź książeczkach wkładkowych instytucyj, w których wolno umieszczać fundusze małoletnich. Papiery wartościowe przyjęte będą w wartości trzech czwartych części ceny giełdowej.

Przy licytacji będą zachowane ustawowe warunki licytacyjne, o ile dodatkowym publicznym obwieszczeniem nie będą podane do wiadomości warunki odmienne.

Prawa osób trzecich nie będą przeszkodą do licytacji i przesądzenia własności na rzecz nabywcy bez zastrzeżeń, jeżeli osoby te przed rozpoczęciem przetargu nie złożą dowodu, że wniosły powództwo o zwolnienie nieruchomości lub jej części od egzekucji, że uzyskały postanowienie właściwego sądu, nakazujące zawieszenie egzekucji.

W ciągu ostatnich dwóch tygodni przed licytacją wolno oglądać nieruchomości w dni powszednie od godziny 8-ej do 18-ej, akta zaś postępowania egzekucyjnego można przeglądać w Sądzie Grodzkim w Grudziądzu ul. Ks. Budkiewicza 19/23 sala nr. 20.

Grudziądz, dnia 23 września 1937 r.

Komornik: (—) M. Dobrzański.

Piegi-plamy, wyrzuty
usuwa
KREM i MYDŁO
NINON
dawniej Benegnina
Puder Ninon jako konieczny dodatek nadaje cerze przepiękny wygląd i naturalną świeżość.
Cena kremu 1.75 zł.
mydła 1.00 zł.
295 pudru 1.00 zł.
Główny skład i wytwórnia
Apteka i drogeria
pod Łabędziem
Magistrą JANA STENCLA
Grudziądz, Rynek 20, tel. 142.

Po rozbiórce domu
natychmiast do sprzedania piece kaflowe, drzwi, okna, zlewy, panel sosnowa polerowana. Informacje: Podmurna 93-95, godz. 15-16.

HURT DETAL
DYKTY
we wszystkich rozmiarach i jakościach
poleca najtaniej
Skład Drzewa i Hurtownia Dykt
Toruń
Czerwona Droga nr. 23.
telefon 1518
obok Domu Społeczn. 6659

ZEGARY
zegarki, platery, kryształy oraz obrączki ślubne, polecam w najnowszych fasonach
Kazimierz Bibik
mistrz zegarmistrzowski
Zaprzysiężony Rzeczoznawca Sądowy.
5956
Toruń, Stary Rynek 39
róg Szerokiej. **Telef. 1292.**

NA JESIEŃ I ZIMĘ!
Palta męskie - jesionki - ubrania
mundurki i płaszcze szkolne
kurtki — spodnie najtaniej
A. Zieliński, ul. Różana 4
5527 przy łuku Cezara

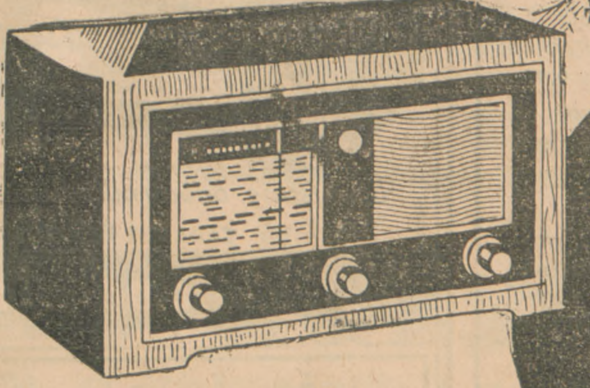
SALON FRYZJERSKO-DAMSKI
LEON CHOJNICKI
TORUŃ, SZEROKA 46 I. p.
poleca 5830
farbowanie włosów nowoczesną i wypróbowaną farbą o 25 naturalnych odcieniach marki
SWIFT-REFECT.
Doskonałe wyniki przy trwałej ondulacji

Szlifiernia
szkła, fabryka luster
szklarnia
budowlana i artystyczna, oprawa obrazów, **artykuły** piśmienne, papiery, zeszyty, przybory szkolne i t. p.
poleca po cenach konkurencyjnych 5933
Firma **J. Felski, Toruń, Małe Garbary nr. 2.**

MEBLE
JADALNIE - SYPIALNIE
GABINETY - KUCHNIE
6677 FOTELE - TAPCZANY
DYWANY
Solidne wykonanie — Niskie ceny —
poleca firma
BRACIA TEWS
TORUŃ, ulica Mostowa 30.
Od 40 lat przodujące przedsiębiorstwo na Pomorzu!
Magazyn zadowolonych klientów.

Piękno tonu decyduje!...

A WIĘC RADZIMY PRZED KUPNEM PORÓWNAĆ OBEJRZEĆ I POSŁUCHAĆ

TELE FUNKEN

Radio TELEFUNKEN
harmonia tonów - symbol jakości
6738

TORUŃ

TRYKOTY 6758
SWETRY
damskie, męskie i dziecięce
DUŻY WYBÓR
wełen pończoszniczych
P. SKŁADANOWSKI
Toruń, St. Rynek 24.
KREDYT NA ASYGNATY

UWAGA!
Dotąd niebywałe, **leżanki po 25.— zł.** reklamowo - tanio różne meble.
Sprzedaż Mebli
Toruń, Prosta 5.
4590

Łóżka metalowe
oraz **leżanki, tapczany i materace** poleca
Władysław Chrząstowski
„Materac"
Rynek Nowom. 1.
Telef. 2586. 6573

Kawiarnia-Restauracja
Toruń, Mickiewicza 90
tel. 27-92
właśc. **M. Tomaszewska**
poleca: 6189C
Śniadania
Obiady
Kolacje
sposobem domowym na czystym maśle
Napoje orzeźwiające
Wina - kawa
Bilard automatyczny
Ceny niskie.

TRWAŁĄ ondulację
aparatem elektrycznym i parowym
najtaniej wykonuje
B. SŁUPSKI
TORUŃ, BYDGOSKA 58

Bezpłatny
kurs haftu urządza firma „SINGER" — Toruń, od 4 do 16 października. Maszyny do szycia na spłatę po zł. 15 miesięcznie. 6593

Nowootwarta
Restauracja Obywatelska
Toruń, ulica Warszawska 14
wejście z Poniatowskiego
zaprasza na
świniobicie
w dniu 2 października br.
Równocześnie poleca swą wyborową kuchnię i dobrze pielęgnowane piwa, wódki i likiery.
Z poważaniem
6742 **Eugenia Wagner**
wz. Ignacy Stęszewski

Kosztorysy, projekty
kierownictwo budowy oraz oszacowania **nieruchomości i mieszkań** w sprawach spornych wykonuje
Jan Trzoska
em. urzędnik budown. państw.
zaprzysiężony biegły w sprawach budowlanych. 6390
Toruń, Sienkiewicza 5, m. 3.

Trykotaże
solidnie wykonuje Wytwórnia Sabiny Szeflerowej Toruń, Mostowa 32, II piętro tel. 2212. 6401C

Wszelkie roboty
ślusarskie, wiercenie studzien, oraz **odlewy żeliwne** wykonuje szybko i tanio
Firma „PEDAB" w Toruniu,
ul. Koszarowa 15/17 (9610

Lekcyj niemieckiego
udzielam zbiorowo dzieciom w wieku przedszkolnym i dorosłym. Zgłoszenia pod nr. „24" do „PAR'A", Szeroka 46. 6692

Meble
każdego rodzaju na dogodnych warunkach zakupisz
J. Cettler, Toruń
Krzyżacka 8.
Ceny niskie — Wykonanie solidne. 6010

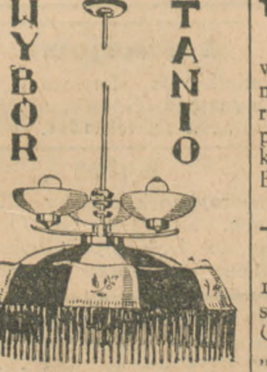
Zakład krawiecki
Jabłoński, Toruń, Stary Rynek 22, wykonuje według najnowszego kroju, garderobę damską, męską, solidnie, tanio. 6761

Jesień 1937
Korzystnie i w wielkim wyborze polecam:
płaszcze damskie
płaszcze męskie
płaszcze szkolne
kurtki
ubrania
mundurki
oraz stale nowości w artykułach męsk.
W DOMU KONFEKCYJNYM
Zygmunt Orcholski
Szeroka 22 **obok Pomorzanki**

Różańce
Podarunki do chrztu św.
jak i wszystkie inne przybory religijne
w składzie specjalnym
J. Busiakiewicz
TORUŃ 6676
Chełmińska 24, tel. 1438.

Tynk szlachetny
pierwszorzędnej jakości
w różnych kolorach
do nabycia w firmie
M. Czubek i Ska
Toruń, Piernikarska 3-7.
Telefon 1643 (6378

WYBÓR TANIO

G. HEYER
SZEROKA 6
tel. 1517 6678Ck

Sprzedam
drzewo olszowe, opałowe i użytkowe oraz gotowe słupy sosnowe $2^1/_2$ mtr wysokie do parkanu. Oferty „Dzień Pomorza" pod nr. 6694.

Tłumacz przysięgły
w Okręgu Sądu Apelacyjnego udziela lekcji języka rosyjskiego osobno i grupowo oraz tłumaczy wszelkie dokumenty. Toruń, Bydgoska 39, m. 2, tel. 28-38. 6547Ck

Szyny kolejki
$1^1/_2$ kilometra w dobrym stanie kupię natychmiast. Oferty do administracji pod „58.12". 6745

Sprzedam
torf do eksploatacji w roku przyszłym (2 morgi). Zgłoszenia: „Dzień Pomorza" Toruń, pod nr. 6695.

Kapustę
białą w głowach sprzedaję wagonowo, W. Ciemiński, Toruń, Kościuszki 3, telefon 1905. 6760

Plac budowlany
narożnik 500 m², tanio na sprzedaż, Św. Jerzego 53. 6759

Odnajmę
dwa elegancko urządzone pokoje, solidnemu człowiekowi. Toruń, Mickiewicza 86 m. 6. 6763

Pokój umeblowany
frontowy z oddzielnym wejściem od zaraz. Toruń, Moniuszki 27 m. 5 275C

3-pokojowe
mieszkanie z wygodami (łazienka), słoneczne, na Matejki do wynajęcia. Wiadomość od godz. 12—14, Toruń, ul. Mickiewicza 41, m. 3. 6500

Szkoła Tańców
Janiny Werny rozpoczyna kurs 3 października. Toruń, Stary Rynek 16. 6693

Modystkę
na stałą posadę poszukuje od zaraz A. GĘBARSKA, Toruń, ul. Szeroka 32, I ptr. Salon kapeluszy damskich, 6697Ck

Okucia budowlane piecowe
Blachy cynkowe
poleca tanio
P. Tarrey, Toruń
Tel. 20 93
St. Rynek 23.
5937

Piecyk gazowy
do pieczenia tanio sprzedam Toruń, Moniuszki 27 m. 5. 275C

Jak zawsze świeże i smaczne u Maćkowiaka
dzisiaj w sobotę
specjalność:
Kuropatwa ze słoniną
Kaczka pieczona
Kurczak
Flaki
6764

Angielskich
i niemieckich lekcyj oraz konwersacji udziela kwalifikowany pedagog. Uczniom i uczennicom, zniżka. Toruń, Mickiewicza 18. 6797

Skład obuwia
M. Doga
Szeroka 8
Poleca obuwie wszelkiego rodzaju wg. najnowszych fasonów.
Obsługa fachowa przy cenach przystępnych. 6762

Poszukujemy
większych ubikacji fabrycznych możliwie na Bydgoskim Przedmieściu „Ogniwo" wytwórnia elementów galwanicznych w Toruniu Bydgoska 16/18. 6798

Uprzejmie zapraszamy Panie Domu na

bezpłatne

PRZEDSTAWIENIA FILMOWE

w kinie LIDO w GDYNI

które odbędą się w czasie
od **4-go** do **9-go** października włącznie.
Początek punktualnie o godzinie 14,30

6791

Program:

1. **Wielkie Pranie u PAŃSTWA MISIÓW**
   Barwny film dźwiękowy.
2. **PERSIL** Film ten porusza problem prania, począwszy od starożytnych Rzymian, aż po dzień dzisiejszy, przebieg fabrykacji **PERSILU** oraz sposób zastosowania
3. **SYMFONIA KUCHENNA**
   Wesoły dźwiękowiec rysunkowy.

WSTĘP TYLKO DLA DOROSŁYCH

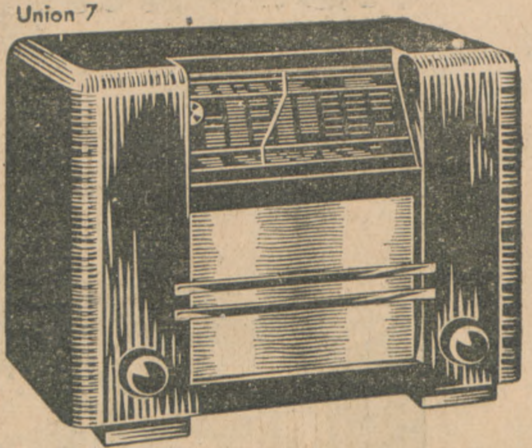
Z poważaniem
PERSIL - Polska Spółka Akc. - Bydgoszcz

RADIO-UNION

wprowadza na rynek najnowsze modele odbiorników, produkowanych na zasadzie licencji **koncernu ORION, Budapest,** i wyposażonych w liczne patentowane udoskonalenia.

Radio Union

Union 7

UNION 7: 7-obwodowy super z „okiem elektrycznym". Odbiór stacji z całego świata. Piękny ton. Ciche strojenie. Patentowany kondensator antymikrofoniczny.

UNION LUX: super najwyższej klasy — wkrótce się ukaże. Szczegóły w prospektach.

UNION 3:
nowoczesny odbiornik 3-pentodowy. Specjalnie udoskonalony zakres fal krótkich. Silna pentoda końcowa AL 4. Duży elektrodynamiczny głośnik.

Wszystkie odbiorniki Union montowane są na mocnych metalowych chassis.

ŻĄDAJCIE DEMONSTRACJI W POWAŻNIEJSZYCH SKLEPACH RADIOWYCH.

6638

—naprawdę doskonałe odbiorniki!

Kamienica

nowa, 5 minut od centrum miasta, luksusowo wykończona, parkiety, balkony, kamienna klatka schodowa, oddzielne łazienki, dochód 5 300, cena 53 000 wpłaty 30 000 — 40 000 reszta według ugody. PIASECKI, Wielkie Garbary 21. 6756

Mostowa 17 Restauracja-Dancing Telefon 26-76

„POD ORŁEM"

Właśc.: Cz. Smigielski

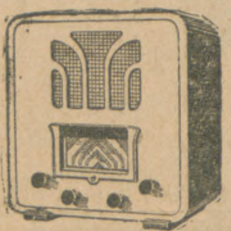
Po gruntownej renowacji sali dancingowej

Dziś otwarcie sezonu zimowego **Dziś**

W programie artystycznym udział biorą:
Słynny w Europie i Ameryce polski duet taneczny

HEINRICH

tancerka **ST. BEDNARCZYKÓWNA**
duet taneczny sisters **„NEGRESKO"**
Świetna tancerka charakterystyczna 6767
Halina SWITALSKA
Do dancingu przygrywa nowozaangażowany zespół
Braci Paździejewskich
W niedzielę i święta „Five o'clocki" od 5 p. p. z występami artystów.

6141

Radia nowe i okazyjne. Specjalność! **detektory z głośnikiem** na dogodne spłaty poleca
ZAKŁAD MECHANICZNY K. Tułodziecki
Toruń, Małe Garbary 9. telefon 1702.

6154

MEBLE
Bracia Tews
TORUŃ, MOSTOWA 30

Beczki

od smoły i oliwy w każdej ilości kupujemy 6663
Zakłady Przemysłowe M. Krenski Sp. z o. o.
tel. 2630 — Gdynia ul. Gdańska 15

Wartość Pańskiego DOMU wzrośnie jeśli **otynkuje** go Pan szlachetną zaprawą fasadową najwyższej klasy **marki:**

LITOZYT

Sztuczny kamień, żwiry, materiały do TERAZZA. 5180
Gdynia, Św. Jańska 49, tel. 20-49.
Poszukiwani rejonowi przedstawiciele.

NOWOŚCI

jesienno-zimowe

w niedoścignionym wyborze po cenach bardzo przystępnych

w znanym magazynie bławatów

W. KOTLIŃSKI

TORUŃ, SZEROKA 33

Specjalnej uwadze polecam mój bogato zaopatrzony oddział

firan - dywanów - chodników gobelinów - brokatów - kap na łóżka - narzutek na tapczany itp.

6799 w najnowszych wzorach i wykonaniach po cenach specjalnie niskich

Udzielam cztero-miesięcz. kredyt na asygnaty.

Materiały bielskie w wielkim asortymencie

Nie ma lepszych zarobków!

ani oprocentowania! Naszymi artykułami każdy wszędzie zarobi. Wytwórnia: „**Nowości Praktyczne**" Warszawa, Złota 37. 5813

Żądać wszędzie.

TCZEW

Chiromantka

Grafologini z Wiednia przepowiada przeszłość, teraźniejszość i przyszłość. Przyjmuje także w niedzielę i święta. Tczew, ul. Szopena 34, parter lewo, ceny niskie. T6792

Nauczyciel

udziela lekcyj. Przygotowuje do egzaminów wstępnych, zakres gimnazjalny. Stała pomoc w nauce uczennicom i uczniom. Toruń, Szczytna 1, drugie piętro. Ck6771

GDYNIA

Chevrolet

limuzynę 4 cylindrową w dobrym stanie sprzedam okazyjnie. Urbański, lekarz, Puck, ul. Hallera 6605Mk

Pożyczając

4—8 tysięcy złotych otrzymasz stałą posadę biurowego(ej) w Gdyni. Wynagrodzenie w/g. umowy. Zgłoszenia do Gazety Morskiej Ilustr. Gdynia pod „Posada". 6786

Sprzedamy!

I. maszyna parowa na ok. 350 k. W. kompletna fabr. Hartman Chemnitz. Informacje: WOMELA, Gdynia, Św. Jańska 49, telefon 20-49. 5180

Organizację

lub reorganizację biblioteki przeprowadzę, względnie obejmę kierownictwo takowej. Wiadomość w redakcji Gazety Morskiej Ilustr. Gdynia. 6785

Szlachetne tynki

własnej wytwórni do nabycia w każdej ilości. Polecamy również tynki myte, sztuczny granit we wszystkich kolorach znany ze swej dobroci naszej fabrykacji. Do nabycia również marmurki do lastrica — biały, zielony, czarny, czerwony, żółty, serpentyna carara, stopnie lastricowe. Adres „ELEWACJA" Gdynia, Morska 49, telefon 22-73. Biuro sprzedaży betonu Adamas. Poszukujemy reprezentantów. Oddział Toruń, ul. Mostowa, 11. tel. 26-05. — Bydgoszcz, Archit. P. Wawrzon, ul. Długa 22, telef. 34-13. 3557

Okazja

Radio - aparaty od 50 zł
Łóżka żelazne od 10 zł
Kanapy od 10 zł
Sypialnia mahoń mało używana
DOM KOMISOWY
Gdynia, Świętojańska 7
Zakup. 6112 **Sprzedaż.**

3 pokojowe

mieszkanie słoneczne do wynajęcia, Gdynia, ul. Wąsowicza 14, tel. 1811. 6790

Bufet

na rachunek własny obejmię, Kaucja 500 zł. Oferty do „Dziennika Chojnickiego" Chojnice. 6794

GDAŃSK

Motocykl

Rudge-Sport 500 w dobrym stanie do sprzedania. 700 zł. **Emil A. Baus,** Gdańsk, Gr. Gerbergasse 6-7

2 słonecz. pokoje

(próżne) centr. ogrzew., łazienka, kuchnia za zł. 50.— od 3 X. lub później do wynajęcia. Obejrzeć można od godz. 13—17. Averbach, Sopoty, Adolf Hitlerstrasse 756 II. Gdk6728

Kupię

w Gdyni skład spożywczy dobrze zaprowadzony w dobrym położeniu. Oferty pod nr. 1555 do „Gazety Gdańskiej" Gdk6782

— Proszę o miły pokój w cichej części budynku abym mógł spokojnie ćwiczyć.

OGŁOSZENIA:

wiersz milimetrowy na stronie 7-łamowej	0.20 zł
w tekście na pierwszej stronie	1.00 zł
w tekście na drugiej i trzeciej stronie	0.80 zł
w tekście na dalszych stronach	0.50 zł

Drobne za słowo 15 gr. Pierwsze słowo i wyrazy tłustym drukiem liczymy podwójnie.
Za ogłoszenia sądowe i urzędowe w drobnym składzie 25 proc. drożej.
Dla poszukujących pracy i nekrologi 25 proc. zniżki.
Komunikaty 50 gr za wiersz.
Za ogłoszenia skomplikowane i z zastrzeż. miejsca 20 procent nadwyżki. W W. M. Gdańsku cennik ogłoszeniowy jest identyczny z cennikiem dla Polski, z tem jednak, że rachunki mogą być regulowane w guldenach gdańskich na podstawie notowań Giełdy Gdańskiej z dnia poprzedzającego dzień wpłaty.

ABONAMENT MIESIĘCZNY WYNOSI:

W ekspedycji miejscowych agencyj	2.00 zł
Z odnoszeniem do domu	2.20 zł
Przez pocztę z odnoszeniem do domu	2.40 zł
Pod opaską	4,50 zł
W Gdańsku przez pocztę . 2.32 gd; przez gońca	2.00 gd
W Gdansku z odbieraniem w administracji wprost	1.75 gd
Zagranicą	4.00 zł

W razie wypadków spowodowanych siłą wyższą (np. przeszkody w zakładzie, strajki) Administracja nie odpowiada za niedostarczenie pisma.

Redaktor odpowiedzialny:
WACŁAW WYTYK, Toruń, ul. Bydgoska 56.

UWAGI:

Ogłoszenia drobne przyjmujemy wyłącznie za gotówkę. Najmniejsze ogłoszenie drobne liczymy za 10 słów. Ogłoszenia drobne przyjmujemy jedynie do 50 słów, powyżej — liczymy według rozmiaru. Zastrzeżeń miejsca dla ogłoszeń drobnych nie przyjmujemy, dla innych tylko wówczas, gdy za takie zastrzeżenie zostanie zapłacona przewidziana w cenniku 20 proc. nadwyżka. Omyłki, które zasadniczo nie zmieniają treści ogłoszenia, nie upoważniają do żądania zwrotu gotówki, ani też nie zobowiązują Administracji do bezpłatnego powtórzenia ogłoszenia. Uzasadnione reklamacje będą uwzględniane o ile zostaną wniesione do dni 8-miu od daty ukazania się ogłoszenia, lub od daty otrzymania rachunku. Przy sądowem ściąganiu należności rabat upada. Za terminowy druk i przepisane miejsce ogłoszenia Administracja nie odpowiada.
Czcionkami Pomorskiej Drukarni Rolniczej S. A. w Toruniu.

Redaktor odpowiedzialny za sprawy W. M. Gdańska: Wilhelm Grimsmann, Gdańsk, Kassubischer Markt 21, I. p. — Redaktor odpowiedzialny na Bydgoszcz: Józef Kretowicz Bydgoszcz, ul. Dworcowa 25 I. piętro, redaktor odpowiedz. na Gdynię: Wiktor Mielnikow, Gdynia, ul. Min. Kwiatkowskiego, gmach „Paged'u" — Redaktor odpowiedzialny na Grudziądz: Franciszek Myśliński Grudziądz Plac 23 Stycznia 10, I. — Redaktor odpow na Tczew: Alojzy Kuzio Tczew, Kościuszki nr. 1.
Wydawca: Spółdzielnia Wydawnicza „Gryf" z odp. udziałami w Toruniu. Za ogłoszenia odpowiada Administracja.